Poštnina plačana v gotovini.

Leto XXI., št. 94 — Ljubljana, sreda 24. aprila 1940 — Cena 2 Din

Upravništvo: Ljubljana, Knaflijeva 5 — Telefon štev. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inseratni oddelek: Ljubljana, Šelenburgova ul. — Tel. 3492 in 3392
Podružnica Maribor: Grajski trg št. 7. — Telefon 2455.
Podružnica Celje: Kocenova ulica 2. Telefon št. 190.
Računi pri pošt. ček. zavodih: Ljubljana št. 17.749.

JUTRO

Izhaja vsak dan razen ponedeljka. Naročnina znaša mesečno 25 din. Za inozemstvo 40 din.

Uredništvo: Ljubljana, Knaflijeva ulica 5, telefon 3122, 3123, 3124, 3125, 3126; Maribor, Grajski trg štev. 7, telefon št. 2455; Celje, Strossmayerjeva ulica štev. 1, telefon štev. 65.

Rokopisi se ne vračajo.

Položaj na Balkanu

Po beograjski konferenci Balkanske zveze v začetku februarja je nastopilo za Balkan nekako zatišje, zadnje tedne pa se je evropska pozornost spet vsmerila na balkansko področje. Zavezniški sklepi o poostritvi blokade proti Nemčiji ter sklicanje posebne konference angleških balkanskih poslanikov v Londonu v prvi polovici tega mesca so bili neposredni povod za to. V Londonu so se odločili, da bodo za vsako ceno skušali preprečiti nadaljnje dobave Nemčiji, predvsem dobave železa in petroleja. Glede prvega so napovedovali ostrejše ukrepe na evropskem severu, glede drugega pa na evropskem jugovzhodu. Pripravljanje teh odločitev je bilo podčrtano zlasti s sklicanjem konference angleških balkanskih poslanikov v Londonu.

Še preden pa je ta konferenca zaključila svoje delo, je prišlo na nemško pobudo do važnega preobrata na skandinavskem severu, kamor se je čez noč razširilo prizorišče sedanje vojne. Prvi hip so se narodi na evropskem jugovzhodu vdali misli, da utegne to nepričakovano razširjenje vojne na evropski sever preprečiti njeno razširjenje v druge smeri. Toda kmalu so tudi Balkan zajele vznemirljive vesti. Ta alarm je bil povezan z znano opredelitvijo italijanskih listov, ki so se glede dogodkov na evropskem severu postavili odločno na nemško stran. To je nudilo nekaterim povod za domnevo, da se utegne Italija pridružiti v vojni Nemčiji in prekiniti s svojim dosedanjim »nevojskovanjem«, kar bi seveda ne moglo ostati brez neposrednih posledic ne le za položaj v Sredozemlju, temveč tudi za položaj na Balkanu. Italijanski listi so že čez nekaj dni odločno demantirali vse te govorice o italijanskih namerah na jugovzhodu Evrope, izkoristili pa so položaj za zopetno postavitev svojih sredozemskih zahtev.

Tako se je pozornost z evropskega severa v zelo vznemirljivi obliki obrnila na evropski jug in jugovzhod. Napetost se je še stopnjevala s poročili o začetkih sabotaže nemškega podunavskega prometa, kar je prav tako imelo za posledico napovedovanje nevarnih reakcij. Že sredi preteklega tedna pa so se pričeli kazati prvi znaki razčiščevanja te nejasne situacije.

Prišla so najprej zagotovila iz Rima, ki so odločno demantirala dozdevne italijanske vojne namere na Balkanu. Sledila so Chamberlainova zagotovila glede ozadja londonskih poslaniških posvetovanj in glede želje zaveznikov, da se mir na Balkanu z ničemer ne krši. Tudi Berlin je dal izjave, da je proti razširjenju vojne na evropski jugovzhod. Obenem pa so tudi balkanske države manifestirale svojo vsestransko čuječnost z nekaterimi nujnimi ukrepi, ki so poudarili odločnost balkanskih držav se postaviti v bran vsaki opasnosti. Tako so bili v večini balkanskih držav izdani proti tujcem zelo ostri ukrepi, katerih neposredni namen je bil, zagotoviti nevtralnost ter s tem neodvisnost in varnost balkanskih držav. Še pomembnejši so bili sklepi podunavske mednarodne komisije v Beogradu, glede katerih sta se najprej sporazumeli Jugoslavija in Rumunija, a sta se jima pridružili tudi Madžarska in Bolgarija. Važna je zlasti prepoved nadaljnje plovbe za ladje, ki jih je mogoče spremeniti v vojne ladje. Ta prepoved se ne tiče samo nevtralcev, temveč tudi obeh vojnih strank, katerih plovba po Dunavu mora biti po teh določilih »neofenzivna«. Končno so bili storjeni tudi drugi ukrepi, ki kažejo da na Balkanu ne more biti nobenih presenečenj. Napetost, ki je grozila razširiti »železno vojno« na severu v »petrolejsko vojno« na evropskem jugovzhodu, je s tem močno popustila. To seveda ne pomeni, da bi nevarna konkurenca med obema vojnima taboroma že zapustila balkansko področje. Negotovost je še vedno tolikšna, da nalaga vsem balkanskim državam izredno čuječnost in opreznost.

Poleg teh negotovih pa je vse polno tudi pozitivnih elementov, ki odstranjujejo možnost kakršnihkoli neposrednih zapletljajev. Med te moramo šteti zlasti vedno jačjega duha medbalkanske povezanosti in solidarnosti, ki ne zajema več samo strogo balkanskih držav, temveč se razširja na primer tudi na Madžarsko. Razni medsebojni obiski, izjave odgovornih mož ter komentarji listov nam dokazujejo, da se je občutek skupne odgovornosti za usodo Balkana zelo povečal. V vseh balkanskih narodih se je tudi močno okrepil obrambni duh, ki je najboljše jamstvo, da jih dogodki z ničemer ne morejo več presenetiti. Volja za ohranitev miru je na balkanskem področju tesno povezana z enako močno voljo do življenja, samostojnosti in svobode.

Med pozitivne činitelje balkanskega razvoja smemo šteti tudi številne nove trgovinske sporazume med balkanskimi državami, ki prav tako služijo medsebojni okrepitvi in večji medsebojni povezanosti. V vrsto novih gospodarskih prizadevanj spadajo tudi vsi novi sporazumi z izvenbalkanskimi državami, zlasti z velesilami. Sem moramo šteti tudi naše gospodarske razgovore z Moskvo, ki se jim že v bližnji bodočnosti utegnejo pridružiti podobni razgovori med Bukarešto in Moskvo. Nobenega dvoma ni, da se s tem splošno ravnovesje balkanskega področja učvrščuje, kar seveda močno zmanjšuje neposredne nevarnosti zapletljajev. Čim večje je namreč ravnovesno stremljenje balkanskih držav za izravnanje položajev med petimi velesilami, ki se zanimajo za balkanski prostor, tem večja je medsebojna obzirnost in zdržnost teh velesil, ker se z vsakim novim pojačenjem balkanskega ravnovesja večajo tveganja vsake izmed njih za primer kakih svojevoljnih nastopov na škodo balkanskih držav.

Mimo teh splošnih pa so še posebni medbalkanski činitelji miru. Med te smemo upravičeno šteti predvsem Balkansko zvezo, ceda niej ob strani stoje kot jamstva miru še pogodba o večnem prijateljstvu med nami in Sofijo, sodelovanje med Bolgarijo in Grčijo ter Bolgarijo in Turčijo. Jugoslavija in Italija sta povezani z beograjskim paktom, Grčija in Rumunija imata enostranska jamstva zapadnih zaveznic, Turčija pa je z obema sklenila dogovor o medsebojni vojaški pomoči. V razvoju je tudi normalizacija balkanskih odnošajev z Rusijo. Vzpostavitvi gospodarskih odnošajev med Jugoslavijo in Sovjetsko Rusijo bo kmalu sledila obnova diplomatskih stikov med Beogradom in Moskvo. Naravna težnja tega novejšega razvoja je, da bi Balkan ostal izven sedanjega konflikta kot najbolj prirodni ravnovesni jeziček med interesi vseh evropskih velesil.

Velika zaskrbljenost Švedske

Po mnenju francoskih diplomatskih in vojaških krogov je resno računati z možnostjo razširjenja vojnega področja na Švedsko

Pariz, 23. apr. j. (RSV) V merodajnih francoskih vojaških krogih vlada od danes zjutraj precejšnja vznemirjenost glede namer, ki jih utegne imeti Nemčija proti Švedski. V francoskih diplomatskih krogih pripominjajo, da vse najnovejše vesti iz Stockholma opravičujejo bojazen, da bi se utegnil vojni konflikt razširiti tudi na švedsko ozemlje. Navzlic temu, da se Švedska drži tako strogo svoje nevtralnosti, kakor morda še nikoli, se vendar opažajo razne sumljive nemške akcije vzdolž norveško-švedske meje ter ob švedskih obalah. Švedska je celo prepovedala prehod prostovoljskih čet, ki se vračajo s Finske in se morajo te čete sedaj usmeriti naravnost proti severni Norveški. Vse to samo, da bi se izognila zapletljajem.

Na drugi strani naglašajo nevtralni diplomatski opazovalci, da je švedska vlada sicer dovolila prehod nemške sanitete preko švedskega ozemlja, obenem pa odločno zavrnila nemško zahtevo, da bi dovolila tudi prehod nemških vojaških transportov preko švedskega ozemlja. To zahtevo je Nemčija stavila Švedski oficielno pred šestimi dnevi.

V francoskih vojaških krogih sodijo, da so izredni vojaški ukrepi, ki jih je izdala Švedska, sedaj v celoti izvedeni. Čeprav Švedska ni proglasila splošne mobilizacije, pa je s postopnim vpoklicevanjem svojih čet prišla do istega rezultata. Švedska je sedaj vojaško pripravljena in bo po mnenju vojaških strokovnjakov v stanju braniti švedsko-norveško mejo, glede katere stremi nemška taktika sedaj za tem, da jo zasede v tako dolgem odseku, kakor ji bo to največ mogoče.

V francoskih vojaških krogih zatrjujejo nadalje, da je grozeče razširjenje oboroženega spora v Skandinaviji verjetno zaradi naslednjih pojavov: zbiranje nemških čet vzdolž švedskih mej, naraščajoče težave, ki jih ima nemško vojno poveljstvo z oskrbo svojih čet, dnevno se ponavljajoči poleti nemških letal na Švedsko ter številne nemške transportne ladje, ki se lahko opažajo ob danski obali nasproti Švedske.

Po informacijah iz Moskve sodijo francoski diplomatski opazovalci, da Sovjetska unija z veliko čuječnostjo opazuje razvoj položaja v Skandinaviji. Moskva že zasedbe Danske po Nemčiji ni sprejela posebno prijazno, ker je videla, da so prišla s tem morska pota po Baltiku v popolno zavisnost Nemčije. Toda optimizem, ki ga je do neke mere še kazal sovjetski tisk, je popolnoma izplahnel, ko je tudi Norveško zadela slična usoda, kakor Dansko. V merodajnih francoskih krogih zatrjujejo, da je povsem očitno, da bi bil vsakršni napad na Švedsko v popolnem nasprotju z interesi Sovjetske unije, ker bi se s tem do kraja zaprla vrata Baltiškega morja za Sovjetsko unijo.

Verjetno je, da je baš ta poslednji pomislek vzrok, zakaj Nemčija še zmerom okleva storiti usodni korak.

Pariz, 23. aprila. s. (Ass. Press.) Na redni konferenci tiska je izjavil danes zastopnik francoskega vojnega ministrstva tujim novinarjem, da pričakujejo francoski vojaški krogi nemškega napada na Švedsko v najbližji bodočnosti, ker bodo morali Nemci poskusiti, da na ta način razbremene svojo vojsko na Norveškem.

Nemški tisk proti Švedski

Berlin, 23. apr. br. (Havas) Nemški tisk je sprožil danes novo še ostrejšo kampanjo proti švedskemu tisku in politični javnosti, kakor prve dni po pričetku nemških vojaških operacij v Skandinaviji. »Svenska Dagbladed« je včeraj poročala o napadu nemških letal na norveške civilne begunce. Nemška letala naj bi bila s strojnicami obstreljevala norveške žene in otroke na nekem polju. Tudi list »Kljub vsemu«, ki izhaja v Stockholmu, je objavil nekaj podobnih poročil svojih dopisnikov s švedske meje. To je dalo povod nemškemu tisku, da je danes znova ostro napadel švedske liste, ki jim očita neposredne zveze z angleško in francosko propagando. Listi naglašajo, da Nemčija ne bo pod nobenim pogojem dopustila, da se tako žali njena vojaška čast. »Völkischer Beobachter« in essenska »National Zeitung« zahtevata od nemške vlade, naj nastopi s strogimi ukrepi proti Švedski in izsili od nje, da bodo podobna poročila v švedskem tisku v bodoče izostala, ker samo zastrupljajo švedsko javno mnenje in ga ščuvajo proti Nemčiji.

Moskva in dogodki na severu

Stockholm, 23. apr. j. (Havas) Po informacijah moskovskega dopisnika švedskega lista »Stockholm Tidningen«, **kaže sovjetski tisk čedalje večjo rezerviranost do nemške intervencije v Norveški, kar je posebno značilno zaradi tega, ker je v prvih dneh nemške akcije v Skandinaviji sovjetsko časopisje celo odobravalo nemški pohod.** Sovjetski dnevniki, ki so sprva prinašali vesti o napredovanju nemških čet na Norveškem zgolj na podlagi nemških virov, ne dajejo sedaj nemškim poročilom nič več prostora kot informacijam iz zavezniškega tabora. To stališče sovjetskega tiska očitno kaže, da Sovjetska unija več ne odobrava nemške akcije proti Norveški.

Isti dopisnik omenja na drugi strani, **da se pričenja Sovjetska unija posebno prijateljsko obračati proti Beogradu, v čemer vidi dopisnik eno izmed angleških akcij, s katerimi si London prizadeva odtrgati Sovjetsko unijo od Nemčije.**

Velika politična igra, ki jo je započela Moskva, pripominja dopisnik švedskega lista, temelji pač v Stalinovem prepričanju, da je Sovjetska unija danes v tako izredno ugodnem političnem položaju, da lahko tvega marsikako akcijo.

Basel, 23. aprila. z. Berlinski dopisnik »Basler Nachrichten« poroča, da je imel **sovjetski poslanik Škvarcov dolg razgovor z Ribbentropom, kateremu je ob tej priliki izročil osebno pismo Molotova. O vsebini pisma ni bilo doslej izdano nikako poročilo. Ker je Škvarcov takoj po brennerskem sestanku odpotoval v Moskvo, kjer se je mudil nad mesec dni, domnevajo, da vsebuje pismo Molotova odgovor sovjetske vlade na razne nemške pobude, zlasti tudi v pogledu bodoče skupne politike na jugovzhodu Evrope.**

Mackensen v Berlinu

Berlin, 23. aprila. o. Včeraj je docela nepričakovano prispel v Berlin nemški poslanik v Rimu Mackensen. Ves dopoldne je imel razgovore z zunanjim ministrom Ribbentropom, nakar je bil sprejet pri kancelarju Hitlerju. Zvečer se je ponovno sestal z Ribbentropom. O namenu njegovega prihoda ni bilo izdano nikako uradno poročilo, toda v poučenih krogih zatrjujejo, da je prišel poročat o vplivu brennerskega sestanka na zadržanje Italije.

V zvezi s prihodom Mackensena so se razširile vesti, da bo Mussolini v začetku maja obiskal Berlin. Povod za te govorice je dal nalog, naj pripravijo v državnem gledališču Mussolinijevo dramo »Cavour«, v kateri se vzklika italijanski Korziki in Tunisu. Zatrjevalo se je, da bo premiera 9. maja in da ji bo osebno prisostvoval Mussolini. Na vprašanje tujih novinarjev so na merodajnem mestu v Berlinu danes izjavili, da jim o kakem obisku Mussolinija ni nič znanega.

Rim, 23. aprila. o. Odhodu nemškega poslanika Mackensena v Berlin ne pripisujejo italijanski listi nobene posebne važnosti. Pravijo, da je Mackensen odpotoval v Berlin v okviru normalne diplomatske aktivnosti in da niso utemeljena poročila tujega tiska, ki pripisuje temu odhodu posebno važnost.

Amsterdam, 23. apr. j. (Havas). Nemški tisk, ki ne more več prikrivati nemški javnosti izkrcanja zavezniških čet na Norveškem, na drugi strani še zmerom zelo optimistično poroča o položaju nemških okupacijskih čet v Skandinaviji ter nadalje zatrjuje, da bo nemško letalstvo v Skandinaviji izvojevalo nadoblast nad angleškim brodovjem.

Ker se nemško javno mnenje bolj in bolj obrača proti Italiji zahtevajoč od nje čim prejšnje odločitve, ponatiskujejo nemški listi odstavke iz italijanskega časopisja, v katerih se obravnava velika pozornost Italije do najnovejšega razvoja dogodkov. Na ta način skuša nemški tisk prepričati nemško javno mnenje, da je pričakovati italijanske akcije v najkrajšem času. Značilno pa je, da nemški tisk, ki z veliko pozornostjo zasleduje stališče Italije, zadnji čas le malo poroča o Sovjetski uniji, glede katere je vzbudilo v nemški javnosti veliko pozornost dejstvo, da niti Stalin, niti zunanji minister Molotov nista vodji Nemčije Hitlerju čestitala za rojstni dan.

Naša delegacija na poti v Moskvo

Bukarešta, 23. aprila. AA. Jugoslovenska delegacija, ki jo vodi bivši finančni minister Milorad Djordjević, je odpotovala snoči ob 20. v Moskvo. Jugoslovenski veleposlanik Jovan Dučić je priredil delegatom v čast kosilo.

Bukarešta, 23. aprila. s. (Ass. Press.) Nemška vlada je baje stavila vladam podunavskih držav predlog, ki določa sodelovanje 9 glavnih dunavskih paroplovnih družb v svrho olajšanja prevoza vojnega materiala po Dunavu iz južnovzhodne Evrope za Nemčijo.

Vedno hujši boji na Norveškem

Glavni boji se bijejo severno in južno od Trondhjema — Po angleških poročilih so Nemci v narviškem okrožju že skoro popolnoma obkoljeni

Pariz, 23. apr. j. (Havas). V francoskih vojaških krogih presojajo vojaški položaj na Norveškem kot zelo ugoden za zaveznike, katerih operacije se na več točkah razvijajo po ustaljenem načrtu. Po seriji zelo uspešnih angleških zračnih napadov na nemška letalska oporišča na Danskem in Norveškem je letalska aktivnost včeraj nekoliko pojenjala.

Izkrcavanje nadaljnjih čet zavezniške ekspedicijske armade se normalno nadaljuje, prav tako tudi njih razvijanje in napredovanje proti notranjosti norveškega ozemlja. Preostale nemške čete v narviškem okrožju so sedaj že skoraj na vseh mestih obkoljene od zavezniških čet in se lahko zaradi tega smatra, da bo vprašanje posesti Narvika in narviškega okrožja v najkrajšem času dokončno rešeno.

Po zanesljivih informacijah iz angleških virov so bili na skrajnem severu ogorčeni spopadi med nemškimi in angleškimi četami. Slednje razvijajo svojo aktivnost severno od Stiklestada, približno 40 milj severovzhodno od Trondhjema. Nemške čete so bile od angleških čet potisnjene pri Steinkjeru iz njihovih dosedanjih pozicij. Po zanesljivih informacijah so francoske in angleške čete, ki so se izkrcale v Namsosu, že v popolnem stiku z norveškimi četami, s katerimi sedaj skupno uspešno predirajo proti jugu. Zavezniške in norveške čete so baje tudi že na več mestih v posesti železnice, ki vodi iz Trondhjema proti jugu, ter izvajajo kontrolo tudi nad drugimi komunikacijami niže Trondhjema, in to navzlic temu, da si nemško letalstvo z neprestanim bombardiranjem in obstreljevanjem iz strojnic prizadeva onemogočiti nadaljnje akcije norveških in zavezniških čet v tej smeri. Po zadnjih vesteh so pričele zavezniške čete iz Trondhjemskega fjorda ponovno z velikimi silami prodirati tako proti jugu, kakor tudi v severni smeri.

Po vesteh iz angleških virov je borba za posest narviškega okrožja že tako rekoč odločena, ker je tu v obrambi le še kakih 1000 nemških vojakov, ki pa so v brezupnem položaju.

V južni Norveški so Nemci včeraj poizkusili več tveganih sunkov vzdolž železniških prog, vendar pa so bili na več mestih obkoljeni od norveških čet in so morali prodiranje ustaviti. Kakor se doznava iz poluradnega vira, je ena izmed strateško najvažnejših točk na Norveškem, to je dolina Godbrandsdal, sedaj že popolnoma v zavezniških rokah. Iz istega vira tudi potrjujejo, da so zavezniške in norveške čete napredovale že do Lillehammerja.

Angleške čete v boju

London, 23. aprila. s. (Reuter). Vojno ministrstvo je objavilo popoldne nov komunike o vojaških operacijah na Norveškem, ki pravi, da so na severu od Trondhjema v teku ostri boji. Nemška vojska je izvedla protinapad na angleške čete. Na jugu od Trondhjema nudijo angleške čete v sodelovanju z norveškimi odpor sovražnemu pritisku. Operacije se nadaljujejo v sodelovanju z norveškimi četami.

London, 23. aprila. br. (Reuter) Zvečer je vojno ministrstvo izdalo uradno poročilo, da so severno od Trondhjema v teku velike borbe. Predno pa niso končane, ni mogoče dati podrobnejšega poročila. Prav tako so zavezniške čete napadle nemške čete južno od Narvika. Tudi pri jezeru Mjöse se vodijo hude borbe, ki kažejo, da se tudi v okolici Osla razvija velika akcija zaveznikov.

Narvik porušen?

Stockholm, 23. aprila, s. (Ass. Press.) Po švedskih informacijah je angleško vojno brodovje danes bombardiralo Narvik in mesto popolnoma razdejalo.

Nemška letala so ponovno bombardirala Dombas.

Nemško vojno poročilo

govori o živahnih vojnih akcijah ob vsej zapadni obali Norveške in nemških uspehih na morju

Berlin, 23. aprila br (DNB). Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo davi naslednje vojno poročilo:

Tudi včeraj Angleži na področju okrog Narvika, kolikor ga je v nemških rokah, niso niti poskusili izkrcati svoje čete, pač pa so angleške pomorske vojne sile ponovno ostro obstreljevale mesto in luko.

V smeri od Trondhjema so nemške čete prodrle do 100 km daleč v smeri proti severovzhodu. Pri tem so jih nemške ladje pomorske vojne sile močno podpirale. Nemški oddelki so vrgli sovražnika nazaj ter mu zaprli od Namsosa proti jugu vodeče ceste. V Vagsdalfjordu je bila uničena neka norveška stražna ladja.

Na področju okrog Bergena in Stavangerja so se borbe nadaljevale in so nemške čete pregnale iz okolice obeh mest posamezne razbite oddelke norveške vojske. Borbe še trajajo. Nemci so sovražniku odvzeli nekaj topov.

Severno od Osla so nemške čete nadaljevale prodiranje preko Amota in Lillehammerja kljub terenskim težavam in sovražnim zaporam. Formacije nemških bojnih letal so pri tem uspešno posegale v borbe. Eno norveško bojno letalo je bilo sestreljeno.

Vzdolž zapadne obale srednje Norveške in na morju pred Andalsnesom so nemška bojna letala spet napadla angleške vojne in transportne ladje. En angleški rušilec in ena transportna ladja sta bila potopljena, en rušilec pa so zadele bombe srednjega kalibra. Neka nadaljnja 5000tonska transportna ladja je pričela pod učinkom zažigalnih bomb goreti in je bila uničena. Letalski napadi so bili nadalje izvršeni na važni železniški križišči Dombas in Grong v srednji Norveški, kakor tudi na železniške proge in ceste, ki izhajajo iz teh dveh krajev. Vse bližnje železniške postaje, železniški tiri in ceste so bili razdejani. Na ta način je bila sovražniku, ki prodira od Andalsnesa in Namsosa v notranjost dežele, odvzeta možnost naglih operacij.

V pretekli noči so angleška letala brez uspeha znova napadla Aalborg. Napad je bil odbit. Protiletalsko topništvo je sestrelilo neko angleško letalo.

Pri zasledovanju sovražnih podmornic v Kategatu so nemške pomorske vojne sile dosegle nov uspeh. Promet z norveškimi lukami, ki so v nemških rokah, se je nadaljeval. Neka podmornica je v bližini Stadlandeta napadla skupino sovražnih transportnih ladij, ki je plula proti neki norveški luki. Pri tem je uspelo torpedirati neko 6.000tonsko transportno ladjo.

Predaja norveške divizije

Berlin, 23. aprila. br. (DNB). Po najnovejših poročilih so veliki odelki neke norveške divizije v gorah jugozapadno od Stavangerja v današnjih dopoldanskih urah odložili orožje. Nemške čete so jih malone obkolile in spravile v obupen položaj. Norvežani so se spočetka odločno branili. Za enkrat še ni mogoče pregledati in oceniti velikega plena, ki so ga pri tem dosegle nemške čete.

Naknadno se je izvedelo, da so angleška vojna letala tudi včeraj napadla stavangersko letališče, a brez uspeha. Dve

Nadaljevanje na 2. strani

angleški letali sta bili sestreljeni. Nadaljnje angleško letalo je sestrelilo nemško protiletalsko topništvo v Narviku.

Brezuspešno posredovanje norveškega primasa

Oslo, 23. aprila. o. V tukajšnjih dobro poučenih krogih menijo, da je propadla posredniška pobuda, ki jo je pri kralju Haakonu pokrenil škof v Oslu Bergraue, primas norveške cerkve, ki je v sporazumu s konservativnimi norveškimi krogi skušal pregovoriti kralja, da bi se prilagodil novemu stanju, nastalemu z nemškim vpadom na Norveško. Poveljnik norveške vojske in šef glavnega generalnega štaba fu Bergaueju kategorično izjavil, da se bo norveška vojska borila do konca proti nemškim okupacijskim četam. Menijo, da je s tem kralj Haakon indirektno odgovoril škofu in da se ne more več računati s kakim kompromisom, zaradi česar se bo škof Bergraue vrnil v Oslo, ne da bi izvršil svojo misijo.

Norveška Bela knjiga

London, 23. aprila. AA. (Havas). Norveška Bela knjiga, ki je bila včeraj objavljena v Londonu, opisuje jasno in točno zgodovino napada Nemčije na Norveško. Po dokumentih, objavljenih v knjigi, ni nemška vlada napravila pri norveški vladi nobenega koraka, predno niso nemški oddelki in prve nemške ladje prispeli v norveške vode in stopili v borbo z Norvežani. Nemški poslanik, ki je vedel, da so nemške ekspedicijske čete zapustile nemška pristanišča pred 8. aprilom, ni poskušal obrazložiti položaja tako, kakor je bilo. Norveška vlada je bila do zadnjih možnosti popustljiva, toda Nemci so pogajanja odklanjali in zahtevali imenovanje Quislinga za predsednika vlade.

Tri fronte

so se razvile na norveškem bojišču: pri Narviku, pri Trondhjemu in pri Lillehammerju

Pariz, 23. aprila. s. (Havas). Vojna na Norveškem je trenutno v znamenju energičnih nemških letalskih napadov, vendar kljub temu ni bila prizadeta nobena zavezniška vojna ali transportna ladja. Istotako se ni posrečilo Nemcem pretrgati nobene železniške proge. Več uspeha so imela nemška letala v bombardiranju odprtih mest.

Kakor poroča Havasov dopisnik iz okolice Trondhjema, je položaj za zaveznike na vseh bojiščih na Norveškem še nadalje ugoden. V glavnem je mogoče razlikovati tri fronte na Norveškem: pri Narviku, pri Trondhjemu in Lillehammerju.

Pri Narviku pričakujejo v zavezniškem vrhovnem poveljstvu, da bo nemški odpor zlomljen v nekaj dneh. Angleži in Norvežani pripravljajo splošen napad na nemško posadko. Zato je pozvala norveška vlada prebivalstvo Narvika po radiu, da mesto izprazni.

Pri Trondhjemu so že od predvčerajšnjim zvečer v teku večji boji. Na jugu je prišlo do bitke pri Stikerstadu, nekako 16 km od Trondhjema. Na severu se vrše boji pri Levangeru. Na tem odseku fronte so predvsem v akciji kanadski in francoski alpinski oddelki, ki so vsi opremljeni s smučmi in z vso potrebno opremo za severno podnebje. Nemci so severno od Trondhjema poskusili priti na ladjah skozi Trondhjemski fjord, mimo Levangera, zavezniškim četam za hrbet in so na ta način dospeli do Steinkjera. Nemški oddelek pa je bil premagan.

Najmanj poročil je z bojišča v notranjosti. Norveški radio, kakor tudi nemški radio v Oslu javljata, da so Nemci zasedli Lillehammer, toda verjetno se boji tu še nadaljujejo. Nemci imajo tu na razpolago le malo rezerv in skušajo zato v glavnem z letalskimi napadi preprečiti Norvežanom in zaveznikom dovoz novih čet. Zaradi terenskih prilik, raztresenih postojank norveških čet, predvsem pa zaradi velike porabe bencina pa ni verjetno, da bi lahko Nemci s svojo letalsko akcijo dosegli večje uspehe.

London, 23. aprila. s. (Reuter). Pri velikem bombardiranju Namsosa s strani nemških letal je bil, kakor javljajo, ubit en sam zavezniški vojak in sicer Francoz. Med civilnim prebivalstvom je bil en civilist ranjen. Večina zavezniških čet je bila že zopet izven mesta ko so izvedla nemška letala napad.

London, 23. apr. (Reuter). Ministrstvo vojnega letalstva je danes opoldne objavilo komunike o najnovejših akcijah angleškega letalstva na Norveškem in Danskem. Komunike pravi: Angleška letala so sinoči znova napadla sovražna letalska oporišča na Norveškem in Danskem. Večje formacije angleških letal so bombardirale letališči Kjelen in Fornebu pri Oslu. Zažigalne bombe so na letališču Fornebuju povzročile velike požare. Napadeno je bilo tudi letališče pri Aalborgu na Danskem, ki ga sovražnik uporablja za izhodišče svojih letalskih transportov na Švedsko. Eno angleško letalo se ni vrnilo na svoje oporišče.

Nemci zgubili že nad 1oo letal

London, 23. aprila. AA. (Havas). V dobro obveščenih angleških krogih smatrajo, da je bilo od začetka operacij na Norveškem zbitih ali popolnoma uničenih najmanj 100 nemških letal. Od 8. do 17. t. m. je angleško letalstvo zbilo 28 sovražnih letal, 19 pa jih je hudo poškodovalo. Norvežani so zbili 10 nemških letal, Švedi so zbili ali prisilili k pristanku 6 nemških letal, ki so letela nad švedskim ozemljem. Tej bi lanci je treba dodati še gotovo število sovražnih letal, ki so bila uničena na zemlji o priliki napadov na Stavanger. Točno število na ta način uničenih letal ni znano, lahko pa se računa, da jih je bilo najmanj 30. Tej številki je treba dodati še gotovo število vodnih letal, uničenih v norveških fjordih. Po 17. t. m. so Nemci izgubili na zapadnem bojišču 8. letal, pomorske letalske sile so jih zbile 8, okoli 10 pa Norvežani in Švedi.

V istem času je angleško letalstvo izgubilo 27 letal, pri čemer so vračunana tudi letala pomorskih sil.

Duff Cooper je govoril

„Vojna na življenje in smrt s celim nemškim narodom“

London, 23. aprila. s. (Reuter). V proslavo praznika sv. Jurija je bil danes opoldne v Londonu banket »Kr. družbe sv Jurija«. Kot glavni govornik na banketu je bil določen mornariški minister Winston Churchill, ki pa se je tik pred pričetkom brzojavno opravičil, da je zadržan po nujnih državnih poslih. Namesto Churchilla je imel nato govor, v katerem je predložil tradicionalno napitnico Angliji, bivši mornariški minister Duff Cooper. Govor so prenašale skoro vse angleške, francoske in ameriške radijske postaje.

Cooper se je uvodoma izredno toplo spomnil Churchilla. Ni ga moža v Angliji, je dejal, ki bi mu tako rad napravil uslugo, da govorim namesto njega kakor je to Winston Churchill. Bil je čas, ko je bil Churchillov glas osamljen kakor v puščavi. Mnogi mu niso zaupali, mnogi so ga napačno razumeli. Čim pa je prišla država v nevarnost, je ta glas takoj priznan kot avtoritativni glas Anglije.

Nato je naslovil Cooper izredno ostre besede na Nemčijo. Spominjajoč, da se je po 25 letih zopet ponovila vojna, je naglasil nezlomljivo odločnost Anglije, da prepreči za vedno, da bi en narod zopet pahnil ves svet v vojno ali ogražal vso Evropo. Krivda za sedanjo vojno leži po njegovem mnenju na ramah vsega nemškega naroda in mi se borimo na življenje in smrt s celim nemškim narodom. V prihodnji mirovni pogodbi bodo zavezniki še mnogo bolj poudarili to krivdo, nego se je to zgodilo v versajski mirovni pogodbi. Cooper je nato govoril o zasedbi Češkoslovaške, Poljske, vojni na Finskem in okupaciji Danske in Norveške. Omenjajoč Norveško, je posebej pozdravil navzočnega norveškega poslanika, ki so mu vsi prisotni priredili burne ovacije.

Cooper je dalje izrazil zaupanje v zmago zaveznikov v vojni. Ne vem, kako dolgo bo vojna trajala, toda na koncu bomo sigurno zmagali, je dejal. Noben narod, ki ima nadoblast nad morji, ni bil nikdar v veliki vojni poražen. Na začetku sedanje vojne je bila naša nadoblast na morju večja nego v katerikoli vojni preje. Danes pa velja to še v mnogo večji meri. Poleg tega so na strani zaveznikov simpatije vseh svobodoljubečih ljudi na svetu. Končno pa imamo tudi še svoje močno orožje.

Svoj govor je končal Cooper s prispodobo Sv. Jurija, ki da se sedaj na kopnem, na morju in v zraku bori za angleško stvar in ne bo odnehal, dokler ne bo dosegel svojega namena.

Na banketu so bili navzoči vsi visoki komisarji dominijonov in Indije ter mnogi poslaniki s francoskim veleposlanikom na čelu.

Na zapadu mirno

Berlin, 23. aprila. br. (DNB). O dogodkih na zapadu pravi vrhovno poveljstvo nemške vojske v svojem današnjem vojnem poročilu:

Na zapadu ni bilo nikakih posebnih dogodkov. Nemško letalstvo je bilo, kakor običajno, na stražnih poletih nad mejo ter na izvidniških poletih. Ponoči so posamezna sovražna izvidniška letala prodrla nad zapadno Nemčijo.

Pariz, 23. aprila. br. (Havas). Vrhovno poveljstvo francoske vojske je objavilo davi 465. vojno poročilo, ki pravi:

Nikakih posebnih dogodkov.

Zavezniški vrhovni vojni svet v Parizu

London, 23. aprila. s. (Reuter) Nocoj je bilo v uradnem komunikeju sporočeno, da je včeraj in danes zasedal v Parizu vrhovni zavezniški vojni svet. Prvič so bili na seji sveta zastopani tudi Norvežani, poleg njih pa ponovno tudi Poljaki. O rezultatih seje vrhovnega vojnega sveta pravi komunike:

Na seji so bili izmenjani pogledi o vseh političnih in vojaških vprašanjih, ki zahtevajo posebne pozornosti zavezniških vlad. Sprejeti so bili sklepi, ki naj zasigurajo potrebno in pravočasno izvedbo vseh podjetij zaveznikov in skupno obrambo proti sovražnim akcijam. Novi sklepi, sprejeti na tej podlagi naj zasigurajo olajšanje medsebojnega sodelovanja zaveznikov. — Francoski, angleški in poljski delegati so izrazili Norveški svoje občudovanje k junaškemu odporu proti nemški invaziji. Norveški delegat se je zahvalil v imenu svoje vlade zavezniškim vladam za hitro in učinkovito pomoč, ki so jo nudile Norveški.

Anglijo so zastopali na posvetovanjih med drugimi ministrski predsednik Chamberlain, zunanji minister Halifax, mornariški minister Churchill in letalski minister Hoare, Francijo pa ministrski predsednik Reynaud, vojni minister Daladier, mornariški minister Campinchi, letalski minister Laurent-Eynac, dalje generala Gamelin in Vuillemin ter admiral Darlan. Norveško je zastopal norveški poslanik v Parizu.

Gospodarski odbor francoske vlade

Pariz, 23. aprila. br. Danes dopoldne se je pod vodstvom podpredsednika vlade Chautempsa sestal gospodarski odbor francoske vlade. Seja je trajala vse dopoldne in se je popoldne nadaljevala.

Nemci nad Parizom in Brusljem

Pariz, 23. aprila. br. (Havas). Letalsko ministrstvo je objavilo danes opoldne komunike, po katerem so bila nemška izvidniška letala v pretekli noči spet nad Francijo. Sredi noči so se pojavila nad Parizom. Med 1. in 1.30 so bila alarmirana mesta v severovzhodni in srednji Franciji.

Bruselj, 23. aprila. br. (Belga). Vojno ministrstvo je objavilo, da so se tudi danes neka tuja letala pojavila nad belgijskim ozemljem. V veliki višini so prodrla celo nad Bruselj. Protiletalsko topništvo jih je intenzivno obstreljevalo.

Pogrešano angleško potniško letalo

London, 23. aprila. j. (Reuter). Angleško letalo, ki je bilo na potu iz Pertha v London ter je prevažalo trojico potnikov, bi moralo včeraj popoldne pristati v Angliji, pa doslej o njem še ni sledu. Verjetno je, da se je letalo ponesrečilo nekje nad Irskim morjem in so bile zaradi tega tjakaj odposlane reševalne ladje ter angleška vojna letala, ki iščejo pogrešano potniško letalo.

Nemci hoteli položiti mine ob ustju Temze

London, 23. aprila. s. (Reuter). Letalsko ministrstvo javlja, da so bila ponoči opažena nemška letala ob vzhodni angleški obali in sicer ob ustjih Temze in Humbera. Domnevajo, da so skušala položiti mine. Čim so bila opažena, so stopili v akcijo žarometi in protiletalski topovi. Nemška letala so se nato oddaljila, angleška lovska letala pa so jih zasledovala. Na kopno niso vrgla nemška letala nobenih bomb in tu di letalski alarm ni bil dan nikjer.

Fašistična korporacijska zbornica

Rim, 23 apr. br. »Stefani). Po daljšem presledku se je danes dopoldne spet sestala fašistična korporacijska zbornica. Na dnevnem redu sta bila danes proračuna ministrstev za promet in za javna dela. Takoj po otvoritvi seje je bilo tudi zapriseženih 32 na novo imenovanih članov zbornice. Zbornica bo zasedala nekaj dni da dokonča proračunsko razpravo.

Pomanjkanje vojaških šoferjev v Nemčiji

Berlin, 23. aprila. AA. (DNB). Vojaške oblasti so ugotovile, da zaradi povečane motorizacije nemške vojske ni zadosti šoferjev za vojaške tovorne avtomobile. V zvezi s tem je prometni minister izdal ukaz, da se šoferji člani nacionalno socialističnih šoferskih organizacij vežbajo osebno v šofiranju vojaških tovornih avtomobilov.

Rooseveltovi posveti z Mackenzie Kingom

Washington, 23. aprila. s. (Ass. Press.) V svojem dvorcu v letovišču Warm Springs je pričel danes predsednik Roosevelt serijo konferenc s kanadskim ministrskim predsednikom Mackenzie Kingom, ki se sicer po uradnem poročilu mudi samo na oddihu v Zedinjenih državah. Zaradi sedanjega mednarodnega položaja pripisujejo posvetovanjem obeh državnikov poseben pomen.

ŠTIRISTO MILIJARDNI VOJNI PRORAČUN ANGLIJE

Proračun, kakršnega še ni predložila parlamentu nobena država na svetu — Uvedba novih davkov v Veliki Britaniji

London, 23. aprila. s. (Reuter). Finančni minister sir John Simon je predložil danes spodnji zbornici novi proračun, obenem pa je podal pregled rezultatov preteklega proračunskega leta. Napovedal je vrsto novih davkov za kritje primanjkljaja, nakar je izjavil:

Prvi vojni proračun, ki ga je predložil parlamentu lani kmalu po izbruhu vojne, je bil samo začasnega značaja. Vlada je vedela, da jo čakajo ogromni izdatki, ki pa jih je mogla označiti samo približno. Zato je bil tedaj predložen vojni proračun v višini 500 milijonov funtov (100 milijard dinarjev). Od tega zneska je vlada prištedila 91 in pol milijonov funtov. Državni dohodki v preteklem letu so znašali povprečno milijon funtov več na teden nego izdatki, kar je gotovo razveseljiv pojav. Cenitev dohodkov novega dohodninskega davka, ki ga je vlada uvedla po izbruhu vojne, se je skoro popolnoma izpolnila, čeprav je bilo to združeno z veliki napori za davkoplačevalce. Dohodninski davek je dal v preteklem proračunskem letu 319 milijonov. Luksuzni davek je prinesel istočasno 70 milijonov funtov. Carinski dohodki preteklega leta so za 27 milijonov funtov višji nego je predvideval proračun, davek na avtomobile je dal namesto 22 celo 34 milijonov funtov.

Celotni pregled preteklega proračunskega leta kaže, da je bilo vporabljenih nad 1800 milijonov funtov (360 milijard din). Od tega je bilo kritih okoli 1000 milijonov funtov s proračunskimi dohodki, razlika pa s posojili, ki so bila najeta pod zelo ugodnimi pogoji. Državni dolg je 1. marca znašal 8500 milijonov funtov (1700 milijard din).

V prvih 7 mescih vojne so znašali izdatki za vojne svrhe 905 milijonov funtov, če bi to razmerje ostalo ohranjeno bi bilo v novem proračunskem letu potrebnih za svrhe vojne 1500 milijonov funtov. Stroški pa naraščajo in je zato pričakovati, da bo do konca prihodnjega marca potrebnih za vojne izdatke 2000 milijonov funtov (400 milijard din). K temu je treba dodati, da bodo znašali ostali redni proračunski izdatki nadaljnih 667 milijonov funtov, tako, da določa novi proračun skupne izdatke 2667 milijonov funtov (533 milijard din). Simon je dejal, da je v korist zavezniške zmage angleški narod gotovo pripravljen, da ta težka bremena nase sprejme in jih nosi.

Na podlagi dosedanjih davkov bi lahko državna blagajna krila od novega proračuna 1132 milijonov funtov z direktnimi in indirektnimi davki. Dohodninskega davka samega vlada ne namerava več povišati, ker je že itak dosegel najvišjo stopnjo, kar jih je Anglija kdajkoli poznala, pač pa bodo uvedeni naslednji novi davki: davek na prodajo, ki določa obremenitev prodaje blaga od veletrgovca do trgovca na drobno. Ta davek pa ne bo veljal za živila in za druge važne življenske potrebščine. V zvezi s tem novim davkom je poudaril Simon, da bo treba takorekoč izpremeniti vse narodno gospodarstvo v Angliji. Prebivalstvo bo moralo omejiti svoje nabave, bo pa pri tem prištedilo državi delovne sile.

Nadalje je sporočil Simon, da bo znižan minimum, od katerega dalje velja luksuzni davek, od 2000 na 1500 funtov. Istotako določa novi proračun, da ne sme nobeno podjetje plačevati več višjih dividend, nego jih je plačevalo pred vojno. Tudi ne sme dividend uporabljati za razširjenje podjetij. Nadalje so uvedeni novi davki na pivo, žganje, tobak in vžigalice. Cena slednjih se poviša za 50%. Poštne pristojbine za pisma so povišane tako za promet v angleškem imperiju, kakor tudi za promet z inozemstvom. Edino pristojbine za promet z vojaki ostanejo nespremenjene. Takse za privatne brzojavke so povišane za 25%, telefonske pristojbine pa za 15%. Slednji dve določbi ne veljata za promet z inozemstvom. Novi davki bodo dali državni blagajni skupno 101 milijon funtov (približno 20 milijard din).

Izgube na morju

V preteklem tednu so bile potopljene samo tri angleške ladje in nobena nevtralna

London, 23. apr. j. (Reuter) Po statistiki angleškega mornariškega urada so bile v minulem tednu potopljene samo tri angleške ladje in sicer »Swainby (4935 ton), »Mersey« (1937 ton), in »Hawnby« (5380 ton). Izmed nevtralnih ladij ni bila nobena potopljena. Izgubljena angleška tonaža znaša manj kot polovico tedenskega povprečja, računanega od početka vojne.

Nemške izgube na morju znašajo doslej približno 450.000 ton. Od tega je bilo 114.500 ton nemškega brodovja zaplenjenega, 250.000 ton potopljenega (oziroma se je samo potopilo). Nadaljnjih 30.000 ton ladij je bilo potopljeno po 13. aprilu od zavezniških podmornic in 52.000 ton je Nemčija izgubila pred Narvikom.

Izgube nemške trgovinske mornarice pa znašajo 672.778 ton. 17.746 trgovinskih ladij, pripadajočih Angliji, Franciji in nevtralnim državam je doslej plulo v angleških konvojih. Od njih je bilo izgubljenih le 29 ter še ena, ki jo vsebuje statistika zadnjega tedna. Od 2830 nevtralnih parnikov, ki so pluli v angleških konvojih, so postali le trije žrtev nemških napadov.

Od nemških tovornih parnikov, ki so bili 9. aprila še zasidrani v Narviku, kjer so tovorili švedsko železno rudo, so bili potopljeni naslednji: »Janwellem«, »Neufels«, »Aachen«, »Altona«, »Hein«, »Hoyer«, »Bockenheim«, Martin«, »Hendrik«, »Fisser« in »Frielinghaus«.

London, 23. aprila. AA. (Reuter) Z nemške strani se še vedno objavljajo številke, češ da je angleška mornarica pretrpela ogromne izgube. Na pristojnem mestu v Londonu ugotavljajo, da so Nemci izgubili od začetka vojne 24 vojnih ladij, pri čemer niso vštete podmornice. V isti dobi je Anglija izgubila 18 vojnih ladij, med katere je vštetih tudi pet podmornic ter oborožena trgovska ladja »Rawalpindi«. Sicer pa se nadmoč angleške pomorske sile napram nemški mornarici ne bi prav nič spremenila, tudi če bi Nemci ne bili izgubili niti ene ladje. Moč angleške mornarice ni z dosedanjimi izgubami prav nič prizadeta, pač pa se zaradi gradnje vedno novih enot stalno veča, medtem ko Nemčija ne more nadoknaditi svojih izgub.

London, 23. apr. j. (Reuter) Iz službenih krogov zanikujejo vse vesti, da bi se bila potopila neka angleška transportna ladja, ki je prevažala čete zavezniške ekspedicijske armade na Norveško. Prav tako tudi v francoskih pomorskih krogih zatrjujejo, da ni bil potopljen noben francoski transport ekspedicijskih čet, namenjen na Norveško.

Pomorski spopadi v Skageraku

Stockholm, 23. aprila. s. (Ass. Press.) List »Allehanda« javlja, da sta bili danes v Skageraku v teku dve večji pomorski bitki, v katerih so bila na obeh straneh udeležena letala in vojne ladje.

Zračna blokada Nemčije

Pariz, 23. aprila. o. (Exhange Telegraph). »Petit Parisien« objavlja zanimivo izjavo francoskega ministra za blokado Moneta, da je angleškemu ministru za gospodarsko vojno Crossu predložil načrt za zračno blokado Nemčije. Namen tega predloga je onemogočiti transporte vojno tihotapskega blaga na rednih letalskih progah. Minister Monet je izjavil: Preveč odpremljajo nevtralna ali dozdevno nevtralna letala blaga in deviz v Nemčijo. Če bi ne bilo tako, potem ne bi na letališču v Lizboni pobrali vsak dan 5.680 funtov šterlingov carine.

Angleške vojne ladje med Filipini in Japonsko

New York, 23. aprila. o. (United Press). Po poročilih iz Mabille križarijo angleške vojne ladje v vodah med Japonsko in Filipini, z namenom, da bi zajele razne nemške ladje, ki prevažajo dragocene surovine iz Japonske v Vladivostok.

Zedinjene države prodale 188 trgovinskih ladij

Washington, 23. aprila. br. (Stefani). Listi so danes objavili, da so Zedinjene države doslej prodale v tujino 188 trgovinskih ladij s skupno tonažo na 780 000 ton. Večine ladij sta pokupili Velika Britanija in Francija.

Odkritje novih manganovih ležišč v Rusiji

Berlin, 23. aprila. AA. (DNB). Po vesteh iz sovjetskih virov so odkrili na Uralu pri Sverdlovsku nova velika ležišča manganove rude. Že sedaj so ugotovili, da je v teh ležiščih zadosti mangana za preskrbovanje celotne industrije na Uralu, ki to surovino rabi. Prav tako so našli nova ležišča mangana v zapadni Sibiriji, kjer je na stotine milijonov ton te rude.

Iz državne službe

Beograd, 23. apr. p. Pristav Jožef Kurn je premeščen od sreskega načelstva v Celju k banski upravi v Ljubljani. Pisar zunanjega ministrstva Ciril Škerjanec je bil premeščen od generalnega konzulata v Rotterdamu k poslaništvu v Bernu.

Vremenska napoved

Zemunska: Lepo vreme. Povečala se bo oblačnost na primorju in na zapadnih krajih. Možne so krajevne nevihte s kratkimi nalivi. Toplota brez znatne spremembe.

Zaspal je v Gospodu naš dobri oče, gospod

Anton Belec

posestnik, kleparski mojster, dolgoletni šentviški župan itd.

v 83. letu svojega življenja, previden s sv. zakramenti za umirajoče.

K zadnjemu počitku ga bomo spremili v petek, dne 26. aprila 1940 ob 9. iz hiše žalosti, Št. Vid št. 20, na farno pokopališče.

BELEC JOSIPINA, žena; KAROL, sin; TONI por. DEREANI, IVICA por. BRIŠKI, hčeri; EMA BELEC, snaha; DEREANI RADKO, BRIŠKI ANTON, BRIŠKI ALOJZIJ, zetje, vnuki, vnukinje in ostalo sorodstvo.

Št. Vid nad Ljubljano, dne 23. aprila 1940.

Naši kraji in ljudje

Dobre ceste so zahteva narodne obrambe

Zato izpremenjene prilike ne smejo prekiniti cestno šestletko

Društvo za ceste v Ljubljani je nedvomno ena izmed naših najpopularnejših organizacij, ker spada v njegovo delovno območje pereči problem modernizacije naše cestne mreže, s katero je v večji ali manjši meri gotovo vezan vsakdo izmed nas.

V svojem triletnem delovanju je Društvo za ceste doseglo lepe uspehe, med katerimi je bil izredne važnosti pred dvema letoma v Ljubljani prirejeni kongres za ceste, ki nam je kakor znano prinesel ustanovitev cestnih fondov in šestletni načrt za modernizacijo poglavitnih cest v naši državi. Del tega načrta se je v naši banovini že realiziral. Dobili smo nekaj odsekov modernih cest okrog Ljubljane in Maribora. Najvažnejše delo, storjeno v tem načrtu, predstavlja pač moderna ureditev državne ceste na Gorenjsko, ki bo še letos dovršena vse do Bleda. Med uresničevanjem tega lepo zamišljenega načrta pa nas je prehitel vojni čas, ki je, kakor je prav pripomnil društveni predsednik dr. Vinko Vrhunec v svojem uvodnem govoru na včerajšnjem občnem zboru, »prevrednotil vse probleme javnega življenja in postavil v prvo vrsto temeljni in življenski problem države in naroda: problem njegovega obstoja, svobode in neodvisnosti«. Naši državi so se čez noč zastavili problemi, katerih rešitev je neprimerno važnejša kakor vprašanje modernizacije naših cest. Društvo za ceste se tega v polni meri zaveda in je tudi svoje delovanje temu primerno preusmerilo. Medtem ko je bilo delovanje društva poprej osredotočeno na modernizacijo tistih naših cest, ki naj bi nam dovedle v deželo tok tujskega prometa, pa se bo društvo poslej z vsemi silami zavzemalo za to, da se posveti največja pažnja tistim cestam, ki so prvenstvenega pomena v naši narodni obrambi.

Jasno je, da so se zaradi izpremenjenih prilik dohodki, na katerih je bil osnovan načrt modernizacije naše cestne mreže, znatno znižali in da bodo morala modernizacijska dela zastati ali se marsikje celo čisto odložiti na kasnejši čas. Za vsako ceno pa bo treba najti zadostna sredstva, da se bo vsaj cestna mreža, ki jo že imamo, primerno vzdrževala, in to v prvi vrsti v obmejnih pokrajinah, kjer so dobre ceste v interesu naše narodne obrambe. Ako ne bi bilo na razpolago dovolj sredstev za vzdrževanje izrednega proračuna, potem bi se naj po mnenju društva v nujnih primerih porabili tudi dohodki cestnih fondov.

Podjetja, ki so se pri nas lotila modernizacije cest, so investirala v gradbene stroje velik kapital in nikakor ne bi bilo pravilno, ako bi morale te investicije ostati mrtve. Dela se morajo nadaljevati vsaj v tisti meri, kakor dopuščajo to preostali denarni viri.

Razen poprej omenjenih modernizacij državnih cest se je pri nas tudi banovina energično lotila preureditve svoje cestne mreže, in čeprav se bodo morala tudi na banovinskih cestah dela v bodoče omejiti, vendar lahko pričakujemo, da bodo modernizirane vsaj nekatere najvažnejše zveze, kakor Bled—Bohinjska Bistrica, Škofja Loka—postaja, Celje—Rogaška Slatina in druge. Upajmo, da ne bodo nepredvideni dogodki preprečili izvršitve teh načrtov.

Smernice, po katerih naj bi se nadaljevalo reševanje našega cestnega vprašanja v sedanjih izpremenjenih okoliščinah, je Društvo za ceste opredelilo v posebni, na občnem zboru sprejeti resoluciji, naslovljeni na odločujoče faktorje. Te resolucija pravi, da izpremenjene prilike ne bi smele zaustaviti izvajanja cestne šestletke, ker to zahtevajo koristi državne varnosti. V Sloveniji je treba nadaljevati izgradnjo zlasti tistih cestnih zvez, ki služijo v miru gospodarskemu napredku, v vojni pa interesom uspešne državne obrambe. Posebno skrb je v novih okoliščinah treba posvečati boljšemu vzdrževanju obstoječih cest, da se bo dvignila njih prometna kapaciteta. Ako to ni mogoče iz povečanih proračunskih sredstev, naj se najdejo dodatni izvenproračunski viri. Treba je najti možnost, da se bodo modernizacijska dela vsaj v zmanjšanem obsegu nadaljevala. V prvi vrsti je treba urediti obmejne prehode, napraviti sodobna cestišča skozi naselja ter utrditi izhodiščne ceste iz večjih mest. Tudi odprava nevarnih ovinkov in klancev spada v ta zmanjšani načrt. Dokler se bo moral šestletni modernizacijski načrt izvrševati le v omejenem obsegu, pa se naj pripravijo načrti za vsa bodoča modernizacijska dela na cestnem omrežju.

Glede nove notranje ureditve države zastopa Društvo za ceste v Ljubljani stališče, da mora gospodarska in prometna enotnost celotnega državnega ozemlja ostati nedotaknjena. Vodstvo cestno-prometne politike mora ostati združeno v eni instanci (seveda ob sodelovanju in pravičnem upoštevanju vseh delov države), medtem ko se naj eksekutivni posli prenesejo v celoti na pokrajine po tistih načelih, ki so bila osvojena na anketi slovenskih gospodarskih in prometnih organizacij maja l. 1938.

Stališče, ki ga je zavzelo Društvo za ceste v Ljubljani, je v današnjih okoliščinah vsekakor čisto pravilno. Upajmo, da se bo društvu tudi v tem skrčenem delovnem območju posrečilo doseči uspehe, kakršne je imelo doslej.

Pazite na sovražne vohune in agente!

Opozorilo generalnega štaba dravske divizije

Iz generalnega štaba dravske divizijske oblasti v Ljubljani, Metelkova ulica, smo prejeli:

Eno glavnih stremljenj sovražne obveščevalne službe je, da z vsemi sredstvi zanese zmešnjavo in omaje zaupanje v državno upravo, in poleg tega še, da zbira podatke o naši vojski in narodni obrambi.

Dolžnost vseh Jugoslovenov, moških in ženskih, majhnih in velikih, je, da vse, kar okrog sebe vidijo ali izvedo in kar bi zanimalo državno obrambo in zadevalo varnost države, nemudoma sporočijo, najbolje osebno, najbližji vojaški oblasti. Vsa poročila v teh vprašanjih sprejemajo Generalštab štaba Dravske divizijske oblasti v Ljubljani, Metelkova ulica, in komande mesta po vseh garnizijah.

Naprošajo se vsi patrioti te zemlje, naj posvetijo vso pozornost tujim osebam, med katerimi so po navadi tuji agenti in vohuni. Večkrat so lahko tudi na videz brezpomembni podatki ogromne važnosti. Treba je imeti vedno pred očmi, da se je potrebno tudi na ta način oddolžiti kralju in domovini. Bodi v tem smislu vesten in ravnaj tako, da boš koristil celoti in samemu sebi!

Prva letošnja žrtev strele

Na polju pri Pušencih je strela ubila pridno gospodinjo

Maribor, 23. aprila

40-letna posestnica Helena Trafela iz Pušencev pri Ormožu je delala včeraj popoldne na svoji njivi. Medtem so zastrli nebo gosti, temni oblaki, kmalu zatem je bliskalo in grmelo. Ko se je vlila ploha, je hotela Trafelova s polja. Tedaj pa je udarila strela vanjo. Revica je bila pri priči mrtva. Njeno telo je bilo vse ožgano. Ker je dolgo ni bilo domov, se jo svojci šli iskat. Našli so jo mrtvo na polju, od koder so jo prenesli na mrtvaški oder.

Pokojna Trafelova je bila marljiva, dobra gospodinja. Njena usoda je vzbudila toplo sočutje pri vseh, ki so jo poznali. Žalujočim svojcem naše globoko sožalje.

Mokronog, 23. aprila.

Po dolgi hudi zimi in hladni pomladi je točno po 40 dneh od štiridesetih mučenikov nastopilo pravo pomladno toplo in celo vroče vreme. Drevje je pričelo zeleneti. Češnje, marelice in breskve so v cvetju. Dokaj vroče vreme nam je prineslo že majhno nevihto s potrebnim dežjem. Tudi brez bliskanja in grmenja ni bilo.

V ponedeljek se je v prvih popoldanskih urah nebo močno pooblačilo in kmalu je pričela padati precej debela suha toča. Po nekaterih krajih je padlo toliko toče, da so bila tla vsa bela. Škode zdaj še ni naredila, vendar zgodnja toča straši ljudi, da bi letošnje leto še večkrat padala.

Pozor pred glavnima ponarejevalcema bankovcev!

Opozorilo predstojništva mestne policije v Mariboru

Maribor, 23. aprila

Organom predstojništva mestne policije v Mariboru se je, kakor znano, posrečilo odkriti dobro organizirani družbi, ki sta se bavili s ponarejanjem in razpečavanjem 500 dinarskih bankovcev. Kakor smo že poročali, je bila ena teh družb odkrita v Zagrebu, druga pa v Vrhovem pri Radečah.

Obe družbi sta že več let izvabljali denar od naivnih, lahkovernih ljudi. Med žrtvami so bili po večini kmečki ljudje. Pod to pretvezo so izvabili storilci od naivnežev lepe tisočake, saj predstavlja samo zaplenjena material za ponarejanje vrednost okoli 30.000 dinarjev. Tako so ti ljudje več let živeli brez dela na račun zaupnih in lahkovernih ljudi, ki so prišli v nesrečo in ob denar. Marsikaterega kmeta, trgovca ali obrtnika so spravili na boben ali beraško palico, končno pa v zapor. Dokler je cvetela konjunktura so storilci razmetavali denar, kupovali so motorna kolesa, vozili se iz kraja v kraj, preživljali sebe in svoje družine. Naivnežem so od začetka kupovali in pošiljali ničvredne aparate, papir in druge stvari, ki so jih morali plačevati s tisočaki, dočim je bila njihova vrednost minimalna. Zmerom so našli kak izgovor, da še manjka to in ono. Vedno znova so zahtevali denar. Kljub temu pa so ti brezvestni goljufi uživali zlasti na deželi vso zaščito. Ko pa so postali ljudje od večnih obljub nezaupni, jim niso hoteli dajati več denarja. Iz strahu pred kaznijo so molčali. Ko sta družbi to uvideli, so se resno lotili falzifikatorskih poizkusov. Člani obeh falzifik. druščin so tu pa tam pokazali lahkovernim ljudem razne poizkuse prvih odtenkov, da so na podlagi tega spet dobili zaupanje in da so lahko znova pričeli z izvabljanjem denarja.

Konrada Bezjaka in pomagače, ki so imeli svojo ponarejevalnico v Zagrebu, se je, kakor smo že poročali, posrečilo zajeti, preden so spravili v promet že deloma izgotovljene 500-dinarske bankovce. Francu Majcnu, njegovim pajdašem in pomagačem pa se je posrečilo spraviti v promet nekaj slabo izdelanih 500 dinarskih bankovcev. S tem so bili zopet oškodovani reveži, ki so prodali živino itd. v dobri veri, da so za svoj trud prejeli pravi denar, s katerim bodo naprej gospodarili, plačevali davke itd.

V smislu sporočila predstojništva mariborske mestne policije se je posrečilo doslej policiji ter orožništvu zajeti in izročiti sodišču že več kot 30 oseb, ki so sodelovale pri ponarejanju in razpečavanju falzifikatov ter financirale in celo prikrivale zločince.

Ker so se pa v prometu spet pojavili 500-dinarski bankovci, ki izvirajo od te družbe in ker se je glavnima ponarejevalcema Antonu Grašiču in Francu Majcnu posrečilo pobegniti pred aretacijo, se opozarja ljudstvo na posledice prikrivanja. Znano je namreč, da se imenovana skrivata po deželi in da jih razni ljudje prikrivajo. Komur je znano njuno skrivališče ali če ju je kdo kje videl ali o njih kaj slišal, naj to takoj sporoči bližnji orožniški postaji ali pa predstojništvu mestne policije v Mariboru. Oba se rada izdajata tudi pod tujim imenom. Majcen se izdaja navadno za Murška, Grašič pa za Antona Dvoršaka. Anton Grašič je star 42 let, rojen je v Trsteniku. Prej je bil gostilničar, zdaj pa je lesni manipulant. Je visoke, vitke postave, suhega, podolgovatega obraza, plešast ter ima eleganten nastop. Izdaja se tudi za inženjerja. Franc Majcen pa je po poklicu čevljar. Rojen je v Zarušanih in je star 44 let. Je vitke, suhe, srednje velike postave. Leva noga je krajša, da precej šepa. Na desni strani brade ima brazgotino.

Prebivalstvo se opozarja, naj ne naseda goljufom in naj pazi na ponarejeni denar.

Okoliški gostilničarji so zborovali

Uprava je imela mnogo trdega dela, da je odvalila vsaj nekaj najtežjih bremen

Ljubljana, 23. aprila

V salonu kolodvorske restavracije so se dopoldne zbrali člani Združenja gostilničarjev za ljubljansko okolico k svojemu občnemu zboru, ki ga je vodil predsednik Avgust Kanc. Zborovalci so počastili spomin med letom umrlih članov Ivana Gostinčarja iz Kleč, Jožeta Usnika iz Rudnika, Antona Struklja s Trate in Josipa Permeta iz Ponove vasi.

Od lanskega občnega zbora, je predsednik izvajal med drugim, se je položaj na gospodarskem polju znatno spremenil. Tako smo z novim letom dobili vrsto novih uredb med njimi uredbo o spremembgh zakona o državni trošarini na vino in žganje in pa uredbo o kontroli cen, ki je gotovo eden najvažnejših pojavov v današnjih dneh. Ni dvoma, da imajo vse te spremembe uredb in zakonov značaj vojnega gospodarstva. Posebno važna za gostilničarje je sprememba zakona o državni trošarini, s katero so bili na novo uvedeni registri, ki so se jih bili pred leti s težavo otresli. Bila je huda borba, preden je bil dosežen uspeh, da v kraju izpod 1000 prebivalcev ni treba voditi registrov. Za trud in neustrašni nastop se je predsednik najtopleje zahvalil predsedniku zveze Cirilu Majcnu in ravnatelju Petelnu. Razveseljivo je tudi dejstvo, da je bila občinska trošarina na vino znižana od 1 din na 50 par pri litru. Ponekod pa so nastale velike težkoče, ker nekatere občine ne morejo uravnovesiti svojih proračunov. Novi finančni zakon takim občinam dovoljuje, da še dalje pobirajo 1 din.

Poročilo o podrobnem delu uprave je podala tajnica gdč. Mara Kozamernikova. V minuli poslovni dobi je imelo Združenje gostilničarjev malo burnejše čase nasproti prejšnjim letom, kar je prinesla pač nova svetovna vojna. Da bi hitreje in uspešneje preprečila tihotapstvo z alkoholnimi pijačami, je banska uprava uvedla tako zvane leteče kontrole, ki pa so nekajkrat prihajale kontrolirat tudi gostilniške kleti in so nekaterim gostilničarjem po krivem prizadejale precej preglavic. V takih primerih je združenje interveniralo pri banski upravi, a če je bilo treba, se tudi pritožilo na upravno sodišče v Celju. Z vso vnemo se je združenje borilo proti šušmarstvu in vse večje primere prijavljalo zvezni upravi, sreskemu načelstvu in finančni direkciji. Pisarna je imela mnogo dela s pritožbami proti previsoki odmeri pridobnine in poslovnega davka, ki jih je v reklamacijskem odboru potem z uspehom utemeljeval predsednik zveze Majcen, kateremu gre zasluga, da je našim gostilničarjem na tem mestu prihranil že lepe tisočake. Živahno akcijo je uvedlo združenje proti kuhi žganja iz fig in drugih surovin, ki niso uporabne v ta namen. Posebno v dolenjskih predelih v območju združenja je bilo več takih primerov. Uprava je s točnimi podatki opozorila odločujoča oblastva, naj vobče posvečajo malo več pozornosti prosti žganjekuhi.

Mnogo opravka dajejo upravi prekoračenja policijske ure in pa prestopki zaradi godbenih ali plesnih prireditev. S tem v zvezi je združenje opozorilo oblastva na nevarnost zabavnih prireditev, ki se po vaseh vrše po zasebnih domovih brez vsake kontrole tja do ranega jutra. Letos je bilo več gostilničarjev kaznovanih zaradi takšnih prestopkov zlasti na Silvestrovo in na pustni torek. Združenje je na odločujočih mestih interveniralo za odpis teh glob z motivacijo, da so plesne in godbene prireditve ob teh dneh star narodni običaj. Tako zabavo imajo ljudje na deželi komaj po dvakrat ali trikrat na leto, zato jih že ne moremo proglašati za veseljačenje in zapravljanje. Obljubljeno je, da bo ministrstvo financ pri izdaji novele taksnega zakona po možnosti upoštevalo znižanje ali oprostitev taks v določenih primerih na leto, ko gostilničar priredi domačo zabavo za svoje goste. Z uredbo z dne 1. januarja je bila ukinjena banovinska trošarina na vino in žganje, uvedla pa se je državna trošarina, ki znaša na vino 50 par, na žganje pa 3 din od hektolitrske stopnje. Združenje šteje 287 gostinskih podjetij. Med temi je 257 gostiln, 19 krčem, 7 restavracij, 1 gostišče in 3 sezonske gostilnice. Na novo so bile podeljene 3 krčme in 1 gostilna, izbrisanih pa je bilo 10 gostilniških koncesij. Pri združenju je bilo prijavljenih 13 gostinskih poslovodij, 14 pomočnikov, 22 pomočnic, 18 vajencev in 25 vajenk.

Na predlog revizorja Cirila Požarja je občna zbor brez debate soglasno podelil razrešnico upravi, nato pa je ravnatelj Peteln izčrpno poročal o borbi, ki jo je vodila zvezna uprava za olajšanje trošarinskih bremen, predvsem za odpravo registrov, in dal nekaj strokovnih pojasnil. Predsednik je na kratko poročal še o proračunu, ki je bil soglasno sprejet, po kratki razpravi pa je ob 11.30 zaključil zbor.

Kdor pristopi k narodno-obrambni kreditni zadrugi v Celju, pomaga očuvati našo posest in našo mejo!

Ob grobu Bogomila Gorazda †

Že v ponedeljski izdaji smo kratko poročali, da je v nedeljo popoldne preminil zasebni uradnik in slikar grafičar Bogomil Gorazd. Pokojni, ki bi bil prihodnji mesec dopolnil šele 47 let, je bil vsestransko naobražen, vendar pa skromen in nasproti svoji okolici zmerom ljubezniv. Po dokončani srednješolski in komercijelni naobrazbi se je posvetil tudi študiju umetnosti na Dunaju ter absolviral znani grafični institut na Dunaju.

Gorazd je že kot srednješolec sodeloval pri raznih mladinskih in dijaških listih. Ko je štel 17 let, je že postal stalen sotrudnik karikaturist pri predvojnem »Jutru« in humorističnem listu »Piki«. Razumljivo je, da se je pozneje kot dosleden jugoslovenski omladinec pridružil onim intelektualnim borcem, ki so se pod vodstvom pokojnega dr. Laha zbirali okoli »Dneva«. Njegove smele karikature, polne žgoče satire, so izdatno pomagale okrepiti v Sloveniji odpor proti črno-žoltemu režimu in njegovim satelitom. Pred leti je tudi naš list prinesel nekaj njegovih karikatur.

Ko se je leta 1923. vrnil v Ljubljano, se je posvetil moderni trgovinski propagandi, katero je smatral za zelo važen faktor v trgovini in gospodarstvu. Kot dober risar z izredno razvitim estetskim čutom, bogat na idejah in originalnih domislicah je s peresom in čopičem dokazoval našemu poslovnemu svetu, da se na področju reklame in trgovinske propagande pri nas da doseči isto, kakor je to mogoče pri drugih kulturnih narodih. Naši trgovinski reklami je dal tedaj mnogo posrečenih plakatov in neštevilo reklamnih risb. Lahko se trdi, da je bil pokojni Bogomil Gorazd eden izmed prvih Slovencev, ki je pravilno cenil reklamo.

Prav posebno se je izkazal rajnki kot vodja »Putnikove« biljetarnice na Bledu. Kot človek, ki je hodil z odprtimi očmi po svetu, je v ta odgovorni posel položil vse svoje skušnje in vso obširno znanje in izobrazbo. Celih 10 let je vodil to biljetarnico in jo kljub velikim težkočam privedel na stopnjo ene izmed najbolje organiziranih biljetarnic v državi. Prav na Bledu je Gorazd pokazal, kako se praktično pospešuje tujski promet. Razumljivo je, da je zato pri Blejcih užival največji ugled in priznanje; manj umljivo je pa, da se te njegove sposobnosti in zasluge pri gotovih faktorjih niso upoštevale ter mu je bilo za to usojeno le veliko razočaranje, ki mu je počasi omajalo zdravje in povzročilo prezgodnjo smrt.

Rajnki je bil že od rane mladosti v vrstah najodločnejših nacionalistov. Njega ni med vojno strašil p. v. Kljub temu se je neustrašeno udejstvoval povsod, kjer je šlo za propagando jugoslovenske misli. Ko je nastal polom Avstrije, se je s svojim polkom napotil v domovino, a ne domov k rodbini, temveč v Maribor k Maistrovim borcem, kjer je pomagal, da se je ta lepi kos naše zemlje priključil materi Jugoslaviji. Ohranili mu bomo časten spomin!

Kulturni pregled

Ivan Kamburov v Ljubljani

Bolgarski muzikolog pripravlja knjigo o naši glasbi

Brez posebnih načrtnih priprav se je v našem glasbenem življenju pojavila vrsta bolgarskih muzikalnih točk, tako da lahko po vsej pravici govorimo o bolgarskem glasbenem tednu. Koncertni nastopi največjega predstavitelja sodobne bolgarske glasbe Panča Vladigerova, operni uspehi sopranistke Vanje Leventove in prihod najpomembnejšega bolgarskega muzikologa Ivana Kamburova dajejo temu tednu živo in pestro vsebino in lep kulturni pomen.

G. Ivan Kamburov bo imel drevi ob 20. uri v mali dvorani Filharmonične družbe predavanje o sodobni bolgarski glasbi. Predavanje bo skladatelj g. L. M. Škerjanc »ilustriral« s klavirskimi primeri, kar bo nedvomno še bolj povzdignilo njegovo zanimivost.

Prof. Ivan Kamburov, simpatičen gospod zrelih moških let, zavzema že dolgo pomenljivo mesto v bolgarski glasbeni publicistiki in kritiki. Kot široko razgledan muzikolog in vešč pisec si je pridobil velikih zaslug za poglobitev glasbene estetike in zgodovine v Bolgariji. G. Kamburov je izdal prvi južnoslovenski glasbeni slovar (ne Slovenci, ne Hrvati in Srbi še nimamo nič takega), ki zadostno upošteva tudi slovenske glasbene pojave. Tako so v njem zastopani Adamič, Lajovic in drugi naši skladatelji. Prof. Kamburov je nadalje spisal prvo zgodovino bolgarske glasbe (»Bolgarska glasba v preteklosti in sedanjosti«), izdal zbirko glasbenih študij in esejev »Glasba in narod« ter obsežno biografijo o prvem bolgarskem sodobnem skladatelju Manolovu. Prav tako je spisal več študij iz estetike in zgodovine opernega gledališča. Sedaj pripravlja za sofijskega založnika Čipeva vrsto pregledov slovanske glasbe. Kot prva knjiga te serije je izšla študija o poljski glasbi, kot druga pa izide že kmalu kakih 160—200 strani obsegajoča knjiga o jugoslovenski glasbi. V tej knjigi, ki je delno že v tisku, bo obdelana posebej srbska, hrvatska in slovenska glasba. Bivanje v Sloveniji bo g. prof. Kamburovu omogočilo, da zbere zadnje potrebne podatke o slovenski muziki. V njegovi študiji bodo pregledno obdelani vsi poglavitni predstavitelji naše glasbe.

— Poznam in cenim vaše skladatelje — nam je dejal v razgovoru g. prof. Kamburov. — Pokojni Emil Adamič je postal z nekaterimi popevkami že kar popularen pri nas v Bolgariji. Z velikim zanimanjem sem poslušal na koncertih Lajovca, Slavka Osterca in zastopnika vaše najmlajše glasbene produkcije Dimitrija Žebreta. Na splošno opažam v vsej jugosloven. glasbi veliko rast, zlasti v zborovski muziki. Vidna so tudi znamenja, da se vedno bolj uveljavlja stremljenje po ustvaritvi jugoslovenske glasbene ideologije, ki bo zadostno upoštevala domače narodne vrelce. Odtod je prešel razgovor k sodobni bolgarski glasbi.

— Prav o tem bom predaval v sredo zvečer — je dejal g. prof. Kamburov. — Sodobna bolgarska glasba je že vredna pozornosti. V nji se zmagovito uveljavlja tendenca, izrabiti domače folklorne prvine za moderen glasben izraz. Prvi bolgarski sodobni skladatelj Emanuil Manolov

je ustvarjal v osemdesetih letih prejšnjega stoletja. Ta avtor prve bolgarske opere je gojil nacionalno glasbo in je zlasti zaslovel s svojimi zbori, ki so v Bolgariji močno priljubljeni. Dalje sodi med predstavitelje prve generacije naših sodobnih skladateljev Dobri Hristov, ki je danes doyen bolgarskih komponistov in slovi s svojimi zbori in samospevi. Hristov je tudi prvi teoretik bolgarske narodne glasbe in ima kot skladatelj, dirigent in glasbeni pisatelj velik pomen za naše glasbeno življenje. V Prvo generacijo sodi tudi avtor prve bolgarske simfonije Nikola Atanasov. Po vojni je nastopila druga generacija. Zanjo je značilna nekaka evropska glasbena mentaliteta, ki se je razvila pod zapadnimi vplivi. Najmarkantnejša tvorna osebnost tega pokolenja je Pančo Vladigerov, ki je pravkar nastopal v Ljubljani. Ta naš vodilni skladatelj ni bil izpočetka pod vplivom nacionalne glasbe in se je šele pozneje usmeril k folkloru, ki pa mu seveda daje samo navdahnenja, ni pa njegov cilj in smoter. Vladigerov goji velike glasbene forme; med njegovimi deli se odlikujejo trije koncerti za klavir z orkestrom, ter razne orkestralne in klavirske skladbe. Njegova kompozicijska tehnika je dokaj komplicirana, njegov stil označujejo umerjena moderna harmonija, široke polifonije in mojstrska instrumentacija. Zanimiv pojav je nadalje Petko Stojanov, ki je slepec. Uveljavlja se predvsem v zborovskih skladbah in kaže značilnosti nekakega klasično-romantičnega stila. Ljubomir Pipkov je bil izpočetka pod vplivom francoskega impresionizma, pozneje pa so tudi njega zamikali vrelci narodnega melosa. Je izrazito lirična narava in se uveljavlja v zborovskih skladbah in samospevih. Spisal je med drugim glasbeno pesnitev »Svatba« za zbor in veliki orkester in opero »Devet bratov Janinov«, ter več komornih kompozicij. Dimitar Nenov je bil v začetku usmerjen ultramoderno, atonalno, sedaj pa se vrača k naši glasbeni tradiciji. Goji samospeve in orkestralno kompozicijo. Veselin Stojanov je opozoril nase s klavirskimi skladbami in popevkami ter s svojo komično opero »Kraljestvo žena«. Njegovo najnovejše delo je opera »Salambo« po znanem Flaubertovem romanu. Heraklit Nestorov, ki živi stalno na Dunaju, se odlikuje po visoki glasbeni kulturi. Njegove orkestralne skladbe so zelo dobre. Iz te generacije je še omeniti Canka Cankova, Asena Karastojanova, Hrista Manolova i. dr. Najnovejša generacija išče nova pota in skuša zlasti v zborovski glasbi umetniško izrabiti folklorno gradivo za svoje formalno notovarske glasbene stvaritve.

G. prof. Kamburov bo vse te pojave podrobneje označil v svojem predavanju, ki bo pri nas prvo strokovnjaško bolgarsko predavanje o tem predmetu. Spominjamo se informativnega predavanja, ki ga je imel pred leti o bolgarski glasbi pokojni Emil Adamič in ki nam je odkrilo nov, neznan glasbeni svet. Ob koncu lanskega leta je predaval v Sofiji o slovenski glasbi dr. Dragotin Cvetko. Sedaj je prišel med nas eden najavtoritativnejših tolmačev bolgarske glasbe, da nas seznami z njenimi smerni in pojavi. G. prof. Kamburova, ki je tudi glasbeni kritik »Jutra«, pozdravljamo kar najiskreneje v naši sredini! —o.

Petnajsti koncert Ljubljanske filharmonije

Pančo Vladigerov kot gost

Ljubljana, 23. aprila

V letošnji koncertni sezoni je Ljubljanska Filharmonija znova povzela bogato iniciativo orkestralne reprodukcije, ki je v prošlem letu pokazala nekaj letargičnosti. Po dveh izborno uspelih letošnjih nastopih je sledil snoči 15. simfonični koncert, katerega je vodil dirigent dr. Danilo

Domače vesti

Ali je vojna v Evropi

Gotovo že vsi poznate ono anekdoto o Wellesu in Rooseveltu. V kratkih dveh tednih je preletela vso našo banovino. Komur še ni prišla na uho, naj si jo zdaj prečita: Rooseveltov odposlanec se je vrnil domov v Ameriko in predsednik ga je takoj drugi dan poklical k sebi, da poroča, kaj je videl in slišal v »starem kraju«.

Roosevelt: »Nekam mir je zdaj v Evropi. Zdi se mi, da sede vsak za svojim zidom in nihče si ne upa napraviti ničesar.«

Welles: »Sedijo za zidom, to je res, ampak vojna je v Evropi. Drug zoper drugega gredo. Angleži in Francozi na eni, Nemci na drugi strani.«

Roosevelt: »E, dragi prijatelj, to mi je znano, a vojna to ni. Tisto malo letalskega otipavanja, zdaj pa zdaj se kje kak zaspan topničar spozabi in sproži svojo cev, to je vse.«

Welles: »Gospod predsednik, vojna je pa le.«

Roosevelt: »Na kratko povej, prijatelj, ali se Srbi že bojujejo?«

Welles: »Srbi? Ne, sir, Srbi so mirni.«

Roosevelt: »Potem je jasno, da vojne še ni. Povej kaj drugega.«

Nikogar ne moremo siliti, da verjame, da se je ta pogovor doslovno vršil, kakor je zgoraj napisano. Toda anekdota ima sočno jedro. Srbi so od 1912 do 1918 bili v treh hudih vojnah, ki so se stopnjevale po svoji silovitosti, pa so iz vseh treh izšli kot zmagovalci. Mala kraljevina Srbija je šla v vojno proti trem cesarstvom. Cesarstva so se zrušila, Srbija pa se je razširila in postala iz državice velika in močna Jugoslavija.

Svet ne bo pozabil, da so srbski junaki vrgli ob tla črnožoltega dvoglavega orla in med vsemi zavezniki dosegli prvo sijajno zmago v svetovni vojni. Ob koncu vojne so spet jugoslovenske čete izvojevale sijajno zmago, ki je bila začetek razpada treh cesarstev: Viljemovega, Karlovega in sultanovega. Take reči se ne pozabijo, kajti ni zlepa države, ki bi bila v treh zaporednih vojnah zmagovita, in ni zlepa naroda, ki bi se po taki silni katastrofi, kakor je Srbijo zadela 1915, še dalje vojeval do zmage. Ime silnih bojevnikov in junakov se drži naše vojske in že sam ta sloves nam je prihranil mnogo neprijetnosti.

V naši vojski vladata še vedno duh in tradicija junakov iz vročih in strašnih, toda slavnih let 1912 do 1918. Res ne iščemo prilike, ki bi ponovno dokazala udarno silo naše vojske, vendar se lahko zanesemo na njeno notranjo vrednost v globokem prepričanju, da bo v primeru potrebe storila vse, kar se bo le dalo, v obrambo naše domovine. Niti najmanjšega povoda ni za malodušje. Kdor skuša sejati tako seme, dela po nalogu naših sovražnikov in prejema od njih izdajalske srebrnike.

varen denar

* **Sin regenta Horthyja v Borovu in Našicah.** S svojim sportnim letalom je v ponedeljek priletel z Madžarskega inž. Nikolaj Horthy mlajši, predsednik madžarskega Aerokluba, v spremstvu svoje zaročenke grofice Juli. Na letališču pri Vukovaru so ju sprejeli razni predstavniki s poveljnikom I. dunavskega polka polkovnikom Stjepanom Burazovićem na čelu. Protojerej Dejanović je oba gosta pozdravil in naglasil poglabljanje medsebojnega prijateljstva. Na letališču je bila prirejena majhna zakuska, potem pa se je mladi par odpeljal v Našice, od koder je zaročenka doma. Ob 18.30 sta zaročenca spet poletela z borovskega letališča na Madžarsko.

* **Likvidacija dveh jugoslovanskih zavodov v Budimpešti.** Že zelo stari sta ustanovi Telekijanum in Augustianum v Budimpešti, last naše države. Nedavno je bila izdelana konvencija, po kateri se ta dva zavoda, ki danes nimata več pravega pomena, ukineta. Likvidacijo bo izvršila novosadska Matica Srpska, ki bo obe palači prodala, denar pa prenesla v Jugoslavijo.

— Kronična zapeka in njene slabe posledice, posebno pa motnje v prebavi, se morejo preprečiti z že davno preizkušenim sredstvom za čiščenje, z naravno »Franz-Josefovo« grenko vodo, ki se tudi po daljši porabi izkazuje kot zelo odlična. Oni, ki bolehajo na želodcu in črevih, pa pijejo »Franz-Josefovo« vodo, so zelo zadovoljni z okusom kakor tudi z njenim učinkom.

Ogl. reg. S. br. 30474-32.

* **Novi grobovi.** V Rogaški Slatini je umrla posestnica gospa Roza **Plevčakova.** Ugledno pokojnico bodo jutri spremili k večnemu počitku pri Sv. Trojici. — V zdravilišču Koviljači je umrl dijak Dušan **Golob** iz Novega mesta. — Pokojnim blag spomin, žalujočim naše iskreno sožalje!

* **Čebelarski tabor v Grosupljem.** Vse čebelarje in njih prijatelje opozarjamo na čebelarski tabor, ki bo 28. t. m. v Grosupljem. Na taboru bodo predavali naši priznani predavatelji in čebelarski strokovnjaki. Nekatera predavanja bodo združena s filmom, ki bo kazal vzrejo matic, čebelne bolezni itd. Začetek tabora ob 10. pri čebelnjaku g. Košaka. Pred taborom bo ob 9. uri služba božja. Čebelarji! Obiščite naš prvi tabor in pokažite, da se zavedate važnosti te lepe in koristne panoge slovenskega kmetijstva.

Javnosti!

Podpisana gradiva najnovejši sistem pogonskega stroja, kateri bi na najracijonalnejši način povečal energijo. Stroj gradiva na vzvode tehtnice. Dosedanji uspeh je presenetljiv. Ker sva se gmotno izčrpala se obračava do oseb, ki bi nama priskočile na pomoč.

KOSEC in HUTAR,
Verje št. 97, p. Medvode.

* **Danes bo koncert APZ v Kranju pod pokroviteljstvom Nj. Vel. kraljice Marije v dvorani Narodnega doma.** Začetek točno ob 20.30. Preskrbite si vstopnice že v predprodaji, da ne bo zvečer prevelikega navala na blagajno. Koncert se bo pričel točno. APZ prosi občinstvo, naj ne kadi v stranskih prostorih med odmorom. (—)

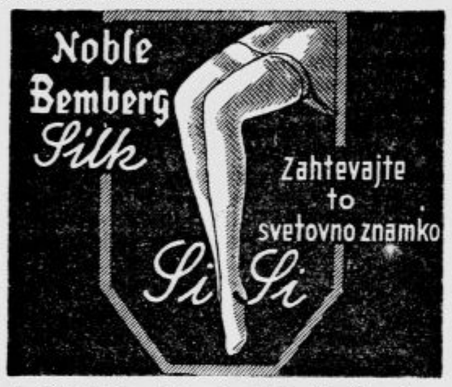

* **Osrednja zveza lovskih društev** kraljevine Jugoslavije je zaprosila naše kmetijske fakultete, da iz krogov svojih prvih strokovnjakov sestavijo posebno komisijo, ki bo temeljito proučila vprašanje, ali je naš domači poljski zajec drugačne telesne konstrukcije kakor njegovi tovariši po vsem svetu. V nobeni državi, niti v Sovjetski Rusiji, pravi zveza, poljski zajec ni proglašen za škodljivca. Pri nas pa kmetijski krogi vztrajajo na tem, da bo proglašen za takega. Zato želi lovska zveza dokončno rešiti to vprašanje.

* **Nedeljska nesreča v Draškovičevi ulici** v Zagrebu, kjer je mlada avtomobilistka zavozila v tri otroke, je zbudila mnogo ogorčenja. Zagrebška policija je uvedla strogo preiskavo in je ugotovila, da je neprevidna šoferka gospa Vilma Ivančevićeva, kiparjeva soproga. Kaznovana je bila z najvišjo policijsko kaznijo, s 30 dnevi zapora, nato se bo pa morala še zagovarjati pred sodiščem. Zagrebški dnevniki pravijo, da so »divji vozači« postali strah in trepet zagrebških ulic. Otrok, ki ga je Vilma Ivančevićeva povozila, je 22 mesecev stari Dubravko Balogh. Starši so ga hudo poškodovanega nosili od bolnišnice do bolnišnice pa nikjer ga niso mogli sprejeti zaradi pomanjkanja prostora; naposled se je malega ranjenca usmilil Merkurjev sanatorij. Otrok ima zlomljeno nogo in je krvavel iz več ran. Njegova sestrica Rajka je pri udarcu avtomobila treščila ob zid in dobila nekaj poškodb, druga sestrica pa ni bila ranjena, a je živčno hudo prizadeta.

* **Svojo žrtev sta zadavila in sežgala.** Pred velikim kazenskim senatom v Bjelovaru sta se danes začela zagovarjati Andrej Živko in Andrej Jakobin iz Virovskih Konakov. Šele dober mesec je tega, ko sta po zrelem preudarku zadavila Jakobinovo sestro in Živkovo priležnico Terezijo Bedekovićevo. Terezija je bila z bratom solastnica hišice in pol orala zemlje. Brat se je na vsak način hotel rešiti neljube sestre. Terezija je že nekaj let živela z Živkom iz iste vasi, ki je bil nekaj mlajši od nje. Pa je brat sam predlagal Živku, da spravita Terezijo s sveta. Dogovorila sta se, da jo zadavita in jo nato odneseta v Dravo. Jakobin je obljubil Živku 700 din nagrade. Za gnusni zločin sta se odločila 12. marca. Živko je svojo priležnico presenetil v spanju in jo začel daviti. Ker se je krepko branila, je njen lastni brat priskočil na pomoč, da sta jo pokončala. Brat se je nato podal domov, Živko pa bi bil moral po dogovoru spraviti žrtev v vrečo in jo vreči v Dravo. Pa se je zbal, da ga ne bi kdo videl z bremenom. Dva dni je ležalo truplo doma in šele tretjo noč se je Živko odločil, da je truplo razmesaril in ga začel v krušni peči sežigati. Od devetih zvečer do ranega jutra je sežigal svojo žrtev. Za razpravo proti zverinskima morilcema je v Bjelovaru in okolici ogromno zanimanje.

* **Študent je streljal na profesorja.** Ko je letos 12. februarja stopil v 6. razred ohridske gimnazije profesor nemščine g. Jože Kralj, pač ni mogel slutiti, da preži nanj eden izmed njegovih dijakov s pripravljenim samokresom. Profesor je pisal dnevnik in naenkrat ugledal dva metra pred seboj svojega dijaka Hasana Ahmetovića. Tisti trenutek je že odjeknil strel. Profesor Kralj se je zgrudil, zadet v trebuh. Ostali dijaki so hoteli Hasana podreti in razorožiti, toda iztrgal se je iz njihovih rok in še z enim strelom zadel prof. Kralja v nogo. Preiskava je pokazala, da se je dijak že dalje časa pripravljal na maščevanje zgolj zato, ker je dobil slabo oceno iz nemščine. Ker je starejši mladoletnik, ga je sodišče obsodilo na tri leta robije. Toda zadeva je prišla pred kasacijsko sodišče, ki je kazen zvišalo na pet let.

* **Šoferski izpiti poklicnih šoferjev in** samovozačev motornih vozil, bodo za sreze Kranj, Radovljica in Škofja Loka v torek 21. maja ob 8. uri pri sreskem načelstvu v Kranju. Interesenti naj pravilno opremljene prošnje pravočasno vložijo pri sreskem načelstvu v Kranju.

* **Vedro gledališče v Zagrebu.** Z dovoljenjem hrvatskega bana bo pričelo Vedro gledališče 1. maja prirejati predstave v zagrebški Delavski zbornici. Vedro gledališče bo v upravi zagrebške umetniško-prosvetne zadruge, kratko imenovane »UPEZA«. Zagreb je že dalje časa pogrešal vedro gledališče in je upati, da bo novi oder prav dobro uspeval. Gotovo bo privabilo tudi marsikaterega slovenskega rojaka, ki se bo mudil na obisku v Zagrebu.

Ne zamudite prekrasnega filma — ljubavne romance z najidealnejšim ljubavnikom v glavni vlogi

CHARLES BOYER in prelepa IRENE DUNNE

Ljubavni krik

Globoka drama o usodi dveh mondenih ljudi, ki najdejo v kaosu današnjega življenja svojo rešitev v ljubezni, od katere so toliko bežali...! — **KINO UNION, tel. 22-21** — Predstave ob 16., 19. in 21. uri

PREMIERA vesele pikantne komedije CONSTANCE BENNET, BRIAN AHERNE znan iz vloge cesarja Maksimilijana v filmu »Juarez«.

S PESMIJO V ŽIVLJENJE

KINO MATICA, tel. 21-24. — Ob 16., 19., 21. uri.

ROSALIE

Veliki muzikalni film razkošne inscenacije, opojnih melodij in izvrstnega baleta. Divni prizori, kakršne more ustvariti le največja fantazija!

V glavni vlogi: **Nelson Eddy, Eleanor Powell**

KINO SLOGA, tel. 27-30 — danes ob 16., 19. in 21. uri.

Iz Ljubljane

u— **Koncert za zimsko pomoč ljubljanskim revežem** bo v petek zvečer ob 20. v veliki dvorani hotela Union zbral vso glasbeno in dobrodelno Ljubljano. Redni profesor Glasbene akademije g. Julij Betetto, nesporno naš prvi pevec-umetnik, zapoje Pavčičevo »Padale so cvetne sanje« in veliko arijo Heroda iz Massenetove opere »Herodiada«. Na klavirju ga bo spremljal redni profesor Glasbene akademije g. Janko Ravnik, odlični pianist in priznani komponist do skrajnih meja kultiviranega okusa. Tudi v inozemstvu sloviti in v svetovnih glasbenih središčih priznani mojstrski pianist g. Anton Trost, redni profesor Glasbene akademije, bo »Iz sanjarij« Smetanovih podal »Ugaslo srečo« in »Uteho« ter Tajčevičeva »Dva balkanska plesa«. Umetniška dvojica, Glasbene akademije g. Karlo Rupel, in njegova spremljevalka gdč. Zora Zarnikova, prof. Glasbene akademije, sta že večkrat tudi izven domovine zaslužila najlepšo oceno, v petek pa nas bosta obdarila z veliko umetnino nesrečnega skladatelja Marija Kogoja »Andante za violino in klavir«. Prav malo imamo v slovenski glasbeni literaturi skladb z ženskim solom, a v petek nam bo Slovenski vokalni kvintet s sopranistko gdč. Ljudmilo Polajnarjevo zapel kar dve taki skladbi, namreč Hajdrihovo »Siroto« in Adamičevo skladbo »Mara v jezeru«, sam odlični kvintet nas bo pa razveselil z Juvančevo »Fantovsko«. Že te štiri točke obširnega sporeda so koncert zase in vredne zasedene dvorane. Zato vstopnic že primanjkuje in spet opozarjamo na prodajo v knjigarni Glasbene Matice na Kongresnem trgu.

u— **Jubilejna razstava v Jakopičevem paviljonu.** Ker bo ta obsežna razstava, pri kateri je s svojimi umetninami udeleženih 67 slovenskih slikarjev in kiparjev, samo še ta teden odprta, priporočamo vsem ljubiteljem umetnosti, da si jo pravočasno ogleda. Prijetno pomladno vreme naj bi privabilo k ogledu te zanimive razstave tudi obiskovalce iz drugih krajev Slovenije. Razstava je dnevno odprta od 9. do 18. ure.

Ljubiteljem fotografije!

Vprašajte Vašega prijatelja o izdelavi naših amaterskih del. — Izrazil bo svoje mnenje in Vam takoj svetoval **edino specijalno fototrgovino**

Janka Pogačnika,
v Ljubljani, Tyrševa c. 20.

u— **Preurejen park** dobimo ob podaljšanem Ambroževem trgu tik Ljubljanice, in sicer med Poljanskim nasipom in poslopjem mestnega pogrebnega zavoda. Pri obnovitvi tega parka, ki je bil že več let povsem zapuščen in zanemarjen, so že več tednov zaposleni delavci, ki jim nakazuje delo mestni socialni urad. Ker je Poljanski nasip med Ambroževim trgom in staro cukrarno precej širok in prostor večinoma neizrabljen, bodo ta del izpremenili v prikupljiv park. V ta namen so navozili kar za približno poldrugi meter zemlje, ki so jo v veliki množini izkopali v zaklonišču za Mestnim domom. Ves teren bo primerno zravnan, da bo možno nasaditi okrasne rastline. Čim bodo ta nasipalna dela končana, nastopijo s svojimi še mestni vrtnarji.

u— **Dobrodelna prireditev v Šiški.** Kolo jugoslovenskih sester v Šiški priredi na praznik 2. maja akademijo v proslavo materinskega dne. Vrši se ob 20. uri v Sokolskem domu v Šiški. Spored bo obsegal: Poleg deklamacij in recitacij »črtic Ivana Cankarja« tudi glasbene in pevske točke za zbor solo. Sokolski naraščaj in deca pa bodo izvajali Ciglerjevo igro »Otroci pozdravljajo svoje mamice«. Vstopnice so po 10, 8 in 6 din, stojišča pa po 2 din. Čisti dobiček je namenjen v pomoč revnim družinam in onemoglim. Vljudno so vabljene vse sestre kolašice, vsi prijatelji dobrodelnosti in vsa javnost, da se proslave udeležite, ter prirediteljice podprete pri človekoljubnem delu.

u— **»Uježˇ« petindvajsetič na Šentjakobskem odru.** Že peti mesec je na repertoarju Šentjakobskega odra ta duhovita in zabavna Nušićeva veseloigra, ki jo bodo ponovili petindvajsetič in poslednjič v soboto ob 20.15. Ker je bila tudi zadnja predstava preteklo soboto popolnoma razprodana in spet mnogo stalnih obiskovalcev ni dobilo več vstopnic, se je uprava odra odločila še za eno predstavo. Preskrbite si pravočasno vstopnice, ker jih na dan predstave ne boste več dobili. V nedeljo ob 20.15 pa bodo ponovili izvrstno uspelo »Pekovsko«, ki je šla že trinajstkrat čez oder in vselej pred razprodano dvorano. Vstopnice dobite od danes dalje v društvenih prostorih v Mestnem domu.

u— **Predavanje znamenitega bolgarskega muzikologa.** JB liga v Ljubljani opozarja na zelo zanimivo in poučno predavanje o bolgarski sodobni glasbi znanega bolgarskega muzikologa Ivana Kamburova. Predavanje bo jutri ob 20. v mali dvorani Filharmonije. Posebno bo še zanimivo, ker ga bodo ponazarjale glasbene ilustracije: pri klavirju bo prof. L. M. Škerjanec.

u— **Pevski zbor »Ljubljanskega Zvona«** pripravlja za prvo polovico maja cerkveni koncert: razvoj cerkvene pesmi od Trubarja do Tomca. (—)

u— **Birma je pač najlepše doživetje,** kar jih lahko cerkev s svojimi obredi nudi otroku, a boter je zlasti siromašni mladini mnogokrat skromen nadomestek za tisto pravljično bitje, o katerem sanja lačen otrok, da bo danes ali jutri prav gotovo prišlo od bog ve kod in prineslo kruha in slanine, krompirja in mesa. Lep praznik je birma za otroka, a prav zato se tako težko izpolni, če oče in mati v svojem krogu nimata prijateljev in znancev, da bi si mogli toliko pritrgati od ust, da bi otroku pripravili vsaj skromno veselje. Na robu Ljubljane živi tak 12leten fantek, ki je polagoma že pričel obupavati, da ne bo našel botra svoj živ dan. Njegov očim je delavec, ki s skromnimi prejemki preživlja ženo in troje otrok. Da bi se fantu vsaj za letošnje binkošti izpolnilo pričakovanje! Dobrotniku, ki bi hotel pomagati, je naslov družine na razpolago v upravi našega lista.

u— **Gledališče mladih** bo v ponedeljek 29. t. m. ob 20. v frančiškanski dvorani »Lepo Vido« ponovilo. Zanimiva rešitev te Cankarjeve lirične drame hrepenenja je režijsko in igralsko na premieri povsem uspela. Delo je zrežiral in insceniral Zvonimir Sintič, govorilni zbor pa je pripravil Jože Borko.

u— **Prva letošnja produkcija** šole Glasbene Matice ljubljanske bo v ponedeljek 29. t. m. ob četrt na 19. v veliki Filharmonični dvorani. Poleg gojencev instrumentalnega oddelka bosta nastopila tudi šolski zbor pod vodstvom prof. Viktorja Šonca in šolski orkester pod vodstvom prof. Karla Jeraja. Spored se dobi od četrtka dalje v knjigarni Glasbene Matice. (—)

u— **Izpit za pooblaščenega civilnega geometra** je opravil pri finančnem ministrstvu geometer g. **Zvonko Pelc.**

u— **JNAD Jugoslavija.** Drevi ob 20. bo v društveni posvetovalnici redna seja centralnega odbora.

u— **Majniški izlet** Slovenskega planinskega društva bo na praznik Vnebohoda, v četrtek 2. maja, in sicer na Krvavec. Odhod iz Ljubljane z avtobusom ob 6. uri zjutraj izpred evangeličanske cerkve. Prihod v vas Grad pri Cerkljah ob 7. uri ter takoj nadaljevanje proti Domu na Krvavcu, kamor prispejo izletniki najkasneje ob 10.30. Popoldne manjši izleti na Krvavcu. Ob 19. uri povratek z avtobusom iz vasi Gradu ter prihod v Ljubljano ob 20. uri. Prve dni maja bo na Krvavcu prvo pomladno cvetje. Razgled s Krvavca je edinstven. Planinci, prijavite se za izlet nemudno v pisarni SPD, Ljubljana, Aleksandrova cesta št. 4/I! (—)

u— **Tatvine in vlomi.** Na dnevnem redu so zadnji čas tatvine starega železja, ki ga je lahko za dober denar spraviti v promet. Te dni zaslišujejo na policiji spet dva takšna grešnika, ki sta svojemu gospodarju iz skladišča kradla staro železo ter ga prodajala prekupčevalcem. Škoda je cenjena nekaj nad tisočak. — Moško kolo znamke Atlas, črno pleskano, precej obrabljeno, z dinamosvetilko črne barve, vredno 600 din, je bilo ukradeno izpred Daj-Dama na Aleksandrovi cesti. Evidenčna številka 2-427-I. Drugo kolo, tudi moško, znamke Elite, rjavo pleskano, z nazaj obrnjenim krmilom in z novimi plašči znamke Dunlop je nekdo odpeljal pred nekaj dnevi z dvorišča v Marenčičevi ulici. Evidenčna številka 2-224-I. — V noči na 20.4. je bilo vlomljeno v strojni oddelek mizarske delavnice Antona Rojine v Slomškovi ulici 16. in ukraden usnjat gonilni jermen v dolžini 9 metrov, širok 10 cm. in debel 7 mm., vreden 600 din, dalje 3 svetilke, vredne 700 din, 2 transmisijski železni palici in znaša skupna škoda 1.440 din. — Dne 19. t. m. je bilo v strugi Gradaščice v bližini Ceste VII na Glincah najdeno ogrodje moškega kolesa, črne barve brez znamke, brez sprednjega in zadnjega kolesa, brez zadnjega blatnika in pedalov, tovarniška številka je 3007. Ogrodje izvira najbrž iz kakšne tatvine. Policija išče lastnika.

u— **Žepar na kolodvoru.** Posebna vrsta tatinske obrti je specializacija v žepnih tatvinah, ki potrebuje poleg mnogo smelosti tudi še velik kos iznajdljivosti in spretnosti. V nedeljo dopoldne je padel policiji v roke drzen, prebrisan žepar vpeljane prakse. Po peronu se je šetal starejši gospod, čakajoč na vlak. V samotnejšem delu perona mu zdajci stopi nasproti neznan visok moški ter ga vljudno pobara v hrvatskem jeziku, kdaj gre vlak proti Zagrebu. Gospod mu prav tako vljudno postreže, potegne vozni red iz žepa in pove uro odhoda. A tako, pravi neznanec in lepa hvala za prijaznost. Grem še malce v mesto na izprehod. Klanjam se! Poslovita se in zdi se, da je vse lepo in prav, toda ko gospod takoj nato seže v žep na svoje veliko začudenje ugotovi, da mu je pravkar izginila zlata župna ura z verižico vred, vredna 3.000 din. Stvar je bila čisto na dlani: medtem ko je gospod listal po voznem redu, da ustreže prošnji vprašujočega, mu je ta neopaženo, z veliko spretnostjo izmaknil uro iz žepa. Seveda je oškodovanec na mestu obvestil kolodvorskega stražnika in posrečilo se je predrznega žeparja še pravi čas ustaviti in zajeti. Na policiji se je izvijal na vse načine in trdil, da mu je ime Pero Andjić in da je doma iz Turića pri Brčkem v Bosni. Najbrž pa je njegovo ime zlagano in vse kaže, da ima policija opravka z rutiniranim, proslulim žeparjem, ki je slej ko prej član kakšne organizirane žeparske družbe.

MODA PREDPISUJE NAKIT IN PUDRIERE
VELIKA IZBERA ZADNJIH NOVOSTI DROGERIJA EMONA IV. KANC LJUBLJANA NEBOTIČNIK

Švara in mu je bil solist bolgarski skladatelj in pianist, prof. Pančo Vladigerov iz Sofije. V vrsti prireditev bolgarskega tedna je bil snočnji koncert gotovo osrednja točka, ki nam je predstavila dvoje skladb tega najvidnejšega predstavnika sodobne bolgarske glasbe.

Spored je otvorila domača skladba, Filipa Bernarda »Scherzo za godalni orkester«. Temu delu, ki sicer ni avtorjev prvenec bi šel morda po značaju bolje naziv »Pastorale«, kajti tipična bukolična tematika in malo kontrastna obravnava mu dajeta tako obeležje, ki je manj humorno kot kontemplativno. Delo v formalnem in kompozitornem pogledu ni dognano, vendar kaže mnogo smisla za zvočnost godalnega orkestra, katero podpira tonalnost. Imelo je jako lep uspeh, ki naj opogumi avtorja k nadaljnemu ustvarjanju.

Bernardu je sledil Vladigerov s klavirskim koncertom op. 31. Splošna karakterizacija Vladigerovega kompozitornega sloga obsega osnovne značilnosti: barvitost, zanos, uporaba folklore in kompozicijska tehnika, ki se naslanja na dunajsko šolo ter impresionizem; je torej vplivana prav toliko od novejše nemške romantike kakor od predstavnikov iz skupine rusko-francoskih avtorjev iz početka tega stoletja. Smisel za pestro barvnost izkazuje zlasti instrumentacija, ki se poslužuje zvočnih efektov, pridobitev Straussovega in Debussyjevega orkestra, po veliki večini nepogrešljiva paleta, katere edina pomanjkljivost je v tem, da preveč spominja na svoje iznajditelje Silen ritmični vzmah očituje vsaka skladba Vladigerova; kombinacije raznih kompliciranih in asimetričnih ritmičnih obrazcev, katere mojstruje tako skladatelj kot pianist z elementarno prirodnostjo. Te ritmične odlike in zanimivosti gradnje prihajajo v veljavo zlasti v obeh krajnih stavkih koncerta, kjer ritmika nagiba k orgiastičnemu samodopadenju ter stopa včasih kar preveč vidno v ospredje. Osrednji del, Andante, vsebuje mnogo liričnosti, skupne delom avstrijske šole po vsebini kakor po tehniki. V vseh treh stavkih pa so uporabljane narodne teme, kar jim daje trdno oblikovno ogrodje in prispeva k razumljivosti. Avtor, ki je delo izvajal sam, je bil deležen ogromnega odobravanja številnega občinstva ter je prejel lovorjev venec. Na nenehajoč aplavz je dodal dvoje skladb, prvo v impresionističnem slogu, drugo pravo kolo, polno ritmične živosti, ter z njima žel ponovno mnogo uspeha.

Druga polovica sporeda je obsegala Čajkovskega 4. simfonijo ter Vladigerova krajšo simfonično sliko »Vardar«. Simfonija je prva od treh, ki so si pridobile svetovni sloves. Tudi ta ga nosi upravičeno, četudi v prvem stavku še ne kaže one nujnosti, ki odlikuje vse dele 6. simfonije. Dramatični začetek nekoliko obledi v ornamentalnosti. Toliko bolj zadostita poslušalca 2. in 3. stavek, zlasti poslednji (Scherzo) je ostro značilen v kontrastu domislekov. Finale se nagiblje, kakor se je to Čajkovskemu rado pripetilo, v okrutno banalnost, zlasti ako je tempo tako pospešen, da ne dopušča podrobnostim do veljave. Menjava hitrosti pri drugi temi ni z ničemer utemeljena ter vzbudi občutje sentimentalnosti, ki le še bolj podkrepi vulgarnost invencije. Vendar je ravno finale za povprečnega poslušalca vir dopadajenja; v tem pa ni sodba o notranji vrednosti. Čajkovskemu pač ni bilo dano, da bi znal izražati veselje in zato ga nadomešča skoraj brutalno nabijanje, v katerem zlasti tolkala niso prizanašala. Izvedba je bila živa, ognjevita, dirigent je kar izžarevalo ritmično silo in zanos. Vendar bi bilo v korist plemenitosti dela treba omiliti divjost, ki v nobenem slučaju ni cilj kulturnega udejstvovanja. Površnost v detajlih, ki nujno izvira iz takšnega malo kritičnega sviranja, ni v uteho občutljivejšim poznavalcem. Treba pa je poudariti, da je bila skupnost igranja dosežena v največji meri ter s tem konciznost in jasnost izraza. Zanjo gre zasluga zlasti dirigentu, ki je z nepopustljivo ritmično ostrostjo potegnil izvajalce in poslušalce za sabo. Prav tako ga niso plašile ritmične komplikacije Vladigerova, temveč jih je obvladal z jasno in precizno gestiko. Le poglobljeni intimnosti obeh notranjih stavkov simfonije je manjkalo osebnega značaja.

»Vardar« — bolgarska rapsodija — je največ izvajano delo Vladigerova. K temu jo usposablja izključna izraba nekaterih, gotovo zelo popularnih melodij, ki jim je podložena sicer enostavna, a ponekod rafinirano zveneča harmonizacija. V izvirnosti delo zaostaja za klavirskim koncertom, je pa hvaležna zaključna točka in nalikuje tovrstnim poskusom uporabe jugoslovanske folklore v orkestralni obleki. Ni čuda, da je delo v Bolgariji zlasti priljubljeno, osvojilo pa si bo tudi drugod širšo koncertno občinstvo.

Tudi dirigent je prejel lavorjev venec ter je bil obenem s skladateljem-gostom deležen najvihernejšega odobravanja, ki bodi dokaz, da si je Ljubljanska filharmonija privzgojila stalno in hvaležno publiko, gost pa spontane in presrčne simpatije.

L. M. Š.

Zapiski

Dr. Stanko Škerlj, italijanist beograjske univerze, je izdal v Mali biblioteki, ki jo izdaja Kolarčeva zadužbina v Beogradu, svoje predavanje o Machiavellijevi drami »Mandragola«. V isti zbirki je izšla študija dr. Krešimira Georgijevića o trilogiji Karla Čapka.

Študijo o življenje in delu Ante Radića. Stjepan Kranjčević je izdal v založbi Hrvatske naklade v Zagrebu knjižico »Ante Radić, njegov život i rad«.

Iz francoske književnosti. Kljub vojnim razmeram delujejo še vsa večja pariška založništva in izdajajo nove knjige, prav kakor izhajajo dokaj redno še vse velike francoske revije. Izmed novih knjig, med katerimi so kajpak v večini spisi aktualnega značaja, je treba omeniti veliko zgodovinsko študijo o nemškem cesarju Viljemu II., ki je izšla pri založniku Fayardu v Parizu z naslovom »Guillaume II. Les secrets de la vie, du regne, de la chute dernier Kaiser«. Njen avtor je član instituta Maurice Muret. — V leposlovni tvorbi je velikega pomena zadnji zvezek ogromnega pripovednega dela Rogera Martina du Garda »Les Thibault«. Ta roman obsega mnogo knjig in prikazuje življenje francoske rodbine pred svetovno vojno in med vojno ter spominja po svoji zasnovi na znani Zolajev ciklus »Rougon — Maquart«. Zadnji zvezek se imenuje »Epilogue« in smiselno zaključuje to mogočno epopejo francoskega meščanskega življenja. — Kljub temu, da bi se zdelo kakor da vojne razmere ne morejo biti niti malo ugodne izdajanju čiste simbolistične poezije, utegne imeti vendarle znaten uspeh pravkar pri pariškem knjigarnarju E. Drozu izišlo zbrano delo velikega francoskega simbolista Mallarméja. Izšla je 564 strani obsegajoča kritična izdaja z naslovom »L'oeuvre Poetique de Stephane Mallarmé«. Izdaja, ki jo je uredil E. Noulet, vsebuje tudi vse variante, komentar, popolno kronologijo, bibliografijo in opombe k vsaki posamezni pesmi. — **Georges Duhamel je izdal zbirko svojih aktualnih člankov, ki obravnavajo pereče pojave sedanjega vojnega časa. Knjiga se imenuje »Positions Françaises«.**

u— **JNAK »Edinstvo«.** V četrtek 25. t. m. ob 20. bo članski sestanek. Predaval bo g. Verbič Drejče o jugoslovenski vojski. Udeležba je za člane obvezna, ostali vabljeni!

u— **Prometna nesreča na trgu.** Ko se v jutrnjih urah zbirajo kmetice in prodajalke na Vodnikovem trgu, je vsak dan prav živahen vrvež, pa ni čuda, da prometne nezgode niso redke. Včeraj okrog 7. je neki kolesar z vso silo zavozil v 26letno prodajalko cvetja Ivano Dimčevo iz ulice Za gradom. Dobila je hude notranje poškodbe, da so jo morali reševalci prepeljati na kirurški oddelek.

u— **Ogenj v Savljah.** V torek okrog 2. zjutraj je začelo goreti gospodarsko poslopje posestnika Jožeta Šublja, po domače Ulčarja, v Savljah. Plameni so švignili iz hleva, nato pa se je ogenj razvil na drvarnico in na pod, da je vse poslopje pogorelo do tal. Domačim je uspelo živino rešiti iz hleva, pogorelo pa je precej krme na podu, v drvarnici pa drva in nekaj orodja. Na pomoč so prehiteli gasilci z Ježice in iz Šiške, ki so preprečili, da ogenj ni zajel tudi sosednjih hiš. Škodo cenijo na okrog 30.000 din. Po sodbi nekaterih je požar nastal zaradi kratkega stika v električni napeljavi kraj hleva. Orožniki so uvedli preiskavo.

Iz Celja

e— **Opereta Celjana Danila Gorinška** »Vse za šalo« je najuspelejša in vsekakor najzabavnejša slovenska opereta poslednjega časa. Uglasbil jo je mariborski vojaški kapelnik J. Jiranek. Mariborsko gledališče bo gostovalo z njo v nedeljo 5. maja ob 20. v celjskem gledališču. Sodeloval bo skoraj ves mariborski ansambel. Istega dne ob 15. bodo Mariborčani ponovili Straussovo opereto »Cigan baron«. Obe predstavi sta izven abonmaja. Preskrbite si vstopnice čimprej v prodaji v Slomškovi knjigarni.

e— **Šahovski brzoturnir.** Celjski šahovski klub bo igral drevi svoj redni brzi turnir za prvenstvo v mescu aprilu. Prijave do pričetka turnirja v klubski sobi kavarne »Evrope«.

e— **V ošmrtnici za go. Ano Natkovo** je včeraj pomotoma izostalo ime snahe Gize Natkove.

e— **Opozorilo vsem podpornikom krajevne protituberkulozne lige v Celju.** Pretekli teden sta nabirala dva neznanca pri raznih celjskih tvrdkah prispevke za ligo. Upravni odbor lige prosi vse svoje dobrotnike, da bi ne nasedali sleparjem. Ligine nabiralne pole so prijavljene predstojništvu mestne policije, žigosane in opremljene s tekočimi številkami. Tudi sicer je nabiralna akcija poverjena vsako leto našim damam.

e— **Dve nesreči.** Osemletni mesarjev sinček Alojz Vojsk iz Gaberja je padel pri telovadbi tako nesrečno, da si je zlomil desno roko v zapestju. V nedeljo je našel 20letni Anton Strašek z Zgornje Ložnice pri Žalcu patrono. Ravnal je z njo tako neprevidno, da mu je v roki eksplodirala in mu razmesarila levo dlan. Ponesrečenca se zdravita v celjski bolnišnici.

Iz Maribora

a— **Konec starega mestnega pokopališča.** Z razglasom mestnega poglavarstva se prebivalstvo opozarja, da je bilo staro mestno pokopališče s 1. januarjem 1940 končno veljavno zaprto in da poteče s 1. majem zadnji rok, do katerega še dovoljuje mestno poglavarstvo ekshumacije. S 1. majem 1940 prenehajo torej popolnoma vse pravice meščanov na starem pokopališču. S tem dnem preneha torej tudi pravica do nadaljnjega vzdrževanja, obiskovanja grobov itd. Nasprotno se morajo v smislu pravomočne odločbe marib. mestnega sveta z dne 6. februarja 1914 oziroma 21. decembra 1928 po 1. maju t. l. končno odstraniti vsi spomeniki, križi, ograje itd.

a— **569.738 dinarjev** je dosegel sedaj protituberkulozni dinar. Izven stanovanjske akcije je prispevala Splošna stavbna družba na Teznem 250 din, uradništvo sreskega načelstva Maribor levi breg pa 225 din v spomin na blagopokojno gospo Ano Fistravčevo.

a— **Statistika.** Število inozemskih družin, ki so se v zadnjih letih preselile v Maribor, je naraslo na 62. Te družine ne stanujejo vse v samem mestu, ampak so se naselile po raznih okoliških naselbinah.

a— **Slivniška sokolska odrska družina** je z lepim uspehom vprizorila v šolski dvorani igro »Prisega o polnoči«, ki jo bo v nedeljo ponovila. Obisk občinstva je bil prav dober, vsi sodelujoči so bili za uspešno podajanje deležni toplega priznanja.

a— **Odložena predstava.** Za sinoči napovedana predstava »Ana Christie« je bila zaradi nenadne obolelosti g. P. Koviča odložena, na kar se opozarjajo abonenti reda B.

a— **Bolgarski akademiki pridejo v Maribor.** V kratkem prispe v Maribor skupina bolgarskih visokošolcev, ki so na študijski ekskurziji po naši državi. Tuk. Jugoslov. bolgarska liga jim pripravlja prisrčen sprejem.

a— **Otvoritev slikarske razstave** H. Pečariča in L. Perka bo danes v beli dvorani Sokolskega doma. Razstava bo odprta do 5. maja t. l.

a— **Rdečemu križu** je daroval g. Joško Knific namesto venca na grob pok. Fricu Glaserju 100 din.

a— **Ni bil zločin.** 76 letni posestnik Jožef Herman iz Sv. Tomaža pri Ormožu je umrl nenadne smrti. Zaradi sumljivih govoric so orožniki sporočili zadevo sodišču, nakar je sledila obdukcija trupla nenadno umrlega posestnika. Pri obdukciji pa so ugotovili, da je bil sum zločina neupravičen in da je Herman umrl naravne smrti. Podlegel je posledicam vnetja trebušne mrene.

a— **Strahovalci podeželja obsojeni.** Tukajšnji mali kazenski senat je obsodil včeraj dopoldne 31 letnega Ignacija Krajnca na 3 leta in 6 mescev robije, 27 letnega Ivana Bratka na 3 leta in 6 mescev robije, 35 letnega Vinka Kocjana na 2 leti robije, 21 letnega Alojzija Lorenčiča pa na leto dni in 6 mescev strogega zapora, ker so lani na Teznem, v Spodnji Koreni, Žikarcihin Grajenščaku izvršili nešteto vlomov in tatvin ter s tem občutno oškodovali številne posestnike.

Iz Ptuja

j— **Zvočni kino** bo predvajal danes in jutri ob 20 film »Ljubavne noči princa« s priljubljenim G. Fröhlichom in J. Jugovo. Za dodatek risani film.

j— **Naraščajski odsek Sokola** priredi v petek 26. t. m. ob 20. v Mestnem gledališču akademijo »Slovanski večer«. Na sporedu so recitacije, simbolične vaje, srbska kola. Nastopi tudi solistinja na klavirju in naraščajski orkester.

j— **Pesem noža.** V nedeljo so popivali fantje v neki gostilni v Zlatoličju. Vmes je bil tudi 35letni kočar Anton Ogrizek iz Zlatoličja. Ko so se razhajali, je pred gostilno z nožem napadel Ogrizka neki kmečki fant in mu prizadejal hude rane.

j— **Koncert pevskega društva »Železničarja«** je bil v soboto v dvorani Glasbene Matice. Vodil ga je pevovodja g. Rajko Burg. Prireditev je bila prav dobro obiskana in so pevci za svoje lepo zapete pesmi želi polno priznanje občinstva. Pevski zbor »Železničar« je najbolj delaven v Ptuju.

Iz Zagorja

z— **Birma je v nedeljo privabila** v Zagorje številne botre in botrice, med pisano gručo pa se je pomešalo več ko 20 fotografov. Kdorkoli si je poželel je lahko bil filman, na vseh krajih so s svojimi aparati zasledovali občinstvo. Konkurenca je bila velikanska. Drug drugega so obtoževali šušmarstva in orožništvo je moralo nekaj samozvanih mojstrov odpraviti. Birma pa je privabila tudi nekatere znance iz krajev onkraj Sotle, ki so z različnimi igrami izvabljali zlasti mladini denar iz žepa. Vseh birmancev je bilo nekaj nad 400. Kočije in avtomobili so švigali po prašni cesti, da je bila res prava sreča, če je dan minil brez nezgod. Občina ima sicer škropilni voz, ki pa je zaprt v baraki in tudi na veliki praznik birme ni napravil izjeme. Vsa kritika občinstva ne zaleže nič, če na občini nočejo niti v takih dneh napraviti občanom usluge. Del prebivalstva pa je bil v nevarnosti, da ostane brez kruha, čeprav imamo v kraju dve parni pekarni. V soboto zvečer je rudniška pekarna obratovala, ker je pač vedela, da bo na dan birme velika potreba po kruhu. Pa je naenkrat stopil v lokal varnostni organ in zahteval, da se delo takoj ustavi. Pekovska obrt se namreč ob sobotah ne sme izvrševati. Ker pa se v izjemni potrebi tudi po mestih vrši sobotno delo, če so delavci dogovorjeni z mojstrom, je pač razumljivo, da zakon ni kršen. No, Zagorjani so bili vseeno zadovoljni s svežim pecivom, kdo pa ni bil zadovoljen, tudi vemo. Popoldne smo imeli dež, ki smo ga vsi že težko pričakovali. Odpravil je prašno nadlego in kolikor toliko zamočil vrtove in polja.

z— **Občinska seja** je bila v soboto in so na njej razpravljali o proračunu za 1940/41. Nekatere postavke so zvišane, da je proračun v celoti za 300.000 din višji od lanskega. Občinskim uslužbencem se plače niso zvišale, pač pa nagrade županu in članom uprave. Proračun obremenjuje postavka za zidavo meščanske šole, ki jo bo treba kmalu pričeti graditi, kakor to zahteva oblastvo. Precej živahna debata se je sprožila zastran pšenice, ki jo je bila banska uprava poslala, da jo dobe po znižani ceni staroupokojenci in drugi revni občani. Pšenico oziroma moko so pa dobile razne zadruge za prodajo in je bilo le malo deleža razdeljenega med ubožce, ki pač »nimajo denarja«. Občina bi lahko vodila nekoliko kontrole s svojimi uslužbenci, da bi bila moka po znižani ceni podeljena tistim, katerim je (vsaj na papirju) bila namenjena.

z— **Važno predavanje** bo danes v Sokolskem domu. Predaval bo kapetan Franjo Toš iz Celja o letalskih napadih. Udeleženci bodo deležni vsega potrebnega pouka o zaščiti v primeru letalskih napadov.

Iz Gornjega grada

gg— **Naše Tujsko-prometno društvo** je imelo svoj redni letni občni zbor 3. t. m. ob lepi udeležbi članstva, manjkal je že zopet zastopnik občine, kar je grajalo celotno prisotno članstvo, saj bi morala mestna občina posvetiti vso svojo pažnjo napredku in lepemu razvoju te naše prepotrebne organizacije. Iz poročil izhaja, da je bilo delo društva precej težavno, lansko leto je zaradi nekaterih ovir in zaradi nenaklonjenosti pristojnih krogov pričelo delo društva zastajati. Ko so obravnavali delovni spored, so bile podane misli o izvedbi raznih nujno potrebnih tujsko prometnih zadev in o olepšavi našega mesta. Večja skrb naj se posveti parku, postavijo naj na razglednih točkah še več cementnih in železnih klopi, razpišejo naj se nagrade gojiteljem cvetlic na balkonih in oknih, uredijo naj se prometne zveze z vlakom in z avtobusi; skrajni čas je, da se spet uvede lani ukinjeni popoldanski vlak, odhajajoč iz Šmartnega ob Paki ob 15. uri; pri poštni direkciji naj se že vendar enkrat doseže ugodnost polovične voznine za otroke, dijake in državne uradnike na poštnem avtobusu, kakršne ugodnosti imajo te osebe že vedno na vlakih in drugih zasebnih avtobusih. Odpravi naj se v poštnem avtobusu komplicirano poslovanje z izdajo vozovnic na recepisih, kar povzroča veliko nejevoljo med potniki in dá uslužbencem preveč dela; posveti naj se vsa skrb sprejemu letoviščarjev, ko pridejo v naš kraj, da hitro najdejo streho in hrano. Namesto prospektov naj se letos oskrbijo oglasi v našem časopisju, naše društvo naj se udeleži zborov in sestankov tujskoprometnih ustanov, vrši naj se živahnejša propaganda za naš kraj v časopisju, popravi naj se kopališče in pristopi k izgraditvi bazena, opozori naj se merodajno oblastvo na izredno slabo stanje vseh naših cest, v poletni sezoni naj bo poskrbljeno tudi za zabavo in razvedrilo naših letoviščarjev, da se uvede promenadni koncert v parku ter poskrbi za koncertne in zabavne prireditve, ki se lahko priredijo v Sokolskem domu. Pri volitvah, ki se vršijo vsako tretje leto, je bil izvoljen po večini stari odbor, za podpredsednika je bil na novo izvoljen dr. E. Mejak, ki je obljubil vso pomoč pri pospeševanju tujskega prometa. Kakor kažejo razne okolnosti, je pričakovati letos še boljši dotok letoviščarjev v naš kraj in to seveda le Jugoslovanov. Zato naj naši gostilničarji in zasebniki, ki oddajajo letoviščarjem sobe, že sedaj vse pripravijo, da bo letoviščarjem bivanje v našem kraju čimbolj prijetno.

Iz Guštanja

g— **Lepa šolska prireditev.** V soboto in nedeljo je šola imela vsakoletno prireditev v dober namen. Številni mladinski pevski zbor pod vodstvom učitelja Gačnika je ubrano zapel 12 narodnih pesmi. Sledila je še enodejanka »Mi smo lovci«, ljubke, poučne vsebine. Dolgotrajni trud bi bil zaslužil pač več pozornosti s strani tržanov in delavcev, saj je bil izkupiček namenjen revnim otrokom za božičnico. Če bi bila od lani obdarovanih 180 otrok prišla na prireditev vsaj polovica staršev, bi bil obisk v moralnem pa tudi v gmotnem pogledu kljub nizki vstopnini zadovoljiv. Toda hvaležnost zlasti dandanes ni plačilo sveta.

Gospodarstvo

Financiranje vojne v Angliji

Zaključek angleškega proračunskega leta 1939/1940, ki obsega znatne oboroževalne izdatke za 7 mescev vojne, kaže naslednjo sliko. **Redni dohodki** so dosegli 995 milijonov funtov in so bili za 54 milijonov večji, nego je znašala cenitev v septembru ob uvedbi vojnih davkov. Izdatki rednega proračuna so dosegli 1318 milijonov funtov in so bili za 115 milijonov manjši nasproti proračunu, ki je bil revidiran lani v septembru in obsega že prvi vojni kredit 500 milijonov funtov. K temu pa je prišteti še izdatke na podlagi prejšnjih zakonov o oboroževalnih kreditih, ki so bili izdani še pred vojno. Ti izdatki so dosegli 492 milijonov funtov.

Po rednem in izrednem proračunu je moral zakladni urad kriti primanjkljaj 761 milijonov funtov (150 milijard din) z zadolžitvijo. Obtok zakladnih menic se je v teku leta dvignil za 569 na 1489 milijonov funtov, ostalih 200 milijonov pa je zakladni urad kril z emisijami dolgoročnih državnih papirjev.

Na podlagi sedanjih davčnih dajatev računajo, da bodo znašali v letu 1940/1941 redni državni dohodki 1150 milijonov. **Redni in izredni (vojni) izdatki pa bodo v tem letu dosegli okrog 2700 milijonov funtov (530 milijard din).** Pričakovani primanjkljaj 1550 milijonov funtov bo treba kriti s posojili, kolikor ne bodo uvedeni še novi vojni davki, kar bo menda neizogibno.

Ker je za realizacijo proračuna odločilne važnosti, da se kolikor toliko ohrani stabilnost cen, posveča angleška vlada **veliko pozornost gibanju cen.** Da ne bi pomanjkanje blaga na trgu izzvalo neupravičeno dviganje cen, ne dela vlada občutnejših ovir uvozu surovin in življenjskih potrebščin. Zato kaže trgovinska bilanca precej **povečano pasivnost.** Angleški uvoz je znašal v prvem letošnjem četrtletju 309 milijonov funtov (lani v istem razdobju 205) izvoz pa se je dvignil le na 130 milijonov funtov (lani 119). Tako je bila letos v prvem četrtletju angleška trgovinska bilanca pasivna za 179 milijonov funtov, medtem ko je lani v prvem četrtletju znašala pasivnost le 86 milijonov funtov.

Prizadevanja za stabilizacijo cen so imela ta uspeh, da se je indeks življenjskih stroškov v marcu nekoliko zmanjšal, in sicer od 179 na 178 točk (1914 = 100). Pri tem je indeks življenjskih stroškov za 15% višji nego pred enim letom. Draginja je v Angliji, čeprav je vojskujoča se država, zavzela manjši obseg nego pri nas, kajti naš indeks cen v trgovini na debelo je bil v marcu za 17.6% višji nego pred enim letom.

Naša trgovinska pogajanja z Nemčijo in Italijo

Nedavno smo poročali, da se bodo trgovinska pogajanja z Nemčijo vršila v začetku maja takoj po končanem zasedanju jugoslovensko-italijanskega stalnega gospodarskega odbora, ki je bilo določeno za 30. april v Rimu. Sedaj poročajo iz Beograda, da je sporazumno z italijansko vlado **odgoden sestanek jugoslovensko-italijanskega stalnega gospodarskega odbora,** ki bo šele sredi maja.

Pogajanja z Nemčijo v okviru jugoslovensko-nemškega stalnega gospodarskega odbora pa se bodo pričela 6. maja, in sicer v Beogradu. Našo delegacijo bo pri pogajanjih z Nemčijo vodil pomočnik zunanjega ministra Milivoj Pilja, medtem ko je bil prvotno določen pomočnik trgovinskega ministra dr. Sava Obradović, ki pa je odpotoval v Moskvo kot član naše delegacije za trgovinska pogajanja z Rusijo. Tudi delegacijo za trgovinska pogajanja z Italijo bo vodil pomočnik zunanjega ministra Milivoj Pilja.

Trgovinska pogajanja z Anglijo in Zedinjenimi državami

Program naših trgovinskih pogajanj za mesec maj je prav obsežen. Predvidena so tudi pogajanja z Veliko Britanijo in Zedinjenim državami, ki se bodo pričela ob koncu maja. Z Anglijo se bomo pogajali za sklenitev dopolnilnega sporazuma glede na spremenjene mednarodne trgovinske razmere. Kakor je znano, je že pred tedni odpotoval v London viceguverner Narodne banke dr. **Ivo Belin,** ki je imel gospodarska pogajanja z angleškimi pristojnimi činitelji v zvezi z zaključitvijo sporazuma o izvajanju blokade, o nabavi surovin za jugoslovensko industrijo in o plačilnem prometu. Viceguverner dr. Belin je ob koncu prejšnjega tedna zapustil London.

Zaključek nemško-rumunskih trgovinskih pogajanj

Kakor poročajo iz Bukarešte so zaključena trgovinska pogajanja med Nemčijo in Rumunijo. Sklenjen je nov trgovinski sporazum, ki se nanaša predvsem na rumunske dobave živil in nafte. Po tem sporazumu bo Rumunija dobavila nafto in naftine derivate Nemčiji in češko-moravskemu protektoratu v količini 1 in pol milijona ton na leto. Izvoz nafte v Nemčijo bo ostal v dosedanjem razmerju s celotnim rumunskim izvozom.

V zadnjih mescih je bil rumunski izvoz nafte in njenih derivatov v Nemčijo ter v Češko-Moravsko precej manjši nego lani. Tako je Rumunija v februarju izvozila v Nemčijo in Češko-Moravsko le 30.800 ton nafte in njenih derivatov (lani 83.800 ton). Nazadovanje izvoza pa je zgolj posledica onemogočenega prevoza po Dunavu. Medtem ko je v normalnih letih ladijski promet po Dunavu ustavljen le povprečno 35 do 40 dni, je bil v minuli zimi promet onemogočen zaradi ledu točno 80 dni. Promet je prenehal 29. decembra lanskega leta in se je znova pričel šele 18. marca. V zadnjih 6 mesecih je zaradi tega Rumunija dobavila Nemčiji le 350.000 ton nafte in derivatov namesto predvidenih 780.000 ton.

V teku pogajanj Rumunija ni pristala na nemško zahtevo glede povišanja tečaja nemške klirinške marke, ki ostane na višini 49 lejev, kakor je bil določen lani v decembru.

Pšenice Rumunija zaenkrat ne bo dobavljala Nemčiji, ker ji je pričelo (kakor Jugoslaviji) primanjkovati žita in so se tudi izgledi za novo letino poslabšali. Rumunska vlada je zaradi tega izdala prepoved izvoza pšenice. Tudi površina, posejana s pšenico se je zaradi poplav znatno zmanjšala, baje na $2^1/_2$ milijona hektarjev nasproti $3^1/_2$ milijona v letu 1939. Rumunska radijske postaje dnevno pozivajo kmete naj ne izgubijo trenutka in naj še posejejo žito na ozemlju, ki je bilo poplavljeno.

Nalaganje rezerv zavarovalnih zadrug

Na podlagi § 113 finančnega zakona za 1939/40 je ministrski svet na predlog finančnega ministra predpisal **uredbo o izpremembah in dopolnitvah uredbe o ustanavljanju poslovnih rezerv in rezervnih skladov pri zavarovalnicah, ustanovah socialnega zavarovanja, denarnih zavodih in zadružnih organizacijah, in o delnem nalaganju teh rezerv v državne vrednostne papirje.**

Po izpremembah in dopolnitvah te uredbe so zadruge in zadružne poslovne zveze, ki opravljajo zavarovalniške posle, dolžne vložiti v notranja državna in od države zajamčena dolgoročna posojila ter v vrednostne papirje, ki so jih izdale ali za katere jamčijo banovine ali mesta in kotirajo na borzi: 1) najmanj **10 prirastka matematičnih rezerv** od 1. julija 1938 po odbitku zneskov odobrenih posojil na lastne zavarovalne police (to vlaganje se bo izvršilo za preteklo trimesečje v teku naslednjega trimesečja); 2) 10% prirastka statutarnih rezerv in skladov počenši od 1. julija 1938 (te naložbe se bodo izvršile najkasneje v roku 3 mescev po odobritvi letnih zaključnih računov); 3) 10% celotnega zneska matematičnih rezerv na dan 30. junija 1938, zmanjšanih za znesek odobrenih posojil na lastne zavarovalniške police. Od predpisanega odstotka v prejšnjih odstavkih mora biti vloženo v državne vrednostne papirje najmanj 75%, ostanek pa je lahko naložen v banovinske ali mestne obveznice.

Stari kovanci

Stari kovanci po 1 din so v soboto izgubili lastnost plačilnega sredstva in jih zamenjujejo Narodna banka, poštni in davčni uradi samo še do 16. avgusta, ko izgube svojo vrednost.

Stari srebrniki po 50 din tudi ne veljajo več in jih zamenjajo Narodna banka, poštni in davčni uradi samo še do 16. avgusta t. l., nakar izgube vrednost kot denar (kovinska vrednost pa je mnogo manjša).

Stari srebrniki po 20 din ostanejo v prometu kot zakonito plačilno sredstvo **le do 30 t. m.** Narodna banka ter poštni in davčni uradi pa jih zamenjajo še do 1. septembra t. l.

Stari kovanci po 2 din in po 50 par pa ostanejo v prometu kot zakonito plačilno sredstvo do 16. avgusta t. l. in se bodo dali zamenjati do 16. februarja 1941.

Gospodarske vesti

= **Cena koruzi je pričela popuščati.** Zadnje dni se opaža v Vojvodini popuščanje cene koruzi, ki je dosegla 205 din za metrski stot, sedaj pa je popustila na 195 din. Na trgu se je pojavilo več blaga, iz česar se da sklepati, da so se oni ki drže koruzo, odločili, da sedaj blago prodajo. Na tržno ceno je vplivala tudi okolnost, da je že sklenjen uvoz 5000 vagonov bolgarske koruze.

= **Podvojitev glavnice Francoske družbe borskih rudnikov.** Iz Pariza poročajo, da je upravni odbor Francoske družbe borskih rudnikov sklenil predlagati občnemu zboru povišanje glavnice od 60 na 120 milijonov francoskih frankov in sicer na ta način, da se glavnica podvoji na breme rezervnega fonda, torej brez novih vplačil. Delničarjem se bo nominalna vrednost delnic povišala od 100 na 200 frankov. Družba je šele leta 1936 zvišala glavnico od 15 na 60 milijonov frankov, takrat z izdajo novih delnic. Družbine rezerve, na breme katerih se bo sedaj zvišala glavnica, so znašale po bilanci za l. 1938 194 milijonov din (brez rezerve za zmanjšanje vrednosti investicij). Občnemu zboru bo 30. t. m. predlagano izplačilo dividende 70.52 frankov neto (po odbitku davkov) na prioritetne delnice in 68.06 frankov na običajne delnice (lani je znašala dividenda 108.50 odn. 104.50 frankov).

= **Ustavljeno premiranje izvoza perutnine, šunke, jajc in mesnih konzerv v devizne države.** Devizni odbor pri Narodni banki je izdal odlok, da se ustavi premiranje izvoza zaklane perutnine, šunke, jajc in mesnih konzerv v neklirinške države. Okrožnica devizne direkcije Narodne banke sporoča namreč, da se v zvezi s cirkularjem od 21. julija lanskega leta obvestijo vsi pooblaščeni zavodi, da se s 25. t. m. ustavi premiranje izvoza v neklirinške države z uporabo »transfernih« dinarjev, in sicer za zaklano perutnino (car. tar. št. 56 in 58/2), šunko (iz tar. št. 61), jajca (tar. št. 63), mesne konzerve (iz tar. št. 143). Z devizami, ki izvirajo od izvoza gornjih predmetov, izvršenega po 25. aprilu, imajo izvozniki postopati v smislu splošnih določb deviznega pravilnika.

= **Povišane cene za mast, slanino in meso pri izvozu v Nemčijo.** Direkcija za zunanjo trgovino je sklenila, da se povišajo pri izvozu v Nemčijo cene za mast, slanino in svinjsko meso (v odrtih polovicah). Nove cene so naslednje: mast 19.50 din (doslej 18.50), slanina 17.75 din (16.75) meso 14 din (13.25) za kg. Direkcija za zunanjo trgovino je bila prisiljena določiti višje izvozne cene, ker po dosedanjih cenah izvozniki niso mogli izvažati, naša država pa je po trgovinskem sporazumu dolžna dobaviti Nemčiji še 77 vagonov masti in slanine. Ker direkciji ni bilo mogoče doseči izboljšanje cene od strani Nemčije, bo izvoznikom dajala izvozne premije, da bomo lahko izvršili pogodbene obveznosti. Izvoz slanine in masti v Češko-Moravsko je docela prenehal, to pa predvsem zaradi tega, ker dobe izvozniki protivrednost za izvoženo blago z veliko zakasnitvijo, kar je posledica visoko naraslega salda naših kliriških terjatev. Ta saldo je po stanju z dne 15. t. m. dosegel skoro 120 milijonov Kč.

= **Bencin za potniške avtomobile industrijskih podjetij.** Oddelek za tekoča goriva pri upravi monopolov je ugodil zahtevi industrijskih korporacij, da se potniški avtomobili industrijskih podjetij uvrstijo v kategorijo poslovnih avtomobilov prvega reda. Ta ugodnost, ki jo sedaj priznava monopolska uprava industrijskim podjetjem, pa velja samo za en potniški avtomobil v vsakem podjetju. Podjetja, ki želijo izkoristiti to ugodnost, naj dostavijo svoje prošnje oddelku za tekoča goriva pri monopolski upravi, z naznačbo številke bencinske karte, ki jo bodo lahko zamenjali za bencinsko karto, ki velja za poslovni avtomobil prvega reda.

= **Vinska razstava in sejem v Svečini.** Dne 5. maja t. l. priredi Vinarska podružnica v Svečini v prostorih banovinskega posestva I. vinsko razstavo s sejmom. Razstavljenih bo 132 vzorcev vina in sicer 40 mešanih, 72 sortiranih, 12 vzorcev starega in 8 vzorcev rdečega vina. Naprodaj bo okrog 1.200 hl kakovostno prav dobrega in odličnega vina po zmerni ceni. Obiščite razstavo, ker s tem v veliki meri koristite tudi našim obmejno narodnim interesom!

Borze

23. aprila

Na jugoslovenskih borzah notirajo nemški klirinški čeki 14.70 — 14.90. Grški boni so se v Zagrebu trgovali po 30, v Beogradu pa po 30.25. V Beogradu je bil promet v bolgarskih kliriških čekih po 97. Tečaji na svobodnem trgu se nadalje ravnajo po tečaju 55 din za dolar.

Na zagrebškem efektnem tržišču se je Vojna škoda pri slabi tendenci nudila po 427 (v Beogradu je bil promet po 128.50 — 429). Tudi v ostalih državnih papirjih ni bilo zaključkov, pač pa je bil zabeležen promet v delnicah Trboveljske po 235 in v delnicah Šećerane Osijek po 200.

Devize

Ljubljana. Oficielni tečaji: London 156.15 — 159.35, Pariz 88.25 — 90.55, New York 4425 — 4485, Curih 995 — 1005, Amsterdam 2348.50 — 2386.50, Bruselj 742.70—754.70. **Tečaji na svobodnem trgu:** London 192.93 — 196.13, Pariz 109.09—111.39 New York 5480 — 5520, Curih 1228.18 — 1238.18, Amsterdam 2900.55 — 2938.55, Bruselj 917.28 — 929.28.

Curih. Beograd 10, Pariz 8.94, London 15.78, New York 446, Bruselj 74.90, Milan 22.45, Madrid 45, Amsterdam 236.75, Berlin 178, Stockholm 105.75, Varšava 5.50, Budimpešta 79.50, Atene 3.20, Bukarešta 2.30.

Efekti

Zagreb. Državne vrednote: Vojna škoda 427 bl., 4% agrarne 50 den., 6% begluške 67.50 den., 7% stabiliz. 76 den., 7% invest. 93 den., 7% Seligman 99 den., 7% Blair 90—91, 8% Blair 100 den.; delnice: Narodna banka 7800 — 8000, PAB 187 bl., Trboveljska 235 — 236 (235), Šećerana Osijek 200 — 205 (200), Gutmann 52 — 60, Oceania 600 den., Jadranska 350 den.

Beograd. Vojna škoda 428.50 — 428.75 (428.50 — 429), 6% begluške 74.75—75.25 (75), 6% dalm. agrarne 6750 bl. (6750), 6% šumske 66.50 — 68, 7% Seligman 102 den., 7% Blair 91 bl., 8% Blair—(100.50). Narodna banka 7950 — 8000, PAB 182 den.

Blagovna tržišča

Žito

+ **Chicago,** 23. aprila. Začetni tečaji: **pšenica:** za julij 108.75, za sept. 109; **koruza:** za maj 64.6250, za julij 65.50, za sept. 66.50.

+ **Winnipeg,** 23. aprila. Začetni tečaji: **pšenica:** za maj 91, za julij 92.75, za sept. 94.75.

+ **Novosadska blagovna borza** (23. t. m.). **Tendenca** lahka. **Pšenica:** baška okolica Novi Sad 258 — 260; sremska 258 — 260; slav. 258 — 260; ban. 258 — 260; baška ladja Tisa 260 — 262. **Rž:** baška 206 — 208. **Oves:** sremski 194 — 196; slavonski 196 — 198. **Ječmen:** baški in sremski 64/65 kg 204 — 206. **Koruza:** baška 193 — 195; par. Indjija 193 — 195. **Moka:** baška in ban. »0g« in »0gg« 370 — 380; »2« 350 — 360; »5« 330 — 340; »6« 310 — 320; »7« 280 — 290; »8« 177.50 — 182.50. **Otrobi:** baški in sremski 165 — 167.50; banatski 165 — 167.50. **Fižol:** sremski beli brez vreč 440 — 445.

Požar je ugonobil lepo domačijo

Krško, 23. aprila.

V soboto ponoči je nastal v vasi Straži sv. Valentina ogenj pri posestnici 64-letni Mariji Vidovič. Posestnica, ki je sama gospodarila na posestvu, je spala, ko jo je silna vročina zbudila. En sam pogled skozi okno ji je razodel, da je bila vsa domačija v plamenih. V sami spalni srajci je hitela nositi razne malenkosti iz hiše, pri tem pa je v razburjenosti pozabila poklicati sosede na pomoč. Šele, ko jo je pri reševanju raznih reči iz hiše plamen močno opekel, je stekla k bližnim sosedom po pomoč.

Gasilcem z Rake, ki so prihiteli na kraj požara z motorko in ročno brizgalno, se je komaj posrečilo požar lokalizirati, posebno ker jim je motorka stalno nagajala. Tako je požar uničil senjak z vsem senom, skedenj, polne kašče, kozolec, pod katerim je imela precejšno količino nažaganega lesa in hrastovih hlodov, tri svinjake, hlev, polno drvarnico, dva voza, vse gospodarsko orodje, stiskalnico za grozdje in razne druge gospodarske potrebščine z živežem. Ogenj se je začel že oprijemati tudi hiše in je zgorelo stranišče, naslonjeno na hišo. Prav tako so zgoreli okenski okviri in popokale so vse šipe na oknih. Po malem je gorelo na pogorišču še v nedeljo ves dan in se je v nedeljo zvečer vnel še listnjak.

Škoda znaša najmanj 100.000 din, a zavarovana je bila Vidovičeva samo za 7000 din, pri čemer je všteta tudi hiša, tako da bo dobila le malenkost. Vidovičeva je dobila pri reševanju precejšne opekline po nogah in desnici in se je morala zateči v občinsko bolnišnico v Krškem.

Požar je nastal baje na več mestih naenkrat in se je zelo naglo razširil. Vse kaže, da gre za požig. Kdo naj bi zažgal, je nejasno, posebno ker je bila Vidovičeva po vsej okolici priljubljena. Oblastva so uvedla preiskavo.

Postani in ostani član Vodnikove družbe!

Pristanišče Trondhjem

Za norveško pristanišče Trondhjem se zdaj bliža odločilna ura. Zavezniška vojska se skupno z Norvežani po načrtu približuje mestu

Norveško bojišče

Skalovje in morje — Skandinavsko visoko gorovje

Norveško bojišče je prava, nerešljiva zmešnjava skale in vode in to v takšni razsežnosti, kakor drugače nikjer na naši celini. Norveško obalo spremljajo skoraj po vsej dolžini tropi majhnih otokov in čeri, skozi katere se morajo viti ladje, da dospejo do vrat v dolge morske zalive, fjorde. Obramba teh fjordov je razmeroma lahka s pomočjo obalnih baterij in če se pri nemškem vdoru na Norveško ta obramba ni dosti izkazala, je to umljivo delno zavoljo tega, ker topniški položaji niso imeli povelja za otvoritev ognja, delno pa zavoljo radijskih navodil izdajalske Quislingove vlade, ki so jih nekateri poveljniki, pristaši Quislingovega gibanja, radi izpolnili. Kakor je ob začetku rusko-finske vojne Pečenga padla v ruske roke zaradi izdaje pristaniškega poveljnika, tako je tudi Narvik izdajstvo predalo Nemcem.

Za robom otočkov in čeri se dviga prava celinska obala, ki jo na mnogih mestih predstavlja neposredno v morje padajoče visoko gorovje. Samo od rta Lindenäsa, najjužnejše točke Norveške, do Stavangerja ima obala bolj krotek značaj. Kako razčlenjena je norveška obala, je najbolje razvidno od tega, da je dejansko skoraj sedemkrat daljša nego prema dolžina te obale od juga do severa.

Norveško visoko gorovje spremlja to obalo s spremenljivo širino in višino od južnega rta do severnega konca. To gorovje prekaša Alpe po dolžini in površini skoraj za dvojni iznos, je pa absolutno 2200 m nižje. Skandinavsko visoko gorovje ima značaj ogromnega višavja, ki ga reže dolga vrsta globokih razpok. Te padajo proti zapadu strmo v morje in ledniki segajo tu skoraj do morske gladine, na jugovzhodu pa se niža gorovje počasi in v terasah proti morju. 9750 štirjaških kilometrov dežele je pokritih z večnim ledom. Že hribi z višino nad 900 m so pokriti z večnim snegom. Samo v okolici Osla, to je južnovzhodni del Norveške, predstavlja bojišče valovita, gričevnata pokrajina, ki je šibka norveška vojna sila ne more dobro braniti proti močnejšemu in bolje oboroženemu sovražniku in jo zato polagoma zapušča, da bi se mu uspešneje postavila po robu v goratih predelih.

Letalski promet v Arktidi

Proga od Murmanska do Beringovega preliva

Pred kratkim smo poročali, da je prejel znameniti ruski letalec Vodopjanov nalogo, naj prouči možnost za ustvaritev stalne letalske proge od Murmanska do Beringovega preliva.

Ruska vlada si prizadeva že vrsto let, da bi Severno Sibirijo odprla svetovnemu prometu in gospodarstvu. Kakor se tu sistematsko razvija morska plovba skozi »severovzhodno pasažo«, tako naj stopi Severna Sibirija tudi z letalskimi progami v zvezo s kulturnim svetom. Seveda gre tu samo za promet v ugodnem letnem času, to je tedaj ko skoraj ni noči, in seveda bo letalska proga, ki jo bodo uredili po vsej priliki prihodnje leto, rabila v prvi vrsti ruskim namenom, toda svoj pomen bo zadobila ta proga sčasoma tudi za ostali svet.

Sovjetska vlada skrbi že dolgo za to, da bi se ob nekoč pustih evropskih in azijskih obalah Severnega Ledenega morja uredila pomorska pristanišča, ki so se razvila delno že v prav pomembna mesta. V Evropi je Murmansk v zalivu Koli pač najpomembnejše mesto te vrste, pomembno enako za pomorsko trgovino kakor za rusko vojno mornarico.

Podobna, bolj ali manj važna oporišča, pa so nastala ob izlivih severnosibirskih veletokov, kakor Jeniseja, Hatange, Lene in Kolime. Ta mesta se bodo s stalnimi zvezami z vodnimi letali zvezala s križišči sibirske železnice s temi rekami.

Nekaj teh prog že obratuje. Povečali in zvezali jih bodo pa medsebojno tako, da bo mogoče z letalom potovati iz Evrope do Beringovega preliva. Vladivostok ima n. pr. že zračno zvezo s Habarovskom, Komsomolskom, Ohotskom in Petropavlovskom na Kamčatki.

Prestolnica brez vladarja

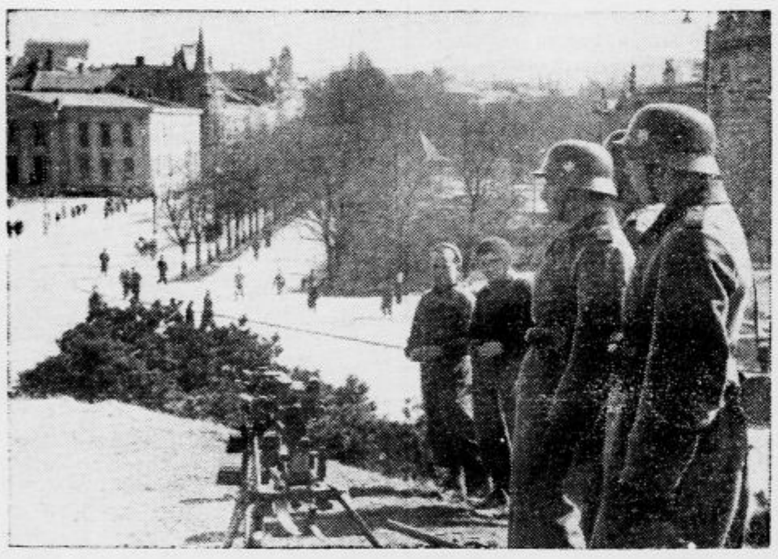

Gradič norveškega kralja v Oslu je izza zasedbe mesta zastražen po močnih vojaških oddelkih nemške vojske

Ognjevita ljubimka

Edward Pai, ki se je mudil na obisku v Bostonu, ni bil baš slabo presenečen, ko mu je mlado, mično dekle na cesti nenadno padlo okrog vratu in ga začelo ognjevito poljubovati. Stvar je postala malo mučna, ko je dekle izjavilo, da gre za zamenjavo. A še bolj mučna je postala potem, ko je dekle v zadregi izginilo in je Pai ugotovil, da je izginila tudi njegova listnica . . .

Pred izkrcanjem

Nemške čete se pripravljajo na izkrcanje na Norveškem

Če še ne veš, zdaj izveš:

da se je bivši britanski vojni minister Hore Belisha oženil s francosko igralko Jacquelino Delubacovo, bivšo ženo znanega francoskega igralca Sache Guitryja;

da je v Španijo dospelo odposlanstvo italijanskih legionarjev, ki so izza državljanske vojne znani pod imenom »Črni strelci«;

da je mestna občina v Pragi poklonila nemškemu državnemu kancelarju za njegov letošnji rojstni dan kip sv. Jurija, delo dveh nemških kiparjev iz l. 1573, ki se je nahajal na Hradčanih;

da se je velika dolina Ohia od Pittsburgha do Cincinatija o priliki zadnjih poplav v Ameriki spremila v ogromno jezero;

da je pokojna švedska pisateljica Selma Lagerlöfova vse svoje rokopise zapustila kr. knjižnici v Stockholmu, oporoka pa vsebuje določbo, da se smejo pisma odpreti šele 50 let po njeni smrti;

da se je sredi prošlega tedna podrl »poševni stolp« cerkve v Pijnakerju na Holandskem;

da je letošnja »Tour de France« zaradi vojne odpovedana.

Dragoceni aluminij

V času Napoleona III. je bil aluminij še zelo redek. Da bi svojim gostom postregel s posebnim presenečenjem, je dal Napoleon nekoč običajni zlati namizni pribor nadomestiti s priborom iz aluminija. Ves Pariz je potem še dolgo govoril o tej senzaciji.

»Notranja fronta« je stara stvar

Vojni zakoni pred dvema tisočletjema

»Notranja fronta« ni izum naših dni. Če prelistamo Livijevo rimsko zgodovino, bomo v njej odkrili, da je stari Rim že v 3. stoletju pred našim štetjem poznal določbe, ki sličijo razmeram v današnjih vojujočih se državah.

Bilo je med drugo punsko vojno, ko je Rim zavoljo katastrofalnega poraza pri Kanah zašel v strašno nevarnost. Zdelo se je, da je kartaginska vojska pod vodstvom genialnega Hanibala, ki je tvegala pohod čez Alpe, odločila zmago sebi v prid. V tistem času je Rim zbral vse svoje moči. Nastala je tedaj prvič vojna zakonodaja, ki je prisilila tudi ljudi doma k omejitvam. Njene določbe so se obračale, kar je značilno, v prvi vrsti na ženske. Nobena ženska ni smela imeti več nego 21 g zlata, vse ostalo je moralo oddati državi. A tudi glede obleke so se morale ženske omejiti. Med drugim so jim n. pr. prepovedali nošnjo pisanih oblek.

Posebna določba je končno odrejala, da ženske v mestu in njegovi bližnji okolici ne smejo uporabljati voz. Konji so bili tedaj potrebni vojski in isto tako vsa mogoča vozila, tako da je vsaka vožnja civilistov pomenila trošenje dragocenih vojnih potrebščin. Šele po dvajsetih letih, ko rimski imperialni sili ni pretila nobena nevarnost več, so te zakone razveljavili. Ženske so bile tega seveda vesele.

»Dojenčki« iz alkohola . . .

Pretkanost sodobnih tihotapcev

Marija Parete iz Albanove v bližini Neaplja je veljala za vzgledno mater. Kadar je šla z doma, jo je bilo le redko kdaj videti brez deteta, ki ga je nosila, toplo zavitega, ljubeče v svojem naročju. Ta vzgledna materinska ljubezen je ganila tudi nekega podčastnika finančne straže, ki je go. Marijo nekega dne srečal na cesti.

Začel je z njo pogovor, pohvalil jo je zavoljo njene skrbi za otroka in je hotel malčka končno malo pobožati. A kdo opiše njegovo presenečenje, ko je pogledal malo pobliže in je na blazini opazil ne rožnatega obraza majhnega zemljana, temveč vrat precej debele steklenice? Ta steklenica je bila napolnjena z alkoholom, ki ga je hotela Paretejeva vtihotapiti v Neapelj!

Hišna preiskava v njenem domu je spravila na dan še deset takšnih, skrbno v otroško posteljo spravljenih, z alkoholom napolnejnih »dojenčkov«, ki bi morali po vrsti na tihotapsko pot v mesto.

Kraljica pri svoji vojski

Holandska kraljica Viljemina na inspekciji svoje vojske

Posebne želje 105 letne ženske

V majhni, rdeči hiši ob nekem jezeru živi najstarejša Švedinja, 105-letna Ana Katarina Larsdotter-Skattova. Seveda jo je za nje 105. rojstni dan obiskal novinar, da jo povpraša, kako in kaj. Zvedel je, da vstaja stara ženica vsak dan ob petih in si sama skuha kavo. Ostale obede ji sorodniki prinašajo v hišo in ti sploh zanjo dobro skrbijo. Ko jo je novinar vprašal, ali ima za svoj rojstni dan kakšno posebno željo, je odgovorila malo v zadregi, da si želi — slanika. Tudi pipico dobrega tobaka rada pokadi.

ANEKDOTA

Cesar Franc Jožef je nekoč na obisku pri svoji prijateljici Katarini Schrattovi srečal igralca Girardija, po katerem je dobil slamnik posebne vrste svoje ime. Girardi je obstal kakor okamenel, ko je pred seboj videl vladarja. Izgovoriti ni mogel niti besedice.

Francu Jožefu se je to dobro zdelo. Namuznil se je ter vprašal slavnega igralca:

»Dragi Girardi, kako to, da ne daste od sebe nobene besede? Kaj se je vendar zgodilo?«

Girardi je pogledal cesarja s plašnim očesom in rekel:

Vidite, tako je s človekom, če nenadoma uzre pred seboj cesarja . . .«

VSAK DAN ENA

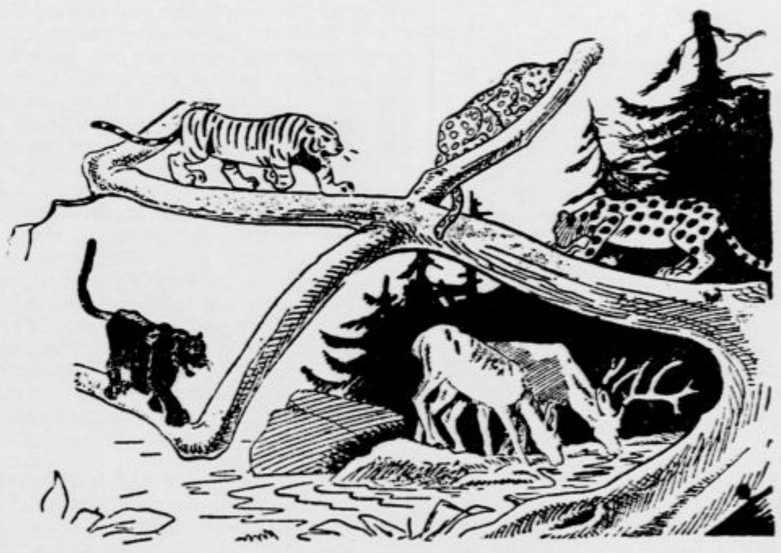

Zakon džungle (»Daily Express«)

MICHEL ZEVACO: 95

Don Juan

ROMAN.

XXXVII

Vlačuga

Potem, ko je bil zapustil Loraydanov dvorec, da bi se lotil izvedbe sklepov, storjenih v tej znameniti noči, je don Juan nameril korake k »Vedeževalki«, kjer je stanoval.

Odkar je mislil, da seme ljubezni vendarle poganja v Leonorinem srcu kal, je bil čudno miren.

»Čez tri ali štiri dni bo moja,« je mislil sam pri sebi. »Hočem jo imeti. Vzamem si jo. Po zaslugi vrlega plemiča, grofa de Loraydana, ki je zdaj moj prijatelj, bo stvar kaj lahka . . . vse prelahka, tako mi nebes! Njegova pomoč mi je skoraj odveč . . . rajši bi bil vse sam opravil. Kolikšna slast je v misli, da hodiš svoja srčna pota sam! In kakšno breme je zavest, da dolguješ nekomu še kaj drugega mimo klavrnega denarja! . . . A pustimo to: enkrat ni nobenkrat. Ko bo ta zadeva končana, postanem spet samemu sebi zvest in ne bom več potreboval zaveznikov . . . Premislimo torej načrt ljubeznivega Loraydana . . . Kakšna puščoba! Načrt! Jaz pa načrt! Vse podrobnosti ugrabitve že naprej določene . . . Kje je potem še sladkost prigode, čar pustolovščine? Pojdimo spat, ne premišljujmo toliko, prepustimo vso skrb bogovom . . .«

V velki gostilniški izbi je našel lepo gospo Gregorjevo ter jo obsul s pokloni, ki jih je poslušala s hladnim, strogim obrazom.

Čez čas ga je očitajoče pogledala.

»Oh, gospod,« je dejala, »mala Denizka . . .«

»Denizka?« je ponovil don Juan, kakor da bi padel iz oblakov.

»I seveda, saj veste . . . hčerka gospe Jerome Dimancheve . . .«

»Gospe Jerome Dimancheve?« je z izrazom silne osuplosti vzkliknil don Juan. »Kdo pa je to?«

»Poglejte jo, pravkar gre k nam. Gotovo vas je videla, ko ste prišli. Oh, gospod, kaj ste napravili? Podoba je, da Denizka umira . . .«

In res je gospa Jeroma Dimancheva ta mah stopila v izbo. Slišala je zadnje besede vrle gospe Gregorjeve, krenila naravnost proti donu Juanu in zarohnela:

»Da, gospod de Corentin, ki ste prav toliko Corentin in bretonski grof, kakor sem jaz Normanka in princesa, da, gospod lažnivec, moja hči umira! Kaj porečete?«

»Kaj porečem? Eh! Kaj morem reči? Prav nič ne vem o vaših istorijah. Z Bogom, gospa. «

»Z Bogom, pravite? Torej se drznete norčevati iz mene?«

»Kaj bi se norčeval, saj niti ne vem, kdo ste!«

»Ne veste, kdo sem? Trdite, da ne veste?« je zavpila Dimanchevka.

»Kako naj vem? Vidim vas prvikrat v življenju . . .«

»Ali mar niste hodili k meni? Mi niste rekli, naj vas imenujem gospoda de Corentina? Me niste prosili za hčerino roko?«

»Jaz? Kako bi vas bil mogel prositi, ko vas ne poznam . . .«

»Niste peljali moje uboge Denizke pred oltar? Povejte! Zdaj leži sirota v postelji, bolna za hudo vročico in bo najbrže umrla; tako pravi vamparica, ki ve, kako in kaj! . . .«

»Naj umre ali naj živi, kakor jo je volja! Kaj morem jaz zato, tako mi vseh svetih angelov? Aha, zdaj razumem. Za zdravnika me imate, kaj? To je zmota, draga gospa, velika zmota: nisem zdravnik, ampak don Juan Tenorio, član seviljske štiriindvajsetorice, in močno nesramno se mi zdi, da me zamenjavate s kaj vem katerim zdravniškim prostakom . . . Idite, idite, ali pa se pritožim in vas dam spraviti pod ključ.«

Gospa Jeroma Dimancheva je prebledela, nato pa zardela kakor kuhan rak.

Don Juan jo je rahlo pehal proti vratom.

»Kaj?« je zarjovela. »Kdo govori o štiriindvajsetorici? Kdo je to vobče?«

»Ne žalite seviljske štiriindvajsetorice, gospa Dimancheva, da se ne boste kesali!«

»Pa da je tisočerica, meni nič mar! Trdim . . .«

»Jaz trdim, da se vam meša in da vas nisem še nikoli videl!«

»Moj nesrečni otrok!« je zajokala uboga žena. »Umreti bo morala, in vi ste krivi njene smrti. Uboga Denizka! Moje ljubo dete! Umrla bo, v cvetju svojih let . . .«

»Ubogo dekle!« je dejal don Juan. »Koliko let prav za prav ima? Če je ta, ki gre zdajle mimo, mora biti še mlada; težko da bi ji bilo več kakor pet in trideset ali štirideset let . . .«

»Sedemnajst let ima!« je zavpila gospa Jeroma Dimancheva.

»Zanesljivo veste? Torej ni ta. Nu, z Bogom. Odpuščam vam, saj vidim, da vas dela žalost slepo. Toda nikar več ne hodite nadme, slabo bi se vam obneslo . . .

»Odpuščate mi?« je zastokala vdova, ne vedoč, kje se je glava drži.

»Da. Nisem hudoben človek. Z Bogom, z Bogom, dobra gospa . . .«

Rahlo jo je porinil v vežo ter zaprl vrata za njo. Nato si je obrisal čelo in se obrnil k prepadeni gospe Gregorjevi.

»Že vidim, po čem diši,« je rekel. »V kolobociji, ki jo kvasi ta nesrečnica, je nedvomno zrnce resnice, in ne gre,, da bi jo zaradi tega spravljal v ječo.«

»Resnica? Kako mislite?« Gospa Gregorjeva je odrevenela.

»Prepričan sem, da ima Jakomin Corentin prste vmes . . .«

»Vaš sluga?«

»Da. Ta malopridnež je vseh muh poln. Koliko sitnosti mi je že nakopal! V službi ga držim le zato, ker mi ga je moj rajnki oče priporočil na smrtni postelji. Oh, grdoba nesramna! Ne more vam videti krila, ne da bi stekel za njim . . .«

Razčiščevanje v naši notranji politiki

Stališča opozicijskih in glavne vladne stranke

V notranjepolitičnem položaju je prišlo v zadnjih štirinajstih dneh do nekega razčiščenja in dosti dobro se dajo sedaj pregledati stališča, ki jih zavzemajo razne politične skupine glede medsebojnih odnošajev in glede nekaterih vprašanj, ki so postavljena na dnevni red. V razvoju notranje politike je nastopil znatno počasnejši tempo, kar je pač posledica pozornosti, ki jo vse politične skupine posvečajo mednarodnim dogodkom in zunanji politiki Jugoslavije. Baš pod vtisom teh svetovnih dogodkov, ki so v Rumuniji n. pr. celo povzročili likvidacijo tako težkih konfliktov, kakor sta bila spor z rumunsko kmečko stranko in pa s pristaši Železne garde, se skoraj v celi jugoslovenski javnosti vedno močnejše dviga zahteva po koncentraciji vseh narodnih sil za vodstvo države. Kako reagira na te zahteve opozicija, o tem nam daje podučna pojasnila govor demokratskega prvaka prof. dr. Markovića, ki ga je treba ceniti v zvezi z izmenjavo misli, ki se je tekom preteklega tedna vršila med zastopniki glavnih opozicijskih strank. Nedavna seja izvršnega odbora Jugoslovenske radikalne zajednice pa je pokazala, kako presoja politični položaj vodilna stranka današnje vladne koalicije.

Prof. dr. Boža Marković je v nedeljo na shodu v Dragincu obširno razpravljal o splošnem političnem položaju v državi. Z ozirom na glasove o morebitnem razpisu občinskih volitev je dejal, da bi občinske volitve z javnim glasovanjem ter brez predhodne revizije društvenega in tiskovnega zakona pomenile neenako borbo med privilegiranimi vladnimi strankami in opozicijo, ki bi se nahajala izven zakona.

Dalje je dr. Marković poudarjal, da z ozirom ne resne čase nihče ne zanika potrebe, da se išče izhod iz današnjega političnega stanja. Ves opozicijski tisk, vsa neodvisna javnost, vsi sloji naroda, pa tudi del režimskega časopisja, zlasti onega v Zagrebu, vidi edini izhod v koncentraciji narodnih sil. Položaj je zelo težak. Napram sporazumu od 26. avgusta raste nerazpoloženje na srbski strani. Ustvarja se posebna psihoza, ki narašča iz dneva v dan. Sama ideja sporazuma še ni ogrožena, toda tudi to bi moglo nastopiti. To psihozo je treba ustaviti čim prej. Izvor temu narodnemu razpoloženju leži največ v današnji vladni kombinaciji, o kateri srbski narod smatra, da je brez njega in celo proti njemu. Upravičeno ali ne, vidi narod v JRZ krivca za današnje stanje. Kdor hoče iskati izhod iz današnjega položaja, mora resno računati s tem narodnim razpoloženjem. Baš radi tega demokratska stranka ne vidi izhoda v razširjenju današnje vlade, niti v neki navidezni koncentraciji, ki bi se izvršila okrog JRZ. Udeležba demokratske stranke v taki kombinaciji bi bila brez smisla. Bila pa bi tudi brez koristi za narod in brez njegove odobritve. Demokratska stranka je globoko prepričana, da je treba iskati izhoda ne v razširjenju sedanje vlade, temveč **v novi kombinaciji,** ki bi jo odobraval ves narod, ali vsaj njegova ogromna večina. Samo v tem smislu se more govoriti o koncentracijski vladi. Narod, država in njihova obramba zahtevajo koncentracijo sil in razpoloženj. Demokratska stranka bo objektivno sprejela vsako iniciativo v tej smeri. Samo v tem smislu je pripravljena se razgovarjati in pogajati.

V beograjskih političnih krogih se smatra, da je dr. Marković s temi besedami označil ne le stališče demokratske stranke, temveč tudi mišljenje, ki ga zastopata Jugoslovenska nacionalna stranka in glavni odbor Narodne radikalne stranke.

Zanimiva so tudi politična mišljenja, ki so se uveljavila na nedavni seji izvršnega odbora Jugoslovenske radikalne zajednice, na kateri je predsednik Cvetković dal obširno politično poročilo. Na seji se je imelo zaključiti, da JRZ skliče za pravoslavno veliko noč svoj kongres, ki naj bi potrdil in legaliziral spremembe, ki so bile izvedene v vodstvu stranke ob Stojadinovićevem padcu, ter odobril tudi politični delovni program stranke. Kakor je znano, se dr. Stojadinović in njegovi prijatelji še zdaj sklicujejo na to, da je pravi šef JRZ dr. Stojadinović, češ da ga je kongres stranke izvolil za predsednika in mu more le sam kongres to funkcijo zopet odvzeti. Vodstvo JRZ sicer to stališče odločno odklanja, kongres pa bi to vprašanje tudi formalno likvidiral. Toda medtem so se pojavile težave glede raznih perečih političnih in tehničnih vprašanj in izvršni odbor JRZ o sklicanju kongresa ni sklepal.

V razpravi o političnem položaju je bilo na seji vodstva JRZ nadalje poudarjeno, da zahteva mednarodna politika danes vso pozornost, kateri se morajo umakniti vprašanja notranje politike v drugo vrsto. Ona vprašanja, ki so že v reševanju, kakor dokončna izvršitev sporazuma od 26. avgusta, ostanejo seveda na dnevnem redu, **novih pa ni treba postavljati. To velja predvsem za komplicirani problem nadaljnjega preurejanja države,** a tudi glede političnih zakonov in volitev. Vlada je resno pripravljala razpis občinskih volitev, toda zaenkrat morajo biti tudi te odložene.

Kar se zahteve po koncentraciji tiče, smatra vodstvo JRZ, da bi bilo sicer koristno ojačenje današnje vlade s pristopom kakšne nove politične skupine, je pa **proti temu, da bi se ustvarjala nova politična situacija s povsem novo kombinacijo.** Ker pa nobena od opozicijskih strank ne pristaja le na razširjenje današnje kombinacije, je treba po naziranju vodilnih krogov JRZ celo vprašanje smatrati **za odloženo.**

BELEŽKE

Odločna izjava predsednika vlade

»Paris Soir«, ki velja za največji pariški dnevnik, objavlja izjavo, ki jo je dal njegovemu beograjskemu dopisniku predsednik naše vlade g. Dragiša Cvetković. Predsednik je najprej izrazil svoje veselje nad lepim razvojem naših trgovinskih odnošajev s Francijo, nato pa dejal:

»Jugoslovensko zunanjo politiko poznate. Določena je bila 4. sept. 1939, še bolj pa jo je pojasnilo uradno sporočilo o seji balkanske konference v Beogradu.

Mi smo nevtralni. Hočemo ohraniti svojo popolno nevtralnost. Izjavili smo že, da ne zahtevamo od nobenega našega soseda ničesar. Hkratu pa smo tudi jasno povedali, da ne bomo nikomur ničesar svojega dali. To smo povedali tako, da ne more biti več nobenega dvoma. Vsak napad na naše meje nas bo našel pripravljene, da se z orožjem branimo, kakor smo to delali včasih. Kar smo ustvarili tedaj, ne bomo nikdar pustili, da bi nam kdo uropal.

Mislim, da sem bil v svojih izjavah dovolj jasen.«

Bivši notranji minister Acimović interniran

Agencija Avala objavlja naslednje uradno poročilo: »S sklepom uprave mesta Beograda je bil danes (23. t. m.) poslan na prisilno bivanje na podlagi čl. 12 a zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi bivši minister Milan Acimović.«

Milan Acimović je bil notranji minister v zadnji Stojadinovićevi vladi kot naslednik dr. Korošca, ki je pred njim zavzemal položaj notranjega ministra. Imenovan je bil 21. decembra 1938 in je ostal notranji minister do 6. februarja 1939, ko je sestavil sedanji ministrski predsednik Dragiša Cvetković svojo prvo vlado, v kateri je poleg ministrskega predsedstva vodil tudi notranje ministrstvo. Pred imenovanjem za notranjega ministra je bil Acimović upravnik mesta Beograda, to je vrhovni šef beograjske policije.

Netočne vesti o vzrokih Stojadinovićeve konfinacije

Agencija Avala objavlja: »S pristojnega mesta najodločneje zanikajo vesti, ki so se razširile v delu tujega tiska, da so bili zunanjepolitični razlogi povod za ukrepe proti bivšemu predsedniku vlade dr. Stojadinoviću. Kakor je bilo že uradno objavljeno, je bilo dr. Stojadinoviću določeno prisilno bivanje na podlagi čl. 12 a zakona o zaščiti javne varnosti in reda v državi, da bi se mu onemogočilo nadaljnje delovanje proti notranji politiki kr. vlade.«

Jugoslavija je naš življenjski prostor

»Delavska politika« objavlja uvodnik »Naša parcelacijska politika«. V njem beremo:

»Jugoslavija je geografska edinica. In ne samo to. Ker je geografska edinica, je njena naloga, da postane tudi politična, socialna in gospodarska edinica. **Jugoslavija je naš življenjski prostor,** ki ga moramo urediti tako, da se bodo v njem ugodno izvrševale vse naloge, ki jih imajo ne le deli, ampak celotna zajednica. To mora biti cilj skupne realne politike. Tako je bil mišljen v svojem jedru tudi sporazum med Srbi in Hrvati. Te misli se nam vsiljujejo, kadar pišejo in govore o gospodarski politiki, o parcelaciji ustanov, ki so skupne in ki morajo ostati skupne, da se jih ne bo ogražalo v temeljih. Snujejo se za razpravljanje o teh vprašanjih razni odbori, v katerih sede samo teoretiki in pa gospodarstveniki. Ni pa v teh odborih delavcev, nameščencev in konzumentov, kakor da se jih ne bi ta vprašanja tako hudo tikala. Sporazum je imel namen izvesti enakopravnost državljanov, ne pa cepljenje političnih, gospodarskih in socialnih sil. Enakopravnost naj bo vez med posameznimi pokrajinami, ki naj sile druži, ne pa cepi. To je tudi sam dr. Maček večkrat potrdil. Enakopravnost in sodelovanje vseh konstruktivnih sil v našem življenjskem prostoru je smisel in vsebina ideje sporazuma. V državi more biti le ena gospodarska, le ena socialna politika, osredotočena v rokah demokracije vse države.«

Dva visoka angleška dostojanstvenika v Beogradu

V Beograd sta prispela dr. Harold Buxton, škof Gibraltarja in anglikanske cerkve v južni Evropi, ter profesor I. A. Douglas, osebni tajnik canterburryskega nadškofa. Oba visoka dostojanstvenika anglikanske cerkve sta bila že ponovno v Jugoslaviji. Profesor Douglas je bil prvič v Beogradu l. 1884. in od takrat še kakih dvajsetkrat. Predstavnika angleške cerkve nosita seboj poslanico canterburryskega nadškofa, ki je prvi dostojanstvenik anglikanske cerkve, patriarhu Gavrilu. Kakor je znano, vladajo med anglikansko in pravoslavno cerkvijo zelo prijateljski odnošaji in že mnogo let se vrši akcija za tesnejše sodelovanje obeh cerkva.

V razgovoru z novinarji sta visoka angleška duhovnika dala izraza velikim simpatijam Anglije do Jugoslavije in poudarila, kako radosten je angleški narod, da je njegova dinastija rodbinsko povezana z jugoslovenskim kraljevim domom. Dr. Buxton je povedal, da je angleški katoliški kardinal Hilzley poslal pismo zagrebškemu nadškofu dr. Stepincu, beograjskemu nadškofu dr. Ujčiću in nunciju Feliceju, kancelar londonske univerze Earl of Athlonea, brat angleške kraljice matere Mary, pa bo obiskal univerze v Zagrebu, Beogradu in Ljubljani.

Razveseljiva ugotovitev

Akcija našega Aerokluba za vzgojo mladih pilotov bo presegla vsako pričakovanje. Kakor javljajo »Naša krila«, se je do sedaj prijavilo že na tisoče mladeničev iz vseh krajev Jugoslavije za vstop v pilotske kurze. Med njimi so sinovi staršev vseh stanov našega naroda. Kakor čujemo, bodo storjeni vsi potrebni ukrepi, da bo ustreženo čim večjemu številu prijav naših mladeničev za službo državi in narodu pri čuvanju našega neba.

V tem oziru je bilo sploh poslednja leta mnogo storjenega in je danes Jugoslavija po vrsti uspehov svojega letalskega jadralstva osma država na svetu.

Naša paroplovna zveza z Odeso?

Beograjski »Trgovinski glasnik« poroča, da so bili v zvezi z gospodarskimi pogajanji med Jugoslavijo in Sovjetsko unijo opozorjeni merodajni krogi na potrebo, da se dosedanja »interbalkanska proga«, ki jo opravlja paroplovna družba »Zeta« s svojim parnikom »Lovćenom« sedaj do Varne, podaljša do Odese. S tem bi se oživele tradicije starodavne bokeljske mornarice, ki je svoje dni vezala Jadran s Črnim morjem in prav posebej še z njegovo glavno luko Odeso. Bokelji pa so bili tudi učitelji ruskih mornarjev, saj je n. pr. poslal že Peter Veliki skupino ruskih mladeničev v Boko Kotorsko, kjer so se učili pomorskega znanja na pomorski šoli v Perastu in pozneje na ladjah kapetanov iz Boke. Takrat je tudi organiziral kapetan Marko Martinović rusko vojno mornarico v Baltiškem morju in postal prvi ruski admiral. V Perastu še hranijo carska pisma, dekrete, zastave, častne meče in druge spomine na ono slavno dobo naših mornarjev.

Nov mestni svet v Mostarju

Z odlokom hrvatskega bana je bil včeraj imenovan nov mestni svet v Mostarju. Za župana je imenovan Husein Metiljević, za prvega podžupana katolik, za drugega podžupana pa pravoslavec. V novem mestnem svetu je 14 muslimanov, 7 katolikov in 7 pravoslavnih.

Nemški odgovor Rooseveltu

Tudi nekateri nemški listi so opozorili na izjave, ki jih je dal ameriški prezident Roosevelt ob priliki 50letnice vseameriške unije. Med njimi je bil list »Kölnische Zeitung«, ki piše v posebni beležki, da spominja ta govor bolj na moralno pridigo kakor pa na politično izjavo. Roosevelt je govoril o miru, piše list, ki že leta vlada v Ameriki, in je pozval ves svet, naj posnema ta zgled. Zgodovina pa najboljše demantira te Rooseveltove izjave o »zgodovinskem miru« Amerike. List končno sprašuje, zakaj meri Roosevelt dogodke v Evropi in Ameriki z dvojnim merilom. Bilo bi bolj pametno, ako bi se omejil v svojih izjavah samo na ameriška vprašanja, ne pa mešal vanje tudi evropske zadeve.

Najnovejše nemško vojno letalo

V bojih med angleškimi in nemškimi letali nad Severnim morjem so pričeli uporabljati nemški letalci nov tip letala, nazvan »Jaguar«. Letalo je skonstruiral znani tvorec modernega nemškega vojnega letalstva profesor Messerschmitt. Grade ga že v serijah in je doslej najhitrejše nemško vojno letalo. Ima dva motorja, oboroženo pa je z več lahkimi in težkimi strojnicami. V njem je prostora za štiri može in ga uporabljajo istočasno lahko kot lovsko letalo in kot bombnik za dolge proge.

Slaba obramba slabe stvari

Razpis občinskih volitev v banovini Hrvatski je izval precejšnje presenečenje v politični javnosti, ker je še pred par dnevi zagrebško časopisje izražalo mnenje, da bodo občinske volitve odložene tudi na Hrvatskem. Kakor je znano, bo pri teh volitvah glasovanje javno. »Hrvatski dnevnik« se živahno trudi, da bi ohranil ta nedemokratski način glasovanja, proti kateremu je poprej ravno Hrvatska seljačka stranka odnosno Kmetsko demokratska koalicija tako ogorčeno nastopala ter ga označevala za enega najbolj žalostnih pojavov nesvobodnega režima.

Glavno glasilo HSS izraža sedaj mnenje, da občinske volitve ne smejo biti prilika za strankarska obračunavanja, temveč bi morale biti posvečene samo komunalnim vprašanjem. To teoretično pravilno naziranje je na žalost pri nas od nekdaj v krutem nasprotstvu z dejstvi. Občinske volitve se od nekdaj v celi Jugoslaviji, pa tudi na Hrvatskem, vodijo v znamenju merjenja političnih sil. One imajo celo po obstoječem ustavnem stanju že na sebi izvesten politični značaj, ker njihov rezultat odloča med drugim tudi o bodoči sestavi senata. »Hrvatski dnevnik« pa se postavlja na stališče, da tudi izven Hrvatske občinske volitve ne morejo biti merilo strankarske moči. Sklicuje se na izjavo dr. Mačka, ki je že ob zadnjih občinskih volitvah pod Stojadinovićevim režimom poudaril da dr. Stojadinović s tem, če zmaga v srbskih krajih pri občinskih volitvah JRZ, nikakor še ne more dobiti legitimacije kot predstavnik srbskega naroda. »Hrvatski dnevnik« je pozabil dodati, da je dr. Maček dal to izjavo baš z ozirom na javno glasovanje, ki se je vršilo pod terorjem takratnega Stojadinovićevega režima in je zaradi tega bilo od vsega početka jasno, da bo dal rezultat občinskih volitev le potvorjeno sliko razpoloženja ljudstva.

Zanimivo je, kako brani »Hrvatski dnevnik« javno glasovanje. Pravi namreč, da ni važno, ali je glasovanje tajno ali javno. Tudi pri tajnem glasovanju so, morda še v večji meri, mogoči falzifikati, kakor pri javnem. Razlika je samo v tem, da se pri javnem glasovanju takoj ve, za koga je kdo glasoval, dočim se pri tajnem glasovanju to naknadno izve. . »Za čistost volitev je najjačja garancija zavest, disciplina in odločnost volilcev ter moralna moč oblasti.« Končno pa »Hrvatski dnevnik« vendarle priznava, da ima tajno glasovanje »prednosti pred javnim«. Kar se še posebej Hrvatske tiče, poudarja glavno glasilo HSS, da občinske volitve tam ne bodo imele strankarsko-političnega pomena, že zaradi tega ne, ker po hrvatskem podeželju — ni druge stranke nego HSS...

Kakor v tej zvezi poroča beograjsko »Vreme« je celokupno vodstvo Kmetsko demokratske koalicije odobrilo sistem javnih volitev, ker je »želelo preprečiti, da bi se občinske volitve vršile v znamenju strankarske borbe«... KDK je tudi mnenja, da »tajne volitve na deželi sploh niso tako važne, zlasti v banovini Hrvatski ne«. Prvak KDK je izjavil dopisniku »Vremena« tudi to, da se volitve v mestne občine tudi na Hrvatskem sedaj ne bodo vršile, temveč bodo prihodnje dni postavljeni v vseh 47 mestih banovine Hrvatske imenovani mestni sveti in župani. Pri tej razdelitvi bo po zatrdilu prvaka KDK sodelovala tudi SDS. Gre tu očividno za ona mesta, ki imajo tudi srbsko prebivalstvo, ker HSS upošteva samostojne demokrate le kot predstavnike Srbov.

Povečanje trgovine z Anglijo

Beograd, 23. aprila. p. Iz Londona se je vrnil snoči v Beograd viceguverner Narodne banke dr. Ivo Belin. Pogajanja v Londonu, pri katerih je zastopal jugoslovensko vlado, so se nanašala na ojačenje jugoslovenskega izvoza v Anglijo, ublažitev predpisov o blokadi glede na jugoslovenske trgovinske interese, na dobave surovin iz angleških kolonij na kredit ter obče na jugoslovensko-angleški trgovinski promet. Dr. Belin je v Londonu naletel na popolno razumevanje in dosegel zadovoljive uspehe.

Naslednik dr. Bičanića pri Gospodarski slogi

Zagreb, 23. aprila. o. Na mesto dosedanjega upravitelja zavoda za proučevanje kmetskega in narodnega gospodarstva pri Gospodarski slogi dr. Rudolfa Bičanića, ki je bil imenovan za šefa direkcije za zunanjo trgovino v Beogradu, je bil postavljen narodni poslanec HSS, odvetnik dr. Tomo Jančikević iz Zagreba.

Spremembe v vodstvu zagrebškega gledališča

Zagreb, 23. aprila. o. V Narodnem gledališču v Zagrebu so bile izvršene na vodilnih mestih večje izpremembe. Za intendanta je bil imenovan arhitekt Aleksander Freudenreich, dosedanji intendant Julij Benešić pa se vrne za profesorja na učiteljišče v Zagrebu. Knjižničar univerzitetne knjižnice dr. Josip Badalić je imenovan za vršilca dolžnosti ravnatelja drame, dosedanji ravnatelj drame Krešimir Baranović pa je dodeljen glasbeni akademiji v Zagrebu. Učitelj glasbene akademije Stanislav Stražnicki je imenovan za vršilca dolžnosti ravnatelja opere, mestni senator dr. Miro Majer pa je dodeljen Narodnemu gledališču za izvrševanje dolžnosti glavnega tajnika.

1. Krepi rast las
2. Prhaj izgine, lasje ne izpadajo
3. Uganablja za lase škodljive parazite

Trilysin, na znanstveni podlagi izdelan tonikum za porast las, uživa svetovni sloves. Zahtevajte, da se Vam pošlje brezplačno naša brošura: **»Navodila za nego las s Trilysinom«.**

Mr. OTO M. JAKŠIĆ, ZAGREB, Mažuranićev trg 5

Literarni večer v Logatcu

Člani umetniškega društva iz Ljubljane, ki so v zadnjem času priredili že vrsto lepih literarnih večerov v Ljubljani in na deželi, prispejo drevi v Dolenji Logatec, kjer bodo ob 20 v dvorani Sokolskega doma čitali iz svojih del. Nastopili bodo Ladislav Klauta, Igor Torkar, Ljudevit Mrzel, Jože Kranjc in Vladimir Bartol. Večer obeta biti lep kulturni in nacionalni dogodek, zato vabimo občinstvo iz Gorenjega in Dolenjena Logatca ter okolice, da se ga v čim lepšem številu udeleži.

SPORT

Še enkrat o jeseniški spomenici

»Ilustrovane sportne novosti« iz Zagreba so mnenja, da je bila zadnja spomenica GZSP o pripravah za ustanovitev Slovenske smučarske zveze samo taktičnega pomena

Kakor v našem listu je dal GZSP na Jesenicah svojo znano spomenico z zadnjega rednega občnega zbora o sklepu, da ne priznava nobenega drugega pripravljalnega odbora za ustanovitev Slovenske smučarske zveze kakor onega na Jesenicah, objaviti v raznih slovenskih listih in tudi drugod po državi. Med ostalimi je besedilo spomenice prišlo tudi v roke ljubljanskemu sotrudniku »Ilustrovanih sportskih novosti«, ki mu je med redkimi priključil tudi nekaj komentarja o tem, kakšen bo nadaljnji razvoj dogodkov v reorganizaciji slovenskega smučarstva in kakšen bo po njegovem uspeh tega škodljivega trenja med JZSS in GZSP. G. A. K. piše med drugim:

»Kaj pomeni objava te spomenice v trenutku, ko je akcijski odbor v Ljubljani sklical sestanek vseh slovenskih klubov? Logično bi se lahko sklepalo, da je to odgovor gorenjskih klubov, češ da ne bodo sodelovali na sestanku tega akcijskega odbora v Ljubljani. In kakšne bodo posledice tega nesodelovanja? Najbolj verjetno ustanovitev Slovenske smučarske zveze s sodelovanjem samo ljubljanskih in mariborskih klubov. In gorenjski klubi? Ti bodo sledeč svojemu akcijskemu odboru prav **tako ustanovili svojo slovensko zvezo na Jesenicah in tako bomo dobili dve slovenski smučarski zvezi in dva predsednika teh zvez (kar nazadnje ni majhnega pomena). In potem dalje? Tukaj bi mogla nastati težava, ker bo vrhovna zveza priznala samo eno slovensko zvezo. Toda baš ta okolnost, da bo vrhovna zveza priznala samo eno slovensko zvezo otvarja možnost ustanovitve še ene zveze in še enega predsedniškega mesta in to bosta zveza slovenskih zimskosportnih zvez in njen predsednik. Ta »SSZSS« bo zastopal Slovence v vrhovni zvezi. Ali ne mislite, da bo ta rešitev najboljša? Prav gotovo! Vsi, ki žele imeti svojo zvezo, jo bodo imeli, in kar je tudi važno, imeli bodo namesto enega predsedniškega mesta na razpolago kar tri, kar bo vendarle dovolj, da bo zadoščeno ambicijam vsakogar.**

Ker se zdi ta predlog o ustanovitvi »SSZSS« absurden, (tega mnenja smo tudi mi, čeprav je naš, pravi g. A. K.), zato ne bo preostalo drugega, da se ustanovi samo Slovenska zimskosportna zveza. To je menda jasno vsem, ker drugače tudi biti ne more. To so sigurno že davno spoznali tudi Gorenjci, kajti oni bi s svojim nesodelovanjem na sobotnem sestanku v Ljubljani samo škodili svojih lastnim interesom, ker bodo na tem sestanku z udeležbo večine klubov iz dravske banovine končno rešena vsa vprašanja, ki so v zvezi z ustanovitvijo Slovenske zimskosportne zveze. Zato smatramo, da objava spomenice gorenjskih klubov ne pomeni, kakor bi mogli na prvi pogled logično sklepati, da oni ne bodo sodelovali na sestanku v Ljubljani, temveč je bila ta objava samo taktična poteza v borbi, ki naj bi v zadnjem hipu pomagala povečati pritisk na Ljubljančane, da bi tako čimbolj ustregli njihovim željam. S tega vidika želimo tudi mi gorenjskim sportnim delavcem popoln uspeh za zeleno mizo, kakor so ga znali njihovi tekmovalci pridobiti na belih poljanah. Če pa je imela objava spomenice popolnoma drugačen namen, potem bomo morali samo obžalovati, da voditelji gorenjskih smučarjev niso bili zmerom na popolni višini, kakor so to znali njihovi tekmovalci v borbi za procvit in slavo slovenskega in jugoslovenskega smučarskega sporta.«

*

Tako meni o Gorenjcih in spomenici gorenjskih klubov eden ljubljanskih sportnih piscev, ki je že marsikateri pereči problem v našem prav posebnem sportnem življenju prijel s prave strani. Mi ponatiskujemo ta komentar predvsem zaradi tega, ker kaže težnje voditeljev gorenjskega smučarstva še v drugačni luči, kakor smo jih iz suhega besedila spomenice videli pri nas. Ker se bliža prvi oficielni sestanek, ki naj pripravi osnovno gradivo za ustanovitev Slovenske smučarske zveze, je gotovo vredno slišati in vedeti vse, kar bo posredno ali neposredno vplivalo na prizadevanja, da se zaradi novih razmer v našem sportu ustanovi močna samostojna organizacija za zimski sport, ki naj v bodoče prevzame skrb za še lepši razvoj te sportne panoge, najbolj udomačene in najbolj plodovite baš med Slovenci.

Sport med visokošolsko mladino v Italiji

Prijatelj našega lista nam je poslal iz Bologne daljše pismo, v katerem opisuje razmere v sportu med italijansko visokošolsko mladino in navaja tudi nekatere podrobne rezultate v izbirnih tekmah za visokošolska prvenstva, ki bodo kakor vsako leto tudi letos meseca junija. Pisec se je omejil na naštevanje podrobnih rezultatov pri dekletih, ker je prepričan, da bodo ti najbolj zanimali naše čitatelje. Piše med drugim:

Bologna, 21. aprila.

»Littoriali« so državne visokošolske tekme v raznih sportnih disciplinah in so na sporedu vsako leto mesca junija. Da je sport med univerzitetno mladino dosegel takšen razmah, je v glavnem zasluga države, ki nudi udeležencem razne popuste, med njimi tudi tega, da lahko tekmovalci opravljajo izpite med letom odnosno v mescu februarju. Vsako mesto ima svojo visokošolsko fašistično skupino (GUF), ki nudi boljšim atletom mnoge ugodnosti, tako brezplačno stanovanje, plačilo šolskih taks, prehrano in podobno. Prvak v vsaki disciplini pa ima celo pravico do nagrade v višini okrog 1600 lir, ki jo prejme od države kot šolsko podporo.

Izbirne tekme za ta vseuniverzitetna tekmovanja imenujejo v Italiji »prelittoriali« in tudi te tekme vodijo posamezne državne sportne zveze (za lahko atletiko, plavanje, sabljanje itd.). Vsak visokošolec lahko tekmuje do 28. leta starosti, ne glede na to, ali je bil že tudi državni prvak, kakor na primer Oberweger, znan po svojem nastopu na olimpiadi v Berlinu in tudi že v Ljubljani — ki je prav tako tekmoval te dni v Bologni med visokošolci.

Takšna izbirna tekmovanja v atletiki za dekleta so bila danes tukaj in so bili v posameznih disciplinah doseženi naslednji najboljši uspehi:

v skoku v višino: Roma Gina iz Padove 1.35 m, **v disku** Ciprini Liliana iz Modene 26.45 m, **v skoku v daljino** Righi Laura iz Modene 3.98, **v kopju** Vareio Bruna iz Padove 29.09 m, **v teku z zaprekami na 80 m** Sandri Giovanna iz Milana 14.8, **v metu krogle** Roma Gina iz Padove 9.66 m, **v teku na 200 m** Mignani Giuliana iz Modene 31.4 m, **v teku na 100 m** Lorni Giulia iz Benetk 13.7 itd.

Letos v juniju pričakujemo tukaj meddržavno lahkoatletsko tekmo med Italijo in Jugoslavijo, ki bo na krasnem stadionu Littoriale v Bologni. V disku bo nastopil tudi znani Oberweger, ki pa je že dobil tekmeca, kajti na zadnjih tekmah je prišel »samo« še na drugo mesto.

R. A.

Pisec zaključuje svoje pismo z zatrdilom, da se že zdaj veseli gostovanja naših atletov v Bologni in jim je že v naprej na razpolago za vsako uslugo, za katero bi se obrnili nanj. (Naslov je na razpolago v našem uredništvu).

SK Grafika. Danes od pol 17. dalje trening na igrišču Ilirije. V četrtek ob 20. članski sestanek. — Načelnik.

»Ilustrovane sportske novosti« št. 17. so izšle. Vsebina: 1:0 v Bernu, nova potrditev moči našega nogometa. — Od 2. maja do 16. junija bo trajalo ožje državno prvenstvo med nogometaši. — Slavija in Vojvodina sta zmagali. — Predlog o organizaciji hrvatskih sportnih iger. — Našim velikim plavalnim klubom je važnejša liga od reprezentativnih nastopov. — Gorenjski smučarji so najboljši na snegu, pa želijo biti vodilni tudi za zeleno mizo. (Izvleček iz tega članka objavljamo na drugem mestu). — Nemci o svojem 1:2 porazu na Dunaju. — itd. Med članki je še mnogo pestrega drobiža iz raznih sportnih panog. Posamezne številke so po 1 din.

MALI OGLASI

CENE MALIM OGLASOM

Po 50 par za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 3.— za šifro ali dajanje naslovov plačajo oni, ki iščejo služb. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 12.—. Dopisi in ženitve se zaračunajo po Din 2.— za vsako besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 20.—. Vsi ostali oglasi se zaračunajo po Din 1.— za besedo, Din 3.— davka za vsak oglas in enkratno pristojbino Din 5.— za šifro ali dajanje naslovov. Najmanjši znesek za enkratno objavo oglasa Din 17.—

Službo dobi

Mlajše dekle
sprejmem takoj za pomoč v gostilni. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 11167-1

Slikarskega pomočnika
sprejmem mladega, vojaščine prostega, res dobrega soboslikarskega in pleskarskega. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 11156-1

Krojaškega pomočnika
in pomočnico, takoj sprejmem. Vrbinc, Vidovdanska 20. 11174-1

Krojaškega pomočnika
za fina dela, sprejmem takoj. Sprejmem tudi vajenca. Matok Ignac, Rožna dolina, Cesta VII, 30. — Ljubljana. 11173-1

Sezonskega kinooperaterja
z večletno prakso, treznega zanesljivega, sprejme takoj v zaposlitev kinopodjetje v Sloveniji. Ponudbe z navedbo plače ter s sliko na ogl. odd. Jutra pod šifro »Spretne«. 11155-1

Pekovskega pomočnika
samostojnega, sprejme takoj v službo Jaklitsch Edvard, Kočevje št. 156. — Plača po dogovoru. 11159-1

Trgovskega pomočnika
mešane stroke, mlajšo moč sprejmem. Ponudbe na podružnico Jutra Trbovlje pod »Trbovlje«. 11161-1

Modni salon
išče prvovrstno pomočnico za obleke. Marjeta Jerneic, Tyrševa št. 51. 11179-1

Brivskega pomočnika
prvovrstnega sprejme salon Joško Hudrič, Jesenice, — Gorenjsko. 11184-1

Brivskega pomočnika
dobrega, sprejmem takoj — Gril Marijan, brivec, Ribnica na Dolenjskem. 11186-1

2 štoparici in 3 čevlj. pomočnike
sprejme takoj Anton Ješe, Tržič. 11132-1

Soboslik. in plesk. pomočnika
sprejmem takoj. — Urbar Viktor, Jesenice 34, Gorenjsko. 11185-1

Šiviljo
izvežbano za izdelavo plaščev in kostumov sprejmem za stalno takoj ali pozneje. Prav tako sprejmem tudi 1 začetnico. Rojina, Vodnikova cesta 50. 11199-1

Hotelska kuharica
zmožna, dobi mesto takoj ali 1. junija. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Dobro stalno mesto«. 11188-1

Frizerko
dobro delavko, sprejmem. Plača 500 din in oskrba. Erznožnik Pavle, Škofja Loka. 11201-1

Krojaškega pomočnika
sprejme takoj za fino veliko delo krojaški salon Pešec F. Celje, Krekova 8. 11195-1

Trgovskega pomočnika
samostojnega, zanesljivega, za vodstvo manjše trgovine pri industriji, sprejmem. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kavcija«. 11190-1

Službe išče

Mlada frizerka
verzirana v vseh delih, želi službo, najraje na Štajerskem. Ponudbe na oglas. odd. Jutra pod »Mlada frizerka«. 11168-2

Radio

Radio
naprodaj. — Poizve se Emonska cesta 10 v trgovini. 11176-9

Prodam

Razna butelčna vina, penušče
Fruškogorski biser
naročite pri
M. Cesar
vinska trgovina, Ljubljana 7 Gasilska ul. 3. Tele. 23-69 112-6

Dva toplovodna kotla
in plinski štedilnik poceni prodam. Dvořakova ulica 6/III. 10875-6

Otroški voziček
globok, dobro ohranjen — prodam. Regally, Sv. Petra cesta 21/II. 11193-6

Frizerji!
Radi renoviranja salona ugodno prodam dobro ohranjene kabine, stole in drug inventar. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 11192-6

Pozor - trgovci!
Priložnost se Vam nudi za nabavo novih kos vsake velikosti in type pri večjem odjemu po ceni din 10 do 20. Ogledajo se lahko pri znani tvrdki Gustinčič Justin, Maribor, Knez Kocljeva ul. 14 podružnica vogal Ptujske in Tržaške ceste. 11197-6

Blago za moške obleke
in površnike dobite najceneje pri tvrdki Goričar, Sv. Petra cesta. Oglejte si zalogo in cene! 11205-6

Otroški voziček
lep, globok, prodam po ugodni ceni. Papež. Gledališka 7-II. 11008-6

Kupim

Parni kotel
rabljen, s plamenskimi cevmi, v dobrem stanju ki daje okrog 5 ton pare na uro pri 5 atm. s potrebno parno pumbo, potrebujemo. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Kotel«. 10818-7

Zapestno uro
briljantne uhane in verižico kupim. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Plačnica«. 11165-7

Zaslužek

Vsako prepisovanje na stroj
prevzamem na dom. Naslov pustiti v oglasnem oddelku Jutra. 11146-3

Avto, moto

3 DKW avtomobile
prodam po zelo ugodni ceni radi nepredvidenosti. Vsi avtomobili so v odličnem stanju. Erjavec Janko trgovec, Stična. 11158-10

Avtobus
kupim. Ponudbe z natančnim opisom in ceno na ogl. odd. Jutra pod šifro »Avtobus«. 11177-10

6-sedežni avto
kupim. Ponudbe z natančnim opisom in ceno na ogl. odd. Jutra pod šifro »Taksi«. 11178-10

Sachs motorje
znamke Presto in Torpedo 98 ccm najmodernejše tipe električno razsvetljavo, kupite najcenejše pri tvrdki Justin Gustinčič, Maribor, Kneza Koclja ul. 14 in v podružnici vogal Tržaške in Ptujske ceste. 11196-10

Kolesa

Kolo
luksus, damsko in moško, najboljša znamka, za vsako ceno naprodaj. Gostilna Sv. Petra cesta 85. 11200-11

Kapital

Hranilne knjižice
vrednostne papirje
kupujemo
stalno in po najvišjih cenah in takojšnjemu plačilu
RUDOLF ZORE
Ljubljana, Gledališka ul 12 11183-16

Lokali

Delavnice
velike, suhe in svetle, za čisto obrt ugodno oddam. Telefon, industrijski tok. Naslov v oglas. odd. Jutra. 10853

Radi smrti lastnika
prodam ali oddam večje pletilsko podjetje s koncesijo in stalnimi odjemalci, pripravno za emigrante. — Istotam krasna spalnica in jedilnica. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Eksistenca«. 11175-19

Pisarno
s telefonom, delavnico z industrijskim tokom in 3 prostore za skladišča v bližini glavnega kolodvora — ugodno oddam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 11180-19

Posest

Ugodno prodam
zemljišče cca 2000 kv. m Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Ježica 25«. 11181-20

Posestva v Bosni
vodne sile in stanovanjske hiše nudi po ugodnih pogojih »Moj dom«, realitetna pisarna B. Tripalo i drug, Banja Luka. 11194-20

Velika hiša
s trgovskimi lokali v mestu Celju naprodaj. Ponudbe je poslati na podružnico Jutra v Celju pod značko »Prilika«. 11198-20

Obrt

Za občutljive dame!
Brezžični aparat za trajno ondulacijo v salonu »FANČI« Kongresni trg 3. 125-30

Stanovanje odda

Stanovanje 3 sob
kopalnica, visoko pritličje, oddam z majem. Mariborska ulica 21. 11171-21

Stanovanje v Mostah
oddam. Poizve se v trgovini Jos. Zalta, Ljubljana, Tyrševa cesta. 11203-21

Stanovanja išče

Stanovanje
eno ali dvosobno, išče upokojenka, mirna stranka dveh oseb za avgust ali november. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Prijetno«. 11147-21a

Sobo odda

Opremljeno sobo
s posebnim vhodom oddam na Šmartinski cesti 10. 10854-23

Sobo
z vso oskrbo oddam v centru. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 11170-23

Opremljeno sobo
s hrano oddam 1. maja v najem stalni osebi. Prule - Janežičeva 7. 11163-23

Malo sobico
novo opremljeno, oddam. Poseben vhod, kopalnica. Ogleda se lahko od 8. do 14. ure popoldne. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 11202-23

Sobe išče

Opremljeno sobo
išče za maj gospod. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Miren«. 11164-23a

Dopisi

Katera vdova
ali ločenka bi kratkočasila z dopisovanjem 33 letnega gospoda na orožnih vajah. Prednost Mariborčanka. Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod »Frau«. 11166-24

Alfred!
Soglasna z vami. Pišite na ogl. odd. Jutra pod šifro »Lepo razvedrilo«. 11187-24

Ženitve

Inteligentna blondinka
šivilja, se želi poročiti. — Ponudbe na ogl. odd. Jutra pod šifro »Državni uslužbenec«. 11153-25

Glasbila

Klavir
zelo poceni prodam. Naslov v vseh poslovalnicah Jutra. 11172-26

Živali

Zelen papagajček
je ušel. Kdor ga je ujel, se lepo naproša, da ga proti nagradi vrne na naslov: Kavčič, Gosposvetska cesta 15/10. 11182-27

Izgubljeno

Znana oseba
ki je pomotoma vzela dne 22. t. m. pri Urbancu legitimacijo na ime Testen Franca koledarček in din 600, se naproša da jo vrne v izogib posledic v oglas. odd. Jutra. 11191-28

Pridelki

OREHOVA JEDRCA IN MED
dobite najceneje v medarni Ljubljana, Židovska ul. 6. 10744-33

Razno

OTOMANE
po din 320.—
nudi
R. RADOVAN
tapetnik
Mestni trg 13.

Ekonomična vožnja na tehnično najbolj izpopolnjenih

DKW motociklih

MODEL 1940

nudi užitek vsakemu še tako razvajenemu vozaču.

Zahtevajte prospekte pri zastopstvu DKW, Miklošičeva 30.

VABILO
na
REDNI OBČNI ZBOR

Posojilnice v Brežicah, ki se vrši dne 9. maja 1940 ob 18. uri v lastni pisarni »Narodni dom«.

DNEVNI RED:

1. Čitanje in odobrenje zapisnika o zadnjem občnem zboru.
2. Poročilo načelstva.
3. Poročilo nadzorstva.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Odobritev računskega zaključka za leto 1939.
6. Volitev načelstva in namestnika.
7. Volitev nadzorstva in namestnika.
8. Sklepanje o spremembi pravil.
9. Raznoterosti.

NAČELSTVO

Razpis licitacije!

Osrednji urad za zavarovanje delavcev bo imel v svojih prostorih v Zagrebu na dan 6. maja 1940. leta ob 11. uri ofertalno licitacijo za izdelavo pohištva uradne lekarne okrožnega urada za zavarovanje delavcev v Zagrebu, Svačićev trg štev. 17.

Vsa potrebna pojasnila in obrazec za sestavljanje ponudb se dobe lahko vsak dan pri osrednjem uradu za zavarovanje delavcev v Zagrebu za časa delovnih ur proti vplačilu din 100.—.

V Zagrebu, dne 19. aprila 1940.

OSREDNJI URAD ZA ZAVAROVANJE DELAVCEV

NAJLEPŠE ČTIVO

Ravljen: ZGODBE BREZ GROZE

Klabund: PJOTR - RASPUTIN

Ravljen: ČRNA VOJNA

Thompson: SIVKO

Majerjeva: RUDARSKA BALADA

Broširana knjiga stane 10.— din. Vezana knjiga stane 15.— din.

ZALOŽBA »CESTA«
LJUBLJANA — KNAFLJEVA UL. 5

S KAPITALOM DIN 600.000.—

IŠČEM udeležbe pri večjem zdravem podjetju. Ponudbe na:

RUDOLF ZORE, Ljubljana,
Gledališka ulica 12 — Telefon 38-10.

VABILO
na 45. REDNO SKUPŠČINO

Okrajne posojilnice v Litiji,

ki se bo vršila 5. maja 1940 ob 14. uri v posojilniški pisarni.

DNEVNI RED:

1. Otvoritev skupščine.
2. Čitanje zapisnika zadnje skupščine.
3. Poročilo upravnega odbora. Poročilo nadzornega odbora.
4. Čitanje revizijskega poročila.
5. Odobritev sklepnega računa 1939.
6. Volitev 2 članov upravnega odbora. Volitev 1 člana nadzornega odbora.
7. Raznoterosti.

Ako bi skupščina ne bila sklepčna ob navedenem času, se vrši pol ure pozneje druga skupščina, ki bo veljavno sklepala ne glede na število navzočih zadružnikov.

UPRAVNI ODBOR

INSERIRAJTE V »JUTRU«!

Naše gledališče

DRAMA

Sreda, 24.: Partija šaha. Red sreda.
Četrtek, 25.: Hamlet. Red četrtek. Gostovanje Zvonimirja Rogoza.

V Bevkovi »Partiji šaha« je pokazal pisatelj zakonskega moža, ki kaznuje domačega prijatelja za nameravano zakonolomstvo na originalen način. Dejanje ima lepe, tehtne misli. Igrali bodo Mira Danilova, Bratina, Drenovec in Slavčeva. Režija je Bratinova.

Ena izmed najzanimivejših in najtežjih vlog iz klasičnega repertoarja je Shakespearjev »Hamlet«. V letošnji uprizoritvi ga kreira Zvonimir Rogoz, ki je prišel na gostovanje. Odigral bo Hamleta za vse abonmaje. Opozarjamo na nastop tega odličnega in splošno priljubljenega umetnika!

OPERA

Sreda, 24.: Lucija Lammermoorska. Red B in poletni abonma. Gostovanje Sonje Ivančičeve in Josipa Gostiča.
Četrtek, 25.: Adriana Lecouvreur. Izven. Gostovanje Vanje Leventove.
Petek, 26.: zaprto. (Generalka).
Sobota, 27.: Modra roža. Premiera. Premierski abonma.

Drevi bosta gostovala v Donizettijevi »Luciji Lammermoorski« naš tenorist Josip Gostič in mlada koloraturka Sonja Ivančičeva, ki je pokazala v naslovni partiji pri svojem nedavnem debutu presenetljivo zrelo kreacijo. V ostalih partijah sodelujejo Marčec, Anžlovar, Lupša, Rakovec in Barbičeva. Dirigira A. Neffat, režija in scena pa je E. Frelihova.

Bolgarska umetnica Vanja Leventova bo po svojem ogromnem uspehu v Puccinijevi »Madame Butterfly« nastopila v četrtek še v veliki romantični operi »Adriana Lecouvreur«, kjer bo v dramatičnem dejanju poleg svojih pevskih, lahko razvila tudi svoje izredne igralske sposobnosti. Kakšno pozornost je pevka vzbudila s svojim nastopom, je najbolje razvidno že iz živahnega povpraševanja po vstopnicah za prihodnjo predstavo. Tenorsko partijo bo pel Žan Francl, sodelovali pa bodo predvsem še Janko, Kogejeva, Banovec in Zupan. Dirigent A. Neffat. Režija je Debevčeva.

V soboto se bo prvič uprizorila vesela in prikupna slovaška opereta »Modra roža«, delo mladega komponista G. Dusika in libretista dr. Braxatorisa, ki se z uspehom izvaja že na številnih odrih Našo uprizoritev pripravljata režiser Zupan in kapelnik Simoniti, sodelovali pa bodo Ribičeva, Barbičeva, Poličeva, B. Sancin, M. Sancin, Zupan, Anžlovar, Frelih in Pianecki. Premiera velja za premierski abonma.

ŠENTJAKOBSKO GLEDALIŠČE
Začetek ob 20.15.
Sobota, 27.: Uježe. (Udruženje jugoslov. emancipiranih žen). Poslednjič.
Nedelja, 28. Pekovska.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE
Sreda, 24.: zaprto.

RADIO

Sreda, 24. aprila.

Ljubljana 7: Jutrnji pozdrav, napovedi, poročila. — 7.15: Veseli zvoki (plošče). — 12: Plošče. — 12.30: Poročila, objave, napovedi. — 13.02: Šramel »Štirje fantje«. — 14: Poročila. — 18: Mladinska ura: a) Zakaj sem postal inženir gradbenik? (univ. prof. ing. Jaroslav Foerster); b) O nafti (prof. Ciril Šlebinger). — 18.40: Slike iz slovenske zgodovine (g. A. Kos). — 19: Napovedi, poročila. — 19.20: Nac. ura: Starčevićeva narodna koncepcija. — 19.40: Objave. — 19.50: Pomlad v naravi (dr. Maks Vraber). — 20: Mladinski zbor »Zvonček« pri klavirju prof. P. Šivic. — 20.45: Iz čeških operet (plošče). — 21.15: Violinski koncert prof. Jana Šlaisa, pri klavirju ga. Ruža Šlais. — 22: Napovedi, poročila. — 22.15: Plošče za ples.

Beograd 19.40: Plošče. — 20: Operni prenos. — **Zagreb** 20: Plošče po željah. — 20.30: Prenos iz Ljubljane. — 22.20: Lahka godba in ples. — **Praga** 20: Simfonični koncert. — 22.20: Plošče. — 22.35: Ples. — 23: Češka glasba. — **Sofija** 18: Godalni kvartet. — 19.50: Nabožna glasba. — 20.30: Skladbe za čelo. — 21: Petje. — 21.35: Plošče. — 21.55: Simf. koncert. — **Pariz** 20.45: Pester spored. — 21.54: Moderna glasba. — 23: Zabaven spored. — **Rim** 20.30: Lahka glasba. — 21: Operni prenos. — 23.30: Ples. — **Berlin** 19.45: Lahka glasba. — 20.15: Godba na pihala. — 22.30: Mali orkester.

Iz življenja na deželi

BREŽICE. Podmladkarji Jadranske straže na meščanski šoli so priredili 13. in 14. t. m. Golijevo mladinsko igro »Princesko in pastirčka«. Dobra zasedba vlog, pestrost dejanj s spremljevanjem petja in klavirja in izvirne nove kulise so igro zelo povzdignile. Igra je bila kakor velika in vesela slikanica, ki je nudila obilo zabave in smeha. Režija je bila v rokah gdč. Ivančeve Valerije.

---

†

V globoki žalosti naznanjamo, da nam je naša ljubljena mama in stara mama, gospa

ROZA PLEVČAK

POSESTNICA V ROGAŠKI SLATINI

danes 23. aprila, previdena s sv. zakramenti za umirajoče, preminila.

Pogreb pokojne bo 25. t. m. ob pol 10. dopoldne iz hiše žalosti, Ločenoi št. 19, na farno pokopališče k Sv. Trojici.

Rogaška Slatina, Ljubljana, 23. aprila 1940.

Žalujoči: sinovi VINKO, ANTON, FRANC; hčerka EMA; snahe MILKA, REZI, MICI — in ostalo sorodstvo.

---

†

Umrl je naš najdražji

DUŠAN
DIJAK

v sanatoriju v Koviljači, dne 22. aprila je ugasnilo njegovo mlado življenje.

Novo mesto, Kamnik, 23. aprila 1940.

OLGA in MIRKO GOLOB, starši; ing. MIRKO, brat — in sorodstvo.

ZAHVALA

Ob bridki izgubi preljube svoje mamice, gospe

MARIJE pl. PLAUTZ
hišne posestnice

se za vse mnogobrojne ustmene in pismene izraze sožalja tem potom iskreno zahvaljujem.

Predvsem prosim, da sprejme mojo udano zahvalo čč. duhovščina, posebno pa č. g. farni župnik J. Barle za blago skrb ob času bolezni in za opravljene poslednje obredne molitve.

Prav tako toplo se zahvaljujem požrtvovalnemu zdravniku g. dr. I. Kačarju, ki je s strokovnim znanjem in preudarnostjo skrbel ves čas za drago pokojnico. Hvala Lihtenturnovem zavodu in njegovim malim gojenkam za obilno udeležbo.

Hvala vsem darovalcem lepega cvetja in vsem, ki so nepozabno počastili s svojim spremstvom na zadnji poti ter molili za njo.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v farni cerkvi Sv. Jakoba v petek, dne 26. t. m. ob 7. uri zjutraj.

LJUBLJANA, dne 24. aprila 1940.

OLGA pl. PLAUTZ

Urejuje Davorin Ravljen. — Izdaja za konzorcij »Jutra« Stanko Virant. — Za Narodno tiskarno d. d. kot tiskarnarja Fran Jeran. — Za inseratni del je odgovoren Alojz Novak. — Vsi v Ljubljani.